

XVII. SPRAWOZDANIE

ZARZĄDU GŁÓWNEGO

Krakowskiego Towarzystwa Oświaty Ludowej.

Rok 1901.

W KRAKOWIE,
CZCIONKAMI Drukarni Związkowej
pod zarządem A. Szyjewskiego.

1902.

Wydane przez Towarzystwo książki:

- W. Pola: *Losy poczciwej rodziny*, cena 20 hal., w oprawie 50 hal.
H. Sienkiewicza: *Za chlebem*, cena 30 hal., w oprawie 70 hal.
J. I. Kraszewskiego: *Kordecki*, 2 tomy, cena 1 korona 20 hal.,
w oprawie 2 korony.
M. Rodziewiczówny: *Szary proch*, cena 80 hal., w oprawie 1 korona 20 hal.
D. Defoe: *Robinson Kruzo*, cena egz. karton. 4 korony.

Są do nabycia we wszystkich księgarniach,

Skład główny w księgarni Spółki wydawniczej polskiej w Krakowie.

W druku

Dr. F. Koneczny: *Dzieje Polski za Piastów*.

„Pracować będziemy w miarę możliwości, bez oglądania się na „niechętnych, nieufnych, podejrzliwych i obojętnych, pracować będziemy bez zniechęcenia, z przeświadczeniem, że chcielibyśmy jak „najlepiej a robimy w każdym razie nie najgorzej“. Temi słowami zakończyliśmy ostatnie nasze sprawozdanie i w myśl tego postanowienia działaliśmy też w roku ubiegłym, kierując się zasadami, wypowiedzianymi w poprzednim sprawozdaniu.

CZYTELNIE.

Nowych bezpłatnych czytelni ludowych założyliśmy 29 w następujących miejscowościach: Chełmek, Kościelec (pow. Chrzanów), Kuppenin (pow. Dąbrowa), Kryg (pow. Gorlice), Zarzecze (pow. Jasło), Czarna Wieś (pow. Kraków), Cergowa (pow. Krosno), Tymbark (pow. Limanowa), Jaślany (pow. Mielec), Krzyszkowice (pow. Myślenice), Tarnogóra (pow. Nisko), Gostwica (pow. Nowy Sącz), Dembowa, Łęki Górne (pow. Pilzno), Wrzasowice (pow. Podgórze), Dunajów (pow. Przemyślany), Ubieszyn (pow. Przeworsk), Kozodrza, Nockowa (pow. Ropeczyce), Biała (pow. Rzeszów), Liszna (pow. Sanok), Wola Gołego, Tarnobrzeg (pow. Tarnobrzeg), Tarnawa (pow. Wadowice) — oraz na Śląsku: Czechowice, Hłownica, Ligota (pow. Bielsko), Puńców, Zamarski (pow. Cieszyn); nadto założyliśmy w Krakowie przy Związku katolickich stowarzyszeń robotniczych wypożyczalnię książek, złożoną z 676 dzieł, wartości 970 koron, oraz cztery ruchome biblioteki dla nauczycieli szkół ludowych w powiatach: chrzanowskim, krakowskim, podgórskim i wielickim, złożone z 624 dzieł, wartości 1925 koron.

W przeciągu ubiegłych 19 lat, od 1882 do 31 grudnia 1901, założyliśmy ogółem **826** czytelni i 10 wypożyczalni książek. Z założonych upadło czytelni 84 i 5 wypożyczalni, pozostało zaś 742 czytelni, a mianowicie 648 czytelni (88%) w 29 powiatach zachodniej Galicyi, 88 czytelni (12%) w 23 powiatach wschodniej Galicyi, 6 czytelni na Śląsku i 5 wypożyczalni w Krakowie (zob. str. 57).

Dla objaśnienia powyższych liczb dodajemy, że wszystkich polskich czytelni w Galicyi jest 1219, a to: założonych przez nasze Towarzystwo 741 (60%), przez Towarzystwo Oświaty Ludowej we Lwowie 380 (31%) i przez Towarzystwo „Szkoły ludowej“ 98 (9%), z czego przypada na Kraków 8 wypożyczalni, na 29 powiatów zachodniej części kraju 717 czytelni (prawie 60%), na miasto Lwów 15 wypożyczalni, na 48 powiatów wschodniej części kraju 480 czytelni (40%); (szczegóły na str. 67).

Podobnie jak w r. 1900, staraliśmy się też i w ubiegłym roku przedewszystkiem o utrzymanie założonych już czytelni, o udoskonalenie ich administracji, o powiększenie ich bibliotek zapisami nowych książek i **uzupełniliśmy** ich 206, t. j. o 33 więcej, niż w roku 1900 (prawie 28% istniejących). Jest to ilość, od czasu zawiązania Towarzystwa, po raz pierwszy osiągnięta.

Celem założenia nowych czytelni oraz celem uzupełnienia bibliotek czytelni dawniej założonych, rozesłaliśmy w r. 1900 do 236 czytelni 15160 książek, wartości 11732 koron, nadto rozdaliśmy w darze 1005 książek, wartości 689 koron; (szczegóły na str. 45).

Do dnia 31 grudnia 1901 rozszerzyło Towarzystwo nasze **194.201** książek, wartości **130.969** koron.

Już niejednokrotnie przedstawialiśmy, jak wielką doniosłość pod względem narodowym i społecznym ma prawidłowa działalność czytelni. Doniosłość ta, wszędzie wielka, stokroć jest większa w okolicach, tak na zachodzie, jak i na wschodzie, gdzie grozi polskiej ludności wynarodowienie. Pod względem kulturalnym nie jest wprawdzie rzeczą obojętną, czy czytelnia gdzieś w czysto polskiej wsi, n. p. pod Krakowem, będzie założona dzisiaj lub za lat dziesięć; ale ze względu na nasz interes narodowy opóźnienie takie nie spowoduje tu przecież straty. Natomiast zwlekanie z założeniem czytelni w jakiejś wsi na Śląsku, gdzie polską ludność niemceją, lub we wschodniej części kraju, zwłaszcza w wioskach z ludnością pod względem narodowości i obrządku religijnego mieszaną, gdzie polską ludność brutalnie ruszeją, takie zwlekanie, opóźnianie i nieczynność jest grzechem, jest winą bardzo wielką.

Raz wynarodowiona wieś, stracona dla nas raz na zawsze, po większa szeregi renegatów, tych najzawziętszych wrogów naszej narodowości. Niestety zakładanie czytelni w tych właśnie okolicach połączone jest z trudnościami niesłychanymi i to tak na Zachodzie, gdzie ludności polskiej około 200.000, jak i na Wschodzie, gdzie tej ludności przeszło 1.200.000.

Pierwszym warunkiem założenia czytelni jest pozyskanie człowieka, któryby chciał i umiał zająć się prowadzeniem czytelni. Otóż ludzi takich brak. Najlepsze chęci nasze nie na to poradzić nie zdolają.

Chcąc przystąpić do zakładania czytelni na Śląsku, rozesłaliśmy w ubiegłym roku odezwy do kilkudziesięciu nauczycieli szkół ludowych, oświadczając gotowość przysłania książek i prosząc o przyjęcie obowiązków kierownika czytelni. Odpowiedź otrzymaliśmy tylko jedną (!) od p. Karola Mazurka w Czechowicach i zaraz też tam za-

łożyliśmy czytelnię. Brak odpowiedzi od innych nauczycieli jest dowodem ich obojętności dla sprawy pod względem narodowym tak doniosłej. Pośrednictwem delegata Towarzystwa na Śląsku, ks. Londzina, sekretarza „*Macierzy szkolnej*“, mamy do zawdzięczenia, że prócz czechowickiej udało się nam założyć w ubiegłym roku jeszcze cztery czytelnie, a to: w Ligocie i Puńcowie, pod kierownictwem proboszczów, a w Hownicy i Zamarskach, pod kierownictwem nauczycieli. Jeżeli się zważy, że na Śląsku oprócz założonych przez nas 6 czytelni, jest jeszcze 14 założonych przez Towarzystwo „*Szkoły ludowej*“, a 3 przez Towarzystwo Oświaty Ludowej we Lwowie, to trzeba przyjąć do wniosku, że liczba 23 czytelni ludowych wobec około 140 polskich szkół jest świadectwem dziwnej obojętności dla tej tak doniosłej sprawy pośród inteligencji na Śląsku.

Od lat z górami dziesięciu jest publiczną tajemnicą, że we wschodniej części naszego kraju wynaradawiają się corocznie tysiące polskiej ludności wskutek energicznej zaborecznej propagandy unickiego duchowieństwa z jednej a braku łacińskich kościołów i łacińskiego duchowieństwa z drugiej strony, oraz wskutek zapobiegliwości i niestrudzonego działania ruskich nauczycieli ludowych i ruskiej inteligencji w ogólności. Oto wyjątki z kilku listów, któreśmy w ostatnich czasach z tamtych stron otrzymali:

„Parafia moja rozległa, o piętnastu wsiach o dwie i trzy mile odległych — pisze nam jeden ksiądz — niegdyś można włożyć Sieniawskich. Przewaga ruskiego żywiołu radykalnego ogromna. Z pięciuset przeszło łacinników mojej parafii, zaledwie może jakaś setka chodzi do kościoła. Ksiądz dziekan unicki N. N. do znużenia mi powtarza: *„zabrały wy lachy panów, my teper zabierajem chłopów. Tu wsio Ruś. Jak wy lachy nam, tak dobre wam odpłacają Niemci.* Każde pojawienie się moje w szkołach uważa tenże ks. dziekan za zamach na ruską narodowość, za czyn latinizowania, wobec czego trudno tutaj należycie opiekować się czytelnią“ i t. d.

„Miasteczko X. — pisze ktoś inny — leży w bardzo miłym górskim położeniu, o klimacie zdrowym, glebie dość dobrej. Są tu ślady dawniejszej na wskrós polskiej oświaty i dobrobytu. Jak wiadomo, szlachta tej ziemi bawiła się niegdyś dobrze, dziś jej prawie niema, a jej majątki posiadli żydzi. Ludność jest uboga, moralnie i umysłowo stojąca bardzo nisko, pod względem narodowościowym obojętna, pół na pół polska i ruska ale powszechnie używająca ruskiego języka. Polacy i Rusini różnią się jedynie tem, że pierwsi są religii polskiej, drudzy ruskiej, jedni i drudzy mówią jednak tylko po rusku. Dawniej było tu podobno inaczej; dziś ruszczenie postępuje szybkim krokiem. Są tu w okolicy wsie dawniej czysto polskie, dziś prawie wyłącznie ruskie. Wobec takiego stanu rzeczy, jest rzeczą nader wskazaną coś robić, bo szkoda tych polskich ludzi. Myślę, że byłoby niezmiernie korzystnie założyć tu czytelnię Towarzystwa Oświaty Ludowej, choć łatwą to rzeczą nie będzie. Po prawdzie jest tu kilku ludzi dobrej woli, jak notaryusz, lekarz, aptekarz, wszyscy Polacy,

ale zupełnie bierni. Nadto zachodzi ta trudność, że bezwarunkowo niema gdzie pomieścić czytelní, bo niema na to odpowiedniego budynku. Szukałem i pytałem się wszędzie, czyby gdzieś w prywatnym domu nie dało się takiej czytelní pomieścić, ale trudno. Wszyscy boją się Rusinów, aby im nie szkodzili, a są tu i wpływowi Rusini, jak sędzia powiatowy i poborca podatkowy. Na razie mógłbym pomieścić czytelníę tylko u siebie, choć to będzie połączone z różnemi niewygodami“ i t. d.

„Założenie polskiej czytelní w X. okazało się dobrodziejstwem nie tylko dla tej gminy, ale także i dla okolicznych włościan polskich, dotychczas zupełnie ruszczonych — pisze pewien nauczyciel. — Ci włościanie sami teraz zgłaszają się, aby im pomódz do założenia czytelní; obudziło się też zainteresowanie i w kołach polskiej nieczynnej dotąd inteligencji.

„X. Y. przerobili w swojej majątności karcznię, oddając ją na czytelníę; chodzi więc o to, aby tam czytelníę otworzyć. Sprawa jest bardzo nagląca, gdyż moskalofile i ruscy radykali tutejsi, chcąc nam przeszkodzić, z wielkim pośpiechem zakładają tutaj w okolicy ruskie czytelnie. Tak n. p. gdy dowiedzieli się, że mamy zamiar złożenia czytelní w X., już nas uprzedzili i zawiązali z wielką okazałością czytelníę ruską. Tem bardziej więc trzeba tam założyć czytelníę polską. Nie znam stosunków i potrzeb zachodniej Galicyi, ale zdaje mi się, że zarząd Towarzystwa powinien obecnie całą swą działalność zwrócić na wschodnią część kraju, aby ratować resztę niedobitków polskich od ruskiej zachłanności. Rokrocznie setki dzieci polskich chrześci się w cerkwiach, a temsamem przepada dla narodowości polskiej, czego przyczyną jest ciemnota polskiego ludu“.

Tylko trzy listy dla przykładu! Niepodobna wdawać się tu w statystykę narodowości, ale, żeby przekonać, że w tych listach niema żadnej przesady, przytoczymy znowu dla przykładu stan ludności pod względem obrządku religijnego i narodowości choćby tylko w kilkunastu miejscowościach, napotkanych zaraz na początku w wykazie statystycznym (*Orts-Repertorium*) opracowanym przez c. k. centr. Komisję statystyczną na podstawie spisu ludności z r. 1890.

W kolumnie pierwszej i trzeciej podana jest liczba ludności według obrządku religijnego, w drugiej i czwartej według narodowości. Wszyscy katolicy obrządku łacińskiego byli i powinni być Polakami, bo Rusinów obrządku łacińskiego nie było i niema, wobec czego liczby w kolumnie pierwszej i drugiej powinny być równe; z porównania liczb kolumny pierwszej i drugiej przekonać się można, ilu Polaków-katolików obrządku łacińskiego się zruszczyło. I tak np. zaraz na pierwszym przykładzie widzimy, że we wsi Burdiakowce jest katolików obrządku łacińskiego 269, a Polaków tylko 19, ubytek 250 osób; natomiast katolików obrządku greckiego 1359, a Rusinów 1636; przybytek 277 osób, powstały ze zruszczenia 250 Polaków i wskutek przystąpienia 27 naszych współobywateli wyznania mojżeszowego do narodowości ruskiej; ci prawie zawsze są po stronie większości polskiej lub ruskiej.

Nazwa miejscowości	Obrządku łacińskiego	Polaków	Obrządku greckiego	Rusinów	Nazwa miejscowości	Obrządku łacińskiego	Polaków	Obrządku greckiego	Rusinów
Powiat Borszczów.					Piaski	105	17	747	847
Burdiakowce	269	19	1359	1636	Samólno	242	185	375	493
Cygany	796	146	948	1671	Mikołajów	111	39	1535	1621
Dębówka	96	8	117	214	Powiat Brzeżany.				
Głębocek	1248	146	1340	2520	Chorobrow	237	4	—	237
Gusztyn	162	16	512	658	Kotów	108	34	780	874
Guszynek	64	8	608	670	Kuropatniki	854	379	704	1243
Jezierzanka	274	39	1110	1442	Litiatyn	295	72	446	660
Konstancya	191	28	232	400	Mieczyszców	206	124	1199	1353
Łosiacz	840	126	911	1710	Olchowice	56	3	644	704
Muszkarów	45	8	455	505	Podwysokie	207	158	170	255
Muszkátówka	492	125	651	1047	Raj	68	21	462	516
Oleksińce	116	63	1145	1224	Rohaczyn	319	270	133	202
Pilatkowice	355	—	690	1068	Rybniki	111	37	696	802
Piszczatyńce	108	4	879	987	Trościaniec	136	40	961	1078
Podfilipie	47	—	281	328	Urmań	153	112	563	624
Skala stara	197	19	768	981	Żolnówka	26	4	451	492
Słobódka muszkát..	435	79	382	770	Powiat Buczac.				
Słobódka turylecka	109	—	247	356	Browary	163	46	578	704
Strzałkowce	205	83	1028	1167	Ćwitowa	118	8	640	792
Szerszeniowce	205	119	927	1061	Dźwinogród	609	577	336	382
Tarnawka	126	—	346	481	Medwedowce	202	160	835	889
Trójca	156	23	138	282	Nowostawce	199	100	664	767
Turyłcze	73	12	861	917	Osowce	426	68	1120	1483
Wierchniakowce . . .	303	29	851	1153	Petlikowce nowe . . .	212	75	323	465
Wysuczka	66	1	433	698	Petlikowce stare . . .	861	522	1006	1451
Zielńce	187	80	624	737	Pilawa	169	11	404	562
Krzywce dolne	242	22	808	1043	Pomorze	40	11	631	660
Michałówka	225	21	460	664	Pyszkowce	356	40	620	962
Powiat Brody.					Rzepińce	164	67	631	759
Berlin	202	—	1438	1667	Trybuchowce	817	110	2578	3387
Czernica	510	59	1172	1623	Zaleszczyki małe . . .	147	32	456	578
Dubie	100	38	1140	1206	Komarówka	162	7	344	521
Folwarki małe	113	86	421	449	Lackie	167	31	798	951
Jasionów	118	74	1503	1562	Międzygórze	143	62	616	701
Koniuszków	115	15	1034	1152	Pużniki	607	38	43	627
Łahodów	139	34	215	320	Słobódka dolna	102	15	39	132

Dość tych przykładów, bo wymowa przytoczonych tu liczb jest aż nadto przerażająca; zapowiada zagładę polskiej ludności w wioskach o zaludnieniu mięszanem pod względem narodowości! Wszak liczyb te mówią, że **w 70 wyliczonych wyżej wsiach** na 17816 katolików obrządku łacińskiego pozostało tylko 5009, t. j. nie cała trzecia część Polaków, a **12.807 wynarodowiło się! zruszczało!**

Pisaliśmy w przeszłorocznem Sprawozdaniu o nieodzownej konieczności jak najspieszniejszego wystąpienia z ochroną miliona z góra

polskiej ludności we wschodniej części kraju, zagrożonej zruszczeniem, które z każdym rokiem przybiera większe i groźniejsze rozmiary. Jedyną ochroną to rozbudzenie narodowej świadomości, a to — w danych warunkach — jeszcze najłatwiej i najprędzej zapomocą dobrej książki, zapomocą czytelników da się przeprowadzić. Pisaliśmy, że rzecz to niesłychanie przykra, że tam, gdzie chodzi już nie tyle o rozwój, ile raczej o ochronę od grożącego już wynarodowienia setek tysięcy polskiej ludności, niema jednolitego obmyślanego planu działania, niema łączności, niema wreszcie poparcia ze strony tych, którzy, mieszkając w tych zagrożonych okolicach, mogliby niejedną cenną oddać usługę narodowej sprawie, a którzy tak ze względu na swe społeczne stanowisko, jak i na swą większą zamożność powinni by przedewszystkiem poczuwać się do obowiązku wystąpienia w obronie i tej narodowości i tej kultury, której mają do zawdzięczenia to, co mają.

To nasze odezwanie się nie wywarło jednak żadnego skutku pomimo, żeśmy sprawozdanie nasze rozesłali bardzo wielu osobom we wschodniej części kraju. Brak ludzi! Nietylko zakładanie nowych czytelników napotyka na trudności właśnie z powodu tego braku ludzi, ale nawet utrzymanie tego, cośmy tam już założyli, jest wątpliwe wobec obojętności inteligencji, wobec tego braku ludzi. Oto we wschodniej części kraju założyliśmy dotąd 88 czytelników. Z tych jest obecnie 27 nieczynnych z powodu braku kierowników. Ci, którzy starali się pierwotnie o założenie czytelników, przeważnie poprzynosili się do innych miejscowości, a na ich miejsce niepodobna znaleźć następców, pomimo, że zwracamy się o to z prośbą do osób, któreby mogły i które powinny obowiązku tego się podjąć; zazwyczaj nawet nie odpowiadają na nasze listy. Z tego to powodu n. p. na 11 czytelników w powiecie brzozowskim 5 jest nieczynnych, na 4 w powiecie mościckim 3 nieczynne, a w powiecie buczackim i nadworniańskim wszystkie 9 są nieczynne. W pozostałych 61 czytelnikach nauczyciele są kierownikami w 38, księża w 20, w jednej organista, w jednej włościanin, a tylko w jednej właścicielka wsi (Morawsko w powiecie jarosławskim). Z tych 61 kierowników atoli tylko 40 nadesłało nam sprawozdania za rok ubiegły, a 21, to jest trzecia część, tego nie uczyniła, co jest wskazówką, że nienależycie pełnią swe obowiązki. Wynika z tego, że na 88 czytelników we wschodniej części kraju zaledwie 40 rozwija prawidłową działalność! Nie są to okoliczności wyjątkowe i nie dotyczą wyłącznie tylko czytelników, założonych przez nasze Towarzystwo. Oto według sprawozdania Wydziału Towarzystwa Oświaty Ludowej we Lwowie za czas od 15 czerwca 1900 do 15 czerwca 1901 na 328 czytelników, założonych i utrzymywanych przez to Towarzystwo w 45 powiatach wschodniej Galicyi, zaledwie 84 (25%) kierowników nadesłało sprawozdanie! Przykłady smutne, zawstydzające!

I znowu trzeba powtórzyć, cośmy już w przeszłorocznym sprawozdaniu powiedzieli. Mogąc działać, nie korzystamy z możliwości i nie działamy, jakkolwiek nie wiemy, czy i jak jeszcze długo wolno nam będzie korzystać z tej

prawnej możliwości działania. Oby to zaniedbanie sposobnej chwili dało się jeszcze powetować. To, co by się dzisiaj dało zrobić małym wydatkiem kilku dziesiątek tysięcy — zaniedbane nie da się kiedyś odrobić nawet milionami. Co o współczesnem powiedzą kiedyś przysze pokolenia? Zaiste nie nie potrafi usprawiedliwić wobec historyi tej nieczynności, tej obojętności! Jako nauczonych już smutnem doświadczeniem, sądzić nas będzie przyszłość o wiele surowiej, aniżeli my naszą przeszłość za grzech egoizmu, obojętności i niedołęstwa.

Oprócz obowiązków działania na zachodzie i wschodzie cięży na współczesnem pokoleniu równie wielki obowiązek działania i w okolicach z czysto polską ludnością. W bardzo wielu miejscowościach jest tu jeszcze mnóstwo do zrobienia, a niemal wszędzie trzeba zająć się wychowaniem, umoralnianiem i uszlachetnianiem młodzieży. Oto znowu dla przykładu list pewnej nauczycielki, nadesłany nam w ostatnich czasach, zadanie to dosadnie malujący:

„Doprawdy zgroza zbiera patrzeć, jak ten lud wiejski każdy cent niesie do karczmy na wódkę, jak włóczy się po jarmarkach, wstępując do wszystkich karczem po drodze, jak obchodzi chrzciny i wesela. Skutkiem tego jest okropna nędza, dzieci na pół nagie, a już ani myśleć o jakiej książce lub gazecie. Na wódkę są pieniądze, na jarmarki, chrzciny, wesela jest czas, ale niema pieniędzy na przybory szkolne i na odzież, ale niema czasu dziecku przypilnować, aby się uczyło, aby było umyte i uczesane, aby miało odzież czystą i całą. Przedstawienia i prośby są głosem wołającego na puszczy. Najgorszem jest to, że czuli rodzice biorą wszędzie ze sobą swe dzieci. A jak to wpływa na ich moralność, to już lepiej nie mówić. Starych już poprawić trudno, chodzi o to, aby młode pokolenie oduczyć tych szkaradnych zwyczajów. Pracuję jako nauczycielka, ile mi sił staje, ale co pomoże nauka wobec złego przykładu i demoralizacyi, jaka dzieci otacza. Dopóki dziecko chodzi na naukę codzienną, to jeszcze ma choć trochę wstydu i ambicyi, ale jak skończy, traci wszystkie lepsze przymioty. Jak to miło nauczycielce usłyszeć takie n. p. zdanie: „teraz chodzę na codzień, to muszę sprawować się spokojnie, ale niechno skończyć“! I rzeczywiście, najlepszego chłopaka na nauce codziennej, tak jakby kto odmienił, bo na nauce dopełniającej trudno z nim wytrzymać. Gdy się go spytać, co mu jest, dlaczego tak dokazuje, odpowiada zuchwale: „co pani chce, abym jeszcze i teraz cicho siedział“? Długo już jem ten gorzki chleb, ale praca czem raz trudniejsza, bo młodzież czem raz gorsza. Przyczyna tego leży w tem, że młodzież w lecie przy paszeniu a w zimie wieczorami nie robi, nic nie nie czyta, próżnuje. Nie wiem, czy to co pomoże, ale żał mi tego ludu, a choć mi nieraz dobrze dokuczył, radabym, ile mogę, robić mu dobrze, choć on tego nie rozumie, i dlatego prosiłabym bardzo o łaskawe przysłanie dla mojej szkoły trochę książek. Sama prowadząc całą szkołę, mam ciężką pracę, bo dzieci jest dużo; mimo to chcę jeszcze przyjać na siebie obowiązek kierowania czytelnią i biblioteką“.

Tak tedy szerzy się przekonanie o pożytku, jaki prawidłowa

działalność czytelni przynosi i o konieczności zakładania ich, jako instytucyj, mających dalej prowadzić i uzupełniać to, co szkoła rozpoczęła.

Nieraz już przedstawialiśmy, jak wielki pożytek przynosi prawidłowa działalność czytelni, kierowanej rozumnie, z poświęceniem, jednak nie w celach agitacyi politycznej, nie w interesie politycznych stronnictw, nie w celu oddziaływania na wybory.

Obecnie, nie mogąc zbyt rozszerzać objętości niniejszego sprawozdania, przytoczymy choć kilkanaście wyjątków z nadesłanych nam przez kierowników czytelni sprawozdań, aby w ten sposób dać poznać ich zdanie o czytelniach, któremi kierują.

Powiat Brzesko.

Czytelnia ludowa w Wojniczu, założona w roku 1893 przez krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej, rozwinęła się z biegiem czasu i dziś już ma pokaźną liczbę czytelników, wynoszącą z górá 100 osób, złożoną przeważnie z dorastającej młodzieży obojga płci, w wieku od 15 do 25 lat, i kilkunastu starszych w wieku od 25 do 50 lat. Liczba przeczytanych przez nich książek wynosi przeciętnie 1000 do 1500. — W wielu domach, szczególnie porą zimową, odbywa się czytanie głośne; jedno z młodszych czyta, a inni słuchają. Najchętniej czytują książki treści historycznej, opowiadania na tle dziejów ojczystych osnute, powiastki moralne i książki treści religijnej. Najmniejszą poczytnością cieszą się książki treści przyrodniczej i gospodarczej, co za szczególny objaw uważam, bo przecież tak czytelnicy z miasteczka, jak wsi okolicznych mają z gospodarstwem więkskiem do czynienia, więc wiadomości z tej dziedziny wiedzy nie powinny im być obojętne.

Wiadomości wyniesione ze szkoły ludowej są za szczupłe; młodzież więc sama uznaje potrzebę dalszego kształcenia się, dlatego po ukończeniu szkoły ludowej chętnie garnie się do czytelni, a rozmiłowawszy się w czytaniu, chętnie szukać będzie pokarmu duchowego i w późniejszym wieku. Dlatego czytelnie ludowe słusznie uważać należy jako zakłady dalszego kształcenia dla ludu. Czytelnicy poznawszy przez czytanie odpowiednich książek dzieje swego narodu, jego dawną sławę i wielkość, upadek niepodległości, dzieje walk o niepodległość, poczuwają się i otwarcie przyznają, że są Polakami czyli nabierają ducha narodowego. Ale nietylko w tym kierunku czytelnia dodatni wpływ wywiera. Wpływa ona znakomicie na umoralnienie swych czytelników. Wiadomo bowiem, że młodzież szczególnież rzemieślnicza lubi przepędzać wolne od pracy chwile w szynkowniach. Otóż ci, którzy korzystają z czytelni, wszystek czas wolny od pracy poświęcają czytaniu książek, stronią od szynkowni, wskutek czego nie marnują grosza ciężko zapracowanego, zwykle odznaczają się trzeźwością i pracowitością. Mam tu na myśli moich młodych czytelników, dobrze mi znanych, z którymi każdej niedzieli się widuję. Młodzież

ta służy za wzór dla innych. I cóż ją skierowało na dobre tory? Nie innego, tylko dobra i ciekawa książka, a przy tem łatwość otrzymania tej książki.

Z tego, co powyżej wyraziłem, wypływa, że czytelnie ludowe wywierają korzystny i zbawienny wpływ na ludność; potrzeba tylko, aby były ze świadomością celu kierowane.

Wojnicz, w grudniu 1901.

W. Natoński
kierownik czytelnia.

Powiat Brzozów.

Przejęty ważnością i doniosłem znaczeniem, a więcej jeszcze pomyślnym skutkiem, jakie niektóre czytelnie ludowe w całej pełni i w najściślejszem tego słowa znaczeniu osiągają, uważam sobie za obowiązek jako kilkunastoletni kierownik czytelni ludowych (przez lat 7 w Klimkówce, a następnie od roku w Mrzygłodzie), wyrazić Zarządowi Towarzystwa imieniem przynajmniej tej czytelnia, którą obecnie kieruję, najwyższe a niekłamane szczerze podziękowanie, za nieocenione dobrodziejstwo, które Zarząd w pierwszym rzędzie założeniem czytelnia w Mrzygłodzie, a następnie kilkakrotnem zasilaniem tejże nowemi książkami, gminie Mrzygłód, względnie jego mieszkańcom wyświadczył.

Na niespełna 800 mieszkańców, odliczywszy do 75 dzieci niżej lat 10, starców, żydów i analfabetów, przeważnie służących z obcych gmin, umie czytać i pisać do 450 mieszkańców, a wszyscy ci z bardzo małymi wyjątkami korzystają z biblioteczki tutejszej czytelnia, a korzystają z prawdziwym pożytkiem tak starsi jak i młodszy. W porze jesiennej i zimowej jestem nieustannie zajęty wypożyczaniem i odbieraniem książek, które wieczorami w domu albo pojedynczo, lub też w gronie liczniejszych słuchaczy czytają. Starsi czytają i słuchają chętnie książki treści religijnej i treści gospodarskiej, gdy przeciwnie młodszy czytają chętniej książki treści powieściowej i historycznej. Skutki czytania książek widoczne w każdym kierunku, tak pod względem wyrabiania poczucia narodowego, jak moralnym i ekonomicznym, co uwidacznia się bardzo w gospodarstwie rolnem i domowem.

Mrzygłód, w grudniu 1901.

Rudolf Pochmarski
kierownik czytelnia.

Powiat Chrzanów.

Z czytelnia ludowej w Krzeszowicach. W dniu 26 września r. 1901 minęło 10 lat od chwili, gdy w tutejszej gminie za staraniem byłego miejscowego nauczyciela Stefana Zaleskiego, otwarło krak. Tow. Oświaty ludowej czytelnia. W rok niespełna po jej założeniu objął kierownictwo jej podpisany, który do dnia dzi-

siejszego obowiązki kierownika i bibliotekarza pełni. Oczywiście dziesięcioletni okres czasu w pracy nad oświatą ludu jest stosunkowo bardzo krótkim, aby na takiej podstawie wykazać można skutki, jakie ta czytelnia, względnie działalność jej ograniczająca się przez większą część owego dziesięciolecia do wypożyczania książek i ich wymiany tylko, osiągnąć mogła dla miejscowej ludności pod względem naropowym, moralnym i ekonomicznym. Na to dłużej musimy czekać, a to tem więcej, że do czyteln i wypożyczania książek garnęło się i garnie przeważnie młode pokolenie, które później dopiero ziścić może te nadzieje, jakie w niem dzisiaj pokładamy. Rok 1891 był już chyba najsposzobniejszym do podjęcia tutaj działalności o celach takich, do jakich T. O. L. dąży.

Ludność miejscowa złożona z ludzi różnolitych zawodów, a w mniejszej części z drobno-zagonowych rolników, wyzyskiwana przez czynniki, mające na oku cele wyłącznie osobiste, zamknięta dwiema pobliskimi granicami politycznymi, pozbawiona zarobku i sposobu do życia, przytem nieporadna i oglądająca się ciągle na pomoc od strony pałacu hrabiego, przedstawiała obraz ogromnie smutny. Nie widząc wreszcie nigdzie w pobliżu dla siebie ratunku, zaczęto emigrować do Prus w charakterze dziennych wyrobników, tracąc tam wszystkie zasoby duchowo-moralne, przywożąc natomiast zarazki skażonego języka, spaczoną wiarę, wstręt do ojczyzstego ubioru, zwyczajów i obyczajów, a zarazem zgubne nałogi pychy, pijaństwa i tego wszystkiego, z czego dzisiaj pruska słynie kultura.

Gdy takie ludowi zagrażało poważne niebezpieczeństwo, pierwsze z pomocą pospieszyło Tow. Oświaty Lud., zakładając tu ludową czytelnię. W pierwszym roku musiała ona ciężko walczyć z niechęcią i wstrętem do czytania; sumienna jednak i pełna poświęcenia praca mojego poprzednika potrafiła wszystkie przewyciężyć trudności; ludność powoli zaczęła garnąć się do czytania, liczba wypożyczających książki wzrastała z każdym rokiem. O skutkach jakiegokolwiek natury nie mogło na razie być jeszcze mowy, ale to już jest niewątpliwą a wielką zasługą tej czyteln i, iż stała się ona podstawą założenia Kółka rolniczego. Te dwie instytucje, wspierając się wzajemnie przez szereg lat, naprawdę oddziaływały na lud, pierwsza wyłącznie pod względem moralnym i narodowym, druga, ekonomicznym.

Obecnie czytelnia tutejsza liczy 186 członków, którzy stale co tygodnia zmieniają książki do czytania; między tymi w wieku do lat 15 było czytelników 64, od 16—24 lat 70, od 25—40 lat 33, a wyżej 40 lat 19. Ogólna liczba książek przez tych 186 członków przeczytanych wynosiła w jednym tylko 1901 r. pokaźną liczbę 1979; w tej liczbie książek treści religijnej przeczytano 351, historycznej 327, powieściowej 1223, a gospodarskiej i przyrodniczej 78. Najznacniejsza liczba przeczytanych książek treści powieściowej (1223) dowodzi, że tutejsza ludność najwięcej w lekturze tej formy zasmakowała; najmniej natomiast lubi książki treści naukowej. Pod tym względem zarząd czyteln i pozostawia czytelnikom na razie swobodę, nie narzucając im dziełek, których czytać nie chcą, w tej nadziei, że

z czasem, gdy do czytania nabiorą większego zamiłowania, chętnie czytać będą i te, które dzisiaj wydają się im „nieciekawe“.

Mam sposobność od czasu do czasu przebywać w różnych stronach powiatu, a że jako ludowy nauczyciel interesuję się wszystkim co dla dobra ludu w naszym kraju powstało, nabrałem przeto pewnej wprawy w ocenianiu naszego włościanina i już po pierwszej z nim pogadance poznaję, czy i w jakim stopniu rozwija się czytelnia ludowa danej miejscowości. Z rolnikiem, który z swojej czytelnii wypożycza książki i czyta je, rozmowa płynie gładko i gładko przychodzi z nim do porozumienia; ten człowiek z wykształceniem takim, jakie dała mu ta sama szkoła ludowa, co innemu, jest naprawdę inteligentny i wyraża się tak, że pomówiwszy z nim kilka minut na pewne twierdzić można, iż on z tej wsi, gdzie czytelnia rozwija się i działa na lud w sposób należyty. To samo a nawet w wyższym stopniu zauważyłem u dzieci szkolnych podczas rocznych popisów. Gdzie niema czytelnii, albo jest, ale książki spoczywają w szafie, tam to najstarsza młodzież, co to sześcioletnią naukę już kończy, taka jakaś... nierozwinięta umysłowo, tak najprostszego pytania zrozumieć nie może, taka nawet wystraszona, gdy się do niej mówi. A tymczasem w sąsiedniej zaraz szkółce dzieci te zupełnie są inne; ośmielone, pewne siebie, zdaje się, że patrzą nawet inaczej, słowem przeczuwa się u nich inteligencję, która wygląda im z oczu, widnieje w każdym słowie, nawet w ruchach jakichś swobodniejszych.

Nie moje to tylko spostrzeżenia, ale wszystkich tych, którzy mają sposobność stykać się z ludem w różnych miejscowościach powiatu. Czytelnia ludowa więc przede wszystkim czyni naszego chłopka inteligentniejszym, a do dalszej nad taką jednostką pracy warto się już wziąć, bo ona łatwiej nas zrozumie, usiłowania nasze oceni sprawiedliwie i — za nami pójdzie! Tego żadna inna instytucja, prócz ludowej czytelnii, nie zdziałała i nie zdziała!

Krzeszowice, w styczniu 1902.

Stanisław Polaczek

nauczyciel ludowy, kierownik czytelnii.

Powiat Gorlice.

W gorlickim powiecie jest 11 czytelnii, z których większa część pod chętną i pilną opieką kierowników rozwija się pomyślnie; są one ważnym czynnikiem w kierunku podniesienia oświaty ludowej. Ogółem było w roku ubiegłym 1130 czytających, przeważnie z dzieci szkolnych i młodzieży dorastającej w wieku 12—18 lat. Najwięcej poczytne są książki treści powiastkowej, również treści religijnej, między którymi Żywoty Świętych zajmują pierwsze miejsce — i treści historycznej. Książek z zakresu gospodarstwa prawie nikt nie czyta. Da się to wytłómaczyć młodym wiekiem czytelników; z drugiej strony świadczy, że lud w czytaniu więcej szuka rozrywki, niż nauki. Mimo to czytelnie wywierają wielki wpływ. Największą klęską co

do ekonomicznej i moralnej strony jest brak dla ludu w porze zimowej stałego zarobku. Stąd po wsiach rozwiela się wówczas próżniactwo, a w ślad za tem bezcelowe waleśanie się, nieodpowiednie zabawy i zebrania towarzyskie, gdzie pijatka i zepsucie. Dobrym przeciw temu środkiem ochronnym jest książka, która podając odpowiedni umysłowy pokarm, działa dodatnio na umoralnienie i przyczynia się do wyrobienia narodowego poczucia.

Natomiast na stan ekonomiczny wpływ, jak dotąd, prawie żaden. Tylko wyjątkowo spotkać można włościanina, któryby posiadał w tym stopniu inteligencyę, ażeby zdołał naukę w książce podaną zużytkować w praktyce życia. Ogół nie posiada obecnie tej dojrzałości umysłowej, ale jest na tej drodze. Należy tylko wyzyskać ciekawość i ochotę do czytania, podawać ludowi dobry materiał duchowy, którego tak potrzebuje i łaknie, a czas dokona reszty.

Pozwalam sobie wskazać dwa momenta, któreby należało wyzyskać: 1) wydanie dobrego a nie drogiego kalendarza dla ludu, którego rozpowszechnieniem mogłyby się zająć czytelnicy; 2) na rozwój czytelnicy i ruch umysłowy u ludu wpłynęłoby wydawnictwo popularnego tygodniowego dla ludu pismka, któreby otrzymywała każda czytelnia. Sądze, że zczasem zwabiliby się we wsi chętni prenumeratorowie. W takim czasopiśmie kwestye z zakresu gospodarstwa podawane obok innych artykułów peryodycznie w odpowiedniej porze roku prędzej znalazłyby posłuch u ludu. Czytelnia byłaby wówczas łącznikiem między czytającymi a głównym Zarządem co do wymiany myśli — czego obecnie brak — jej zadanie zyskałoby na wzmocnieniu i działalność Towarzystwa coraz więcej doznawałaby utrwalenia.

Gorlice, w styczniu 1902.

J. Ciejka

c. k. inspektor szkolny okręgowy.

Czytelnia w Siarach zaopatrzona jest w 200 książek różnej treści, które nie pleśnieją w szafie, lecz przechodzą często z rąk do rąk czytelników, których w roku 1901 było 130.

Czytelnikami jest przeważnie młodzież szkolna płci obojga tak z nauki codziennej jak i dopełniającej. Ze starszych zaledwie kilkoro wypożycza książki, co się tem naturalnie tłumaczy, że niemal wszyscy w wieku powyżej 20 lat wyszli w świat za zarobkiem, a z ludzi liczących wyżej 50 lat żaden prawie czytać nie umie.

Tych 130 czytelników przeczytało w r. 1901 następującą ilość książek: z działu religijnego 286, z działu historycznego 204, z działu powieściowego 909, z działu przyrodniczego, gospodarskiego i spraw społ. 41, co czyni razem 1440 książek.

Czytelnia wywiera wpływ dodatni na ludność tutejszej wioski, a w szczególności rozbudza zamiłowanie i chęć do czytania, a także przeszkadza marnowaniu drogiego czasu i zapobiega próżniactwu,

bezcelowemu wałęsaniu się, swawoli, albo spędzaniu czasu na kleceniu jakichś głupstw, lub gorszących mów, gdyż teraz przeważnie w każdej chacie spędzają domownicy czas wolny od pracy i długie wieczory zimowe na pożytecznem czytaniu i w ten sposób, pośrednio a daleko skuteczniej, niż bezpośrednie moralne przestrogi, powstrzymuje ich się nieraz od niemoralnych uczynków, a równocześnie kształcą się i uszlachetniają. Czytelnia obudza także narodową świadomość pośród włościan i miłość kraju rodzinnego.

Pod względem ekonomicznym nie widzę polepszenia, a dziełka o tem traktujące nie mają wzięcia.

Przeszkód w rozwijaniu się w czytelni niema, jednakże o wiele lepszą korzyść przyniosłaby czytelnia, gdyby można doprowadzić do tego, aby ludność zgromadzała się na odczyty, do czego pomimo usilnych starań nie udało mi się ich zachęcić.

Siary, w styczniu 1902.

Franciszek Gabryel
nauczyciel.

Czytelnia ludowa w Binarowej, założona przez krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej w roku 1890. Rozwój jej, szczególnie w ostatnim roku, jest bardzo pomyślny. Ogólna liczba czytelników wynosi 96. Najwięcej i najliczniej garną się do czytania starsze dzieci szkolne, szczególnie z nauki dopełniającej, było ich bowiem 47. Licznie także pożycza młodzież dorastająca, która naukę szkolną już ukończyła, szczególnie parobczaki, ogółem 29. Średnio chętnie garną się do czytania żonaci, 14, a już najmniej starzy, w wieku ponad lat 40, ogółem tylko 6. Liczba czytających powiększa się z każdym dniem, a na półkach w szafie coraz większe pustki tak, że zachodzi obawa, aby w krótkim czasie nie zabrakło dzieł do wypożyczenia. Towarzystwo Oświaty Ludowej w chwili założenia czytelni nadesłało sto książek; uzupełniając czytelnię cztery razy, wzbogaciło ją w 379 dzieł. Najchętniej bywają czytane treści religijnej i moralnej, jak: „Żywot Pana Jezusa“ w rozmaitych wydaniach, „Żywoty Świętych“, „Nauka wiary i obyczajów“. To też w bibliotece zauważyć można wszystkie te dziełka od ciągłego czytania i używania bardzo zniszczone. Ludność tutejsza jest przekonana o tem, że jak nie może być dobrym katolikiem, kto nie zna pacierza i prawd wiary tak też nie może zwać się ten dobrym Polakiem lub Polką, kto nie zna dziejów ojezystych. To też nierzadko spotyka się tu wieśniaka, który lepiej zna historię polską, niż nie jeden, niby wykształcony i inteligentny. Szczególniej młodzież czyta z zajęciem ojezyste dzieje. Chętnie także bywają czytane powieści i opowiadania; mniej chętnie poezye: „Pan Tadeusz“, „Pisma Karpińskiego“, Wincentego Pola, a już najmniej, rzecz dziwna, dzieła o gospodarstwie, z nauk przyrodniczych i t. d.

Skutek czytelní jest pomyślny, i tak zacznijmy od najmniejszych, to jest od młodzieży szkolnej. Ta zaciekawiona treścią książki stara się ją przeczytać i zapamiętać. Czytając, nabiera młodzież wprawy w poprawnem czytaniu. To też zauważyć można w szkole, że nawet dzieci słabszych zdolności, lub mniej pilne, czytają przecież wcale dobrze. Czytając, nabiera wprawy w wyrażaniu się ustnem, to też mało czuć tu mazurowania, mniej daleko niż w innych miejscowościach, gdzie czytelnia jeszcze do tego czasu nie rozpięła swych dobroczynnych skrzydeł.

Wreszcie czytaniem rozwijają się i władze duszy, a w szczególności kształci się wyobraźnia i pamięć. Młodzież starsza, obracając swój zbyteczny czas na czytanie odpowiednio dobranych dzieł, bądź przypomina sobie to, czego się w szkole nauczyła, bądź też nabiera nowych wyobrażeń z różnych dziedzin umiejętności, a w każdym wypadku chroni się od czynności i zabaw nieodpowiednich. Gospodarze zaś i gospodynie, zajmując czas czytaniem książek lub przysłuchiwaniem się, jak ich dzieci czytają, mają coraz mniej sposobności „z nudów“ uczęszczać do karczmy, a dowiedziawszy się o racjonalnem postępowaniu w gospodarstwie, pragną ten postępek i u siebie zastosować (hodowla bydła, szczególnie koni, uprawa jarzyn, cebula). Słabe jest tu także wychództwo do Ameryki lub Prus, dzięki energii księdza miejscowego, a nie mało także i pożytecznym książkom. Loterya prawie ustaje.

Wiele jeszcze skutków i silniejszych wywierałaby czytelnia, gdyby miała swój lokal, gdzie, zamiast w karczmie, mogliby wieśniacy zimowe wieczory i inne wolne chwile przepędzać na czytaniu pożytecznych rzeczy. Dobrze byłoby, gdyby tu było kilka czasopism ludowych niezatrutych jadem nienawiści. A największy rozwój czytelní i jej pomyślna działalność między ludem wzmogłyby się, zdaniem mojem, przez urządzenie odpowiednich przedstawień amatorskich, albo choćby tylko przez odpowiednie odezty.

Wkońcu zaznaczyć wypada, że i powiększona liczba dzieł, dałaby możność lepszego wyboru i zastosowania ich do czytelników, a temsamem działałaby i na liczbę czytelników i na rozwój samej czytelní.

Binarowa, w styczniu 1902.

Ludwik Gajewski
nauczyciel.

Powiat Grybów.

Czytanie książek, dostarczanych przez tutejszą czytelnię ludową, wywiera na ludność miejscową wpływ tak pod względem narodowym jak i ekonomicznym oraz moralnym dodatni. Lud poznaje, czym jest, zaczyna kochać swój kraj, swój zagon ojczysty, i nie daje się porwać w obecnie nurtujące prądy.

Przed założeniem czytelni młodzież marnowała wiele czasu na zabawach karczemnych, obecnie są to wyjątki; młodzi ludzie pozostają w domu, bawiąc się czytaniem.

Ludność tutejsza teraz lepiej ziemię uprawia, jak dawniej, sprowadza sztuczne nawozy, zajmuje się sadownictwem, a nawet w miejscu jest tu kupiec, który skupuje owoce w jesieni, wywożąc je do Nowego Sącza, Gorlic i Tarnowa. Gospodarze sami suszą owoce, smażą powidła i t. d. i są tacy, którzy po 10 cetnarów suszonych śliw sprzedają, a otrzymaną gotówką podnoszą swe gospodarstwa.

Przez te 22 lat upadły dwa szynki żydowskie, te miejsca zepsucia naszego kochanego ludu, a przy pomocy Bożej i ludzi dobrej woli powstała czytelnia ludowa, Kółko rolnicze, a obecnie buduje gmina tutejsza dom gminny, w którym ma się mieścić sklep chrześcijański. Przed 17 laty zbudowano tu dość piękny budynek szkolny, przed którym jest dość ładny sad z ogrodem. Chociaż te notatki nie wchodzą w zakres mego sprawozdania, lecz je kreślę dlatego, aby Zarząd główny przekonać, że czytelnie ludowe, zakładane przez Towarzystwo, są doniosłego znaczenia i podnoszą lud tak moralnie, jak i materialnie.

Lipnica Wielka, w grudniu 1901.

W. Michalik
kierownik szkoły.

Powiat Kraków.

W czytelni ludowej w Czyżynach jest 98 czytających w wieku od 12 do 50 lat. Zazwyczaj pożyczają młodzi z polecenia starszych i rodziców, wymieniając tytuł dziełka, które chcą czytać i to czyta jeden lub kilku z kolei, lub sam ojciec rodziny, a reszta słucha.

Ilość przeczytanych książek wynosi 321. Najchętniej bywają czytane książki treści moralnej, religijnej, historycznej i powieściowej. Książki treści rolniczej nie są czytowane.

Już przed laty pisałem, że postęp jest ogromny. Ani podobieństwa do tych czasów, jak tu przed 25 laty przybyłem; wtedy przejść przez wieś nie było można, bo było się napastowanym. Lud tutejszy jest inteligentny, trzeźwy, pracowity i chciwy wiedzy. Książki, które czytelnia posiada, bywają po kilkanaście razy czytowane.

Czyżyny, w listopadzie 1901.

Tadeusz Holcer
kierownik czytelni.

Powiat Krosno.

Czytelnia ludowa w Turaszówce założona została w roku 1891, t. j. 10 lat temu; posiada 246 książek, wartości około 160 koron. Początkowo liczyła 16 stałych czytelników; stopniowo liczba czytelników wzrastała, aż obecnie wzrosła do liczby 53. W ubiegłym

roku przeczytano 732 książek, a to: treści religijnej 118, treści historycznej 181, treści moralno-powieściowej 401, a treści przyrodniczej i gospodarskiej 32 książek. Porównując liczbę przeczytanych książek z inwentarzem, przekonujemy się, że książek treści religijnej jest 33, a przeczytano tej treści książek 118, to znaczy, że każda książka była 4 razy w obiegu; treści historycznej mamy 47 tomów, a przeczytano 181, zatem każdy tom był 4 razy w obiegu; książek treści moralno-powieściowej mamy 124, a przeczytano 401, zatem także prawie każda książka była 4 razy w obiegu. Najmniej zaś były w ruchu książki działu IV., t. j. treści przyrodniczej i gospodarskiej, ponieważ na 47 przeczytano tylko 32, a powodem tego jest to, że to są książki więcej naukowe, i wymagające dokładnych objaśnień, i że czytane bywają przez starszych gospodarzy, a takich, którzyby czytać umieli, jest bardzo mało, bo szkoła niedawno założona, to też dużo jeszcze znajduje się analfabetów w gminie.

Książki treści religijnej i powieściowej czytane bywają prawie przez wszystkich czytelników; książki treści historycznej czytają młodszy gospodarze i młodzież, zaś książki religijnej treści kobiety i dziewczęta.

Czytanie książek wywiera wielkie wpływy i przynosi korzyści w tym kierunku, w jakim książki są pisane. Przyszedszy do gminy, pytałem niejednych, czem są? Cysarscy — brzmiała zawsze odpowiedź, a teraz wstydzą się tego i mówią, że są Polakami. Cóż więc zmieniło przekonanie ludności, jeżeli nie czytanie książek i czytelnia? Odbýwały się tu dawniej wesela w żydowskiej karczmie, teraz gmina wybudowała w tym celu kancelaryę gminną. Nie uświadczył tu dawniej drzewek owocowych przy chatach, a tylko wierzby ogrodzone stały, a teraz zaczynają zakładać sady, a niektórzy pozakładali szkółki drzewek owocowych na wzór „Jasia Gadowskiego“. Obawiano się też sztucznych nawozów, a szczególnie kości, gdyż mniemano, że zboże wyrosłe na nich ziarno zatrute i cuchnące wyda, a teraz wszyscy prawie używają kości, a Zwierzchność gminna posiada nawet skład własny, dając gospodarzom na spłaty. Z tych kilku zdań widzimy, jaki zbawienny wpływ wywiera czytelnia ludowa na tutejszą ludność, odwołuje ją od próżniactwa i obmów i śpiewów nieprzyzwoitych, natomiast pięknymi przykładami podanymi w książkach nakłania do pobożności, pracowitości i roztropności.

Turaszówka, w listopadzie 1901.

A. Sankiewicz
nauczyciel i kierownik szkoły.

Powiat Limanowa.

W r. 1900/01 było w tutejszej gminie wypożyczających książki z czytelnia ludowej 125 osób. Przeważną ilość czytelników stanowiły dzieci szkolne z wyższych stopni nauki, oraz młodzież, która niedawno ukończyła naukę szkolną. Starsi bowiem nie umiejąc czytać, przysłuchują się, gdy im dzieci w święta lub wieczorami czytają. Każdy

z czytelników przeczytał w ciągu roku najmniej 4 a najwięcej 30 książek, wobec czego przypada na jednego czytelnika przeciętnie 17. Ogólna więc liczba przeczytanych książek wynosi $17 \times 125 = 2125$.

Najchętniej bywają czytane książki treści religijnej, patryotycznej i moralnej, jak n. p. żywoty świętych, historia Polski, życiorysy sławnych mężów i opowiadania różnych zdarzeń. Skutki czytania tych książek są tu już znaczne tak pod względem religijnym, jako też i pod patryotycznym i moralnym. Czytelnicy rzadziej już szukają rozrywki po karczmach, a natomiast wolne chwile spędzają na czytaniu. Ciemnota ustępuje coraz bardziej, a w ludzie budzą się uczucia religijne, moralne i patryotyczne tak, że przeważnie każdy, korzystający z czytelni, zapytany „kim jesteś?” odpowie: „Jestem chrześcijaninem katolikiem i Polakiem“.

Kasinka Mała, w grudniu 1901.

J. Durbas

kierownik czytelni.

Powiat Mielec.

Gdyby mi postawiono pytanie: coby należało zaprowadzić na razie w każdej gminie, a szczególnie wiejskiej, odpowiedziałbym bez wahania, że czytelnię. Skutki, jakie czytelnie wywierają na lud, oceni najlepiej, kto tą instytucją się zajmuje, mieszka wśród ludu i objawy jego życia śledzi.

Podpisany, jako kierownik czytelni ludowej w gminie Chrzastów, z całą przyjemnością i zadowoleniem może stwierdzić, że czytelnia tutejsza w przeciągu 8 lat istnienia zdziałała bardzo wiele. Lud, dawniej apatyczny, leniwy do książki, zacofany, dziś chętnie się skupia około swej czytelni, stale wypożycza książki lub schodzi się na wspólne czytanie i odczyty.

Przez czytanie książek treści historycznej ludność uświadomiła się pod względem narodowym, otwarto oczy na przeszłość, na wspańiałe postaci i wiekopomne wydarzenia historyczne, a tem samem stworzono świadomość łączności narodowej i samoobrony wobec żywiołów obcoplemiennych.

Przez czytanie powieści rozwijają się wszelakie cnoty. Znać dziś na tutejszych mieszkańcach pewną inteligencję, objawianą przez miłość i zgodę sąsiedzka, usługowość w niesieniu wzajemnych usług, litość nad nieszczęściem bliźnich, a szczególnie przez wstrzemięźliwość.

Czytelnia oddziaływała na urządzenie i utrzymanie mieszkań. Z niechlujnych nor, powstają z każdym rokiem wcale przyzwoite mieszkania ludzkie, miejscami nawet wzorowe dążenie do porządku ujawnia się też w sposobie utrzymania podwórzy, ogródków, schowków i t. p.

W gospodarstwie rolnem znać także postęp. Wymienić tu wypada rozumne obecnie urządzenie gnojowni i obchodzenie się z nawozem i racjonalniejszą hodowlę bydła.

Na podstawie dat statystycznych za rok 1901 z czytelní tutejszej na 640 mieszkańców korzystało 70 osób, w czem 38 kobiet i 32 mężczyzn. Młodzież obojga płci w wieku od 13 do 25 lat przeważa, między starszymi czytelnikami przeważają mężczyźni. Ilość przeczytanych książek w ostatnim roku wynosi 250. Z tych najchętniej bywają czytane książki powieściowe i historyczne, następnie religijno-obyczajowe, a najslabiej treści gospodarskiej, chociaż i tu od pewnego czasu widać żywsze zainteresowanie. Na zakończenie niniejszego sprawozdania niech mi wolno będzie imieniem tutejszych czytelników wyrazić najgłębsze podziękowanie wszystkim tym, którzy bądź to ofiarami, bądź pracą przyczyniają się do powstawania tak szlachetnych instytucyj.

Chrzastów, w listopadzie 1901.

Piotr Rec
nauczyciel ludowy.

Powiat Myślenice.

Z czytelní w Trzemeśni. W r. 1900/01 wypożyczono 194 książek między 36 czytelników i czytelniczek, złożonych: a) z 23 chłopców i dziewcząt, uczęszczających na naukę dopełniającą, w wieku od 13 do 15 lat; b) z 6 dziewcząt i parobków w wieku od 16 do 24 lat; c) z 3 gospodarzy w wieku od 25 do 40 lat i d) z 4 gospodarzy, mających ponad 40 lat. Dzieł religijnych przeczytali czytelnicy pierwszej grupy 39, drugiej 9, trzeciej 2, czwartej 6. Dzieł historycznych wypożyczyły podrostki 28, młodzież 6, gospodarze 1, starcy 5. Książki powieściowe rozdzielają się na liczby: 54, 18, 6, 11; wreszcie dzieła innej treści mają liczby: 8, 1, 0, 1. Najbardziej garnie się do czytelní młodzież z nauki dopełniającej, bo w miejscu niema biblioteki szkolnej. Ponieważ jest tu zwyczaj, jak zresztą prawie wszędzie po wsiach, że do pewnych domów schodzą się sąsiedzi wieczorami na pogawędkę, przeto w takie miejsca wypożyczam książki najchętniej, a to sprawia, że czytelnia tutejsza rozpada się na tyle prawie drobnych czytelni, ilu jest czytelników, bo każdy z nich czyta głośno, a kilkanaście osób słucha i potem o treści książki rozmawia. Na takie czytanie przeznaczam przeważnie książki religijne lub historyczne, rzadziej powieściowe, bo te nie zawsze są stosowne dla dziatwy, która się przysłuchuje lub sama czyta. Dla zachęty z początku daję najczęściej książkę z ilustracyami, o treści ile możności rozmieszczonej, jak n. p. *Historię o Beldonku A. Dygasińskiego*. Jaka szkoda, że tego rodzaju książek jest tak mało, a nasz wieśniak tak bardzo lubi dowcipy, połączone z opisami podróży! Książki bardzo poważne i większą część powieści pożyczam dorosłym do czytania cichego.

W ten sposób czytelnia tutejsza działa równolegle z kościołem i szkołą dla dobra mieszkańców. Lud tutejszy otarł się w ostatnich latach o różne społeczne prądy, ale wnet powracał do zdrowego rozumu. Ziemia tu nieurodzajna, wskutek czego po kilkadziesiąt osób

wychodzi corocznie za zarobkiem do Saksonii i Pesztu, skąd jednak zwykle nie przynoszą zepsucia a często nawet pisują do tutejszego księdza proboszcza rzewne listy z prośbą o odprowadzenie nabożeństwa w obecności ich krewnych. Z tego się pokazuje, że miejscowe czynniki dobrze wpływają na lud tutejszy i że czytelnia spełnia należycie swoje zadanie. Oby tylko książek odpowiednich było coraz więcej!

Trzemeśnia, w styczniu 1902.

Piotr Rabczyński

kierownik czytelnii.

Czytelnia ludowa w Woli Radziszowskiej założoną została w r. 1892 pod kierownictwem miejscowego nauczyciela. Ludność wiejska z zimną krwią, a nawet, że tak powiem, z pewną antypatyą przyjęła to do swej wiadomości, nie chcąc z niej wcale korzystać. Znaleźli się też fałszywi doradcy ludu, którzy ostrzegali, aby z czytelnii nie brać książek, gdyż później trzeba będzie płacić podatki za czytanie książek. Czytelnia więc leżała odłogiem a ludność miejscowa, sławna z heroizmu w r. 1846, nie myślała wcale o podniesieniu się moralnem i ekonomicznem. Karczmy miejscowe zapełnione były co dnia tłumem ludu, zgnilizna moralna wsiąkała w jego szpik i kości, a żydzi arendarze chełwie chwytali łup, sprzedawanej za napoje ojcowizny. Nad rolniczem, poetycznem życiem, pełnem niewinnego uroku dla nieskażonej duszy, pełnem zawsze świeżych wrażeń, tętnącym miłą prostotą, nikt się nie zastanawiał. O przywiązaniu do wsi rodzinnej, do zagonu ojcowskiego, o języku ojczystym, pozostawionym w spuście po praojcach, o wypadkach historycznych ludu polskiego, nikt ani pomyślał. Nie też dziwnego, że łatwowierny lud wiejski, idąc za namową podżegaczy, bez zastanowienia się, sprzedawał ostatni zagon ziemi i emigrował na robotę do Węgier, Prus, a nawet za ocean. Powracając z emigracyi, nieraz o kiju żebraczym, przynosił z sobą zamiast zarobku zgubne zasady antireligijne i antyspołeczne. Taki stan rzeczy byłby niewątpliwie trwał dotąd, gdyby nie czytelnia ludowa, obudzona do życia w r. 1894 przez następcę jej kierownika. Przez ciągłe nawoływania ludności miejscowej do korzystania z czytelnii, przez zachęcenie młodzieży nauki dopełniającej do wypożyczania książek, niespodziewany rezultat osiągnięty został. Stosunki w gminie zmieniły się do nie poznania. Lekarstwo na zastarzałe wady ludu przyniosła czytelnia. Starzy i młodzi wzięli się z pewną namietnością do czytania, a wykłady zimowe z historyi ojczystej i gospodarstwa wiejskiego, dawane przez kierownika szkoły, gromadziły w niedziele po nieszpiorach tłumy ludu do miejscowej szkoły. Wkrótce też powstało w gminie Kółko rolnicze, które założyło swój handel towarów mieszanych, obracając czyste zyski na cele gminy i kościoła. Ludność przejrzała na oczy, żydzi zwinęli swoje sklepy, a nawet wyemigrowali. Z biegiem lat stan gospodarstwa rolnego i domowego zmienił się nie do poznania, a co

najważniejsza, ludność zaprzestała pieniactwa, obracając swe dochody na zakupna nawozów sztucznych i lepszej rasy bydła. W uznaniu zasług położonych dla ludności miejscowej, Walne Zebranie Kółka rolniczego w dniu 5 stycznia b. r. mianowało podpisanego kierownika szkoły i czytelní głównym zarządcą swego majątku. Członkowie zatem Kółka rolniczego są zarazem członkami czytelní w liczbie 171. Że poczytność książek Towarzystwa Oświaty Ludowej jest zdumiewająca, świadczą zapiski z ubiegłej pory zimowej, podczas której przeczytano 1184 egzemplarzy ze wszystkich działów, a przede wszystkim z działu religijnego, historycznego, powieściowego. Wielu z gospodarzy jedno i to same książki czytali po dwa i trzy razy. Taka poczytność książek i wykładów popularnych wpłynęła bardzo dodatnio na ludność. Dowodem tego jest, że w bieżącym roku założono drugi sklep w gminie, sprowadzono 2 wagony żużli Thomasa, 1 wagon kości, 3 wagony węgla, a oprócz tego założono przy Kółku rolniczym kasę oszczędności na sposób kas Raiffeisena. Obecnie Towarzystwo wynajmuje osobny lokal na czytelní ludową.

Cześć i najgłębsza podzięka należy się zatem Towarzystwu Oświaty Ludowej, które rozumie potrzeby ludu wiejskiego, umie z nim czuć, co go boli, dolega i gniece. Krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej, zasilając czytelní co roku książkami doborowej treści, spełnia najważniejsze zadanie, jakim jest oświecanie i uobyczajanie najniższych warstw w społeczeństwie.

Wola Radziszowska, w listopadzie 1901.

Stanisław Bernady
kierownik czytelní.

Czytelnia nasza liczy czytelników 108. Książek w czasie od 1 marca do 21 listopada 1901 przeczytano 252. I tak dziewczęta czytały książki treści religijnej i moralne powiastki, młodzież treści historycznej, opisy, wynalazki i podróże, zaś starsi różnej treści, przeważnie gospodarczej. Największą usługę jednak oddają czytelní dopiero w zimowe wieczory. Że czytelnia nasza od czasu założenia oddała ważne usługi, dość popatrzeć na ludność tutejszą. Dawniej zalewali się gorzałą — dziś prawie wszyscy ślubowali od tejże. Lud tutejszy budzi się i przychodzi do narodowej świadomości. Ludność pojmując swe zadanie, założyła Kółko rolnicze, a i kasa Raiffeisena znalazła tu miejsce. A na ostatek niech mi i to wolno podnieść, że tam, gdzie przedtem stały nieużytki, dziś wszędzie pola orne, a nawozy sztuczne zastępują nawozy zwierzęce. Oby to krótkie sprawozdanie odsłoniło oczy tym, którzy nie widzą ważności zakładania czytelní szczególnie po wsiach.

Aby zaś czytelnia mogła się pomyślnie rozwijać, potrzeba częstszego zasilania czytelní nowymi a doborowymi książkami, zaś częste

zasilanie wymaga większych wydatków czyli większej ofiarności ze strony Szanownej Publiczności, o którą to ofiarność wszyscy kierownicy czytelni prosimy.

Bienkówka, w listopadzie 1901.

Bedronek

kierownik czytelnii.

Powiat Nowy Sącz.

Po latach 11 istnienia czytelnii w Świniarsku, przesyłam obok rocznego sprawozdania moje ogólne uwagi tak o rozwoju tutejszej czytelnii, jak również i o skutkach, jakie czytelnie ludowe i w ogóle oświata w naszym powiecie nowosądeckim wywierać zaczynała.

Czytelnia ludowa w Świniarsku należy prawie do najstarszych naszego powiatu, bo pierwszą założono w r. 1889 w Nowym Sączu, a w roku następnym 1890 założono: w Maszkowicach, Rdziostowie, Falkowej, Wielogłowach, Jazowsku i Świniarsku. Ponieważ obok tutejszej czytelnii niema tu blisko żadnej innej w okolicy, dlatego w pierwszych latach jej istnienia korzystali z niej nie tylko mieszkańcy gminy Świniarska i Podrzecza, ale zgłaszali się także po książki i z innych gmin dalszych, jak z Brzezny, Chochorowie, Gostwicy, Podegrodzia i innych. Z powodu jednak, że z gmin dalekich trudno było książki odebrać i że tam nawet ginęły, ograniczył obecnie kierownik pożyczanie książek na gminy najbliższe. Ale mimo to czytających tu nigdy nie braknie. Najwięcej zapалу do czytania jest między podrastającą młodzieżą, wychodzącą ze szkoły, i młodymi gospodarzami. Młodzież najchętniej czyta powiastki moralne, religijne, żywoty świętych, podróże i opowiadania historyczne. Gospodarze zaś czytają wogóle wszystkie książki, a także i gospodarskie, w których szukają rad i wskazówek w zawodzie koniecznie potrzebnych. Kto znał powiat tutejszy przed dwudziestu laty, a zna go obecnie, ten przyznać musi, że oświata szerzona tu zapomocą szkoły, czytelnii i pism ludowych, zrobiła tu pod każdym względem wielkie postępy. O wszystkim pisać niepodobna, boby to przechodziło ramy niniejszego listu, ale wspomnę jeszcze choćby tylko o niektórych korzyściach, jakie bezpośrednio przynoszą czytelnie Krakowskiego Towarzystwa Oświaty Ludowej. Czytelnie te w pierwszym rzędzie budzą między młodzieżą ducha narodowego. Dawniej trudno było spotkać wieśniaka, któryby miał chociażby najogólniejsze wiadomości o Polsce, jej królach i bohaterach. A jeżeli kto coś wiedział z ustnego podania i drugiemu opowiadał, to fakta dziejowe i historyczne tak były w ustach tego ludu przekręcane i wrogo dla historii polskiej usposobione, że o jakimkolwiek patryotyzmie nawet mowy być nie mogło. Rok bowiem 1846 tak potrafił nasz pocziwy, ale ciemny ludek górski, obalamucić, że przez długie lata „Lacha“ uważał za największego nieprzyjaciela swego pod słońcem. Teraz dopiero szkoły wiejskie i czytelnie ludowe otwierają temu ludowi oczy. W nich dowiaduje się, że wszyscy jesteśmy „Lachami“ i że wszyscy powinniśmy

się kochać i wzajemnie sobie pomagać. Ponieważ zaś książki nasze szkolne nie obejmują wielu faktów historycznych i dla braku miejsca i czasu w zupełności historii polskiej nie wyczerpują, wynagradzają to najzupełniej czytelnie ludowe. Prócz tego czytelnie nasze przyzwyczajają młodzież polską do czytania, a przez to zmniejszają liczbę analfabetów. Kto bowiem po wyjściu ze szkoły nie czyta, ten wkrótce sztuki czytania zapomina i staje się analfabetą.

Z tego przeto powodu społeczeństwo nasze powinno dołożyć wszelkich starań, aby czytelnie takie istniały przy każdej szkole i w każdej gminie. Każdy z nas powinien je w miarę sił swoich popierać, według słów poetki naszej, która powiada:

„Budujmy wszyscy, bo każdy, co zdoła
Myśl dobrą przelać w gorliwe działanie:
Współpracownikiem wszechwieków się stanie
Przyniesie dar swój do prawdy kościoła“.

Świniarsko, w grudniu 1901.

Adam Czajka

nauczyciel i kierownik czytelnik.

Powiat Nowy Targ.

Najwięcej czytelników między młodzieżą w wieku od lat 12 do 20; więcej jednak i chętniej czytających znajduje się między dziewczętami, co się tłumaczy tem, że te więcej mają zajęcia na miejscu w domu (mężczyźni chodzą w zimie ścinać drzewo po lasach, zarabiają siekiera jako pomocnicy ciesielscy i t. p.).

Książki treści historycznej i powieści najchętniej są czytane. Książki treści naukowej, przyrodniczej lub gospodarczej mniej, ale nie z braku zamiłowania, lecz dlatego, że książka taka bardziej nuży, zwłaszcza mniej przygotowanego. Za to lubią na ten temat rozprawać i słuchać takiego, który rzecz rozumie i umia go trafnie interpelować.

Że młodzież garnie się do czytania, zwłaszcza książek treści historycznej lub powieści historycznych, to najlepszym znakiem, że dzieje ojczyzny ją interesują, zaciekawiają i że w przyszłości będziemy się mogli pochlubić ludem naszym pod względem patriotycznym wyrobionym. Pod względem moralnym lud tutejszy od pewnego czasu ciągle robi postępy. Pracowitość, oszczędność, zapobiegliwość, wstrzeźmliwość, zanik do pieniactwa, głos ogólny, potępiający zdrowo złe — jakieby się tu i ówdzie przytrafiło, to fakta, uderzające w oczy.

Będąc pracowitym i oszczędnym, ciuła grosz i na gorszą chwilę jest przygotowanym.

Rzuca się chętnie do handlu; sami już obecnie sprowadzają koleją kukurudzę i nawozy sztuczne i wyzbywają się dawnej nad sobą opieki!

Młodzi i zdrowsi w ostatnich latach rzucili się na zarobki do Ameryki północnej, oszczędzają grosz i przesyłają na zakupno ziemi.

Nie powiem, by jedynie czytelnia ludowa była przyczyną tego zwrotu na lepsze, ale każdy musi przyznać, że znacznie przyczynia się do zwrotu ku lepszemu.

Nowebystre, w grudniu 1901.

Bieniasz

kierownik czytelnia.

Powiat Pilzno.

W czytelnia ludowej w Zwierniku jest 204 książek. W ostatnim roku było 60 stałych członków czytających, którzy przeczytali razem 912 książek; nie biorę tu w rachubę takich, którzy przeczytali 1 do 4 książek.

Najchętniej były czytane książki treści powieściowej i religijnej. Książki te czytali chętnie tak młodszy jak i starzy ohojga płci, jednak młodzież przeważała. Oddały one tutejszej ludności znakomite usługi tak pod względem moralnym, ekonomicznym, jak i narodowym.

Dzisiaj gospodarz wiejski, gdy przyjdzie niedziela lub święto, nie zostawia dzieci bez opieki w domu, nie idzie do karczmy i nie traci ciężko zapracowanego grosza, ale pozostaje w domu i albo sam jaką książkę czyta, albo któremu dziecku czytać kazuje, a wszyscy domownicy siedzą i słuchają, i mile i pożytecznie czas przepędzają.

Przez czytanie książek podnosi się w gminie gospodarstwo przez lepszą uprawę roli, przez nabywanie nawozów sztucznych, przez oczyszczanie zboża do siewu zapomocą tryerów, przez sprzątanie tego zboża kosą, gdzie i robota sporsza i nawozu więcej.

Książki to sprawiły, że włościanin teraz nie wstydzi się nazywać Polakiem, gdy przedtem tylko ze wstrętem nazywał tych Polakami, którzy w 1846 roku upominali się o swoje prawa i swój kraj; i takie pojęcie przechodziło z ojca na syna.

Zwiernik, w listopadzie 1901.

Jakób Gawroński

kierownik czytelnia.

Powiat Podgórze.

W czytelnia w Radziszowie wypożyczało książki w r. 1901 187 osób. Ze względu jednak, że po domach, w których są książki wypożyczone z czytelnia, zgromadza się po kilka lub kilkanaście osób, i czytanie odbywa się głośno, przeto nie 187 osób, lecz cała gmina, licząca przeszło 1500 mieszkańców korzysta z nauk, zawartych w wypożyczanych książkach. Czytają je starzy, czytają młodszy i dorastająca młodzież, kobiety i mężczyźni.

Jak chętnie czytają, niech świadczy ilość przeczytanych książek w roku 1901.

Z działu treści religijnej i moralnej wypożyczono 1227 książek, z działu treści historycznej 883 książek, z działu treści powieściowej

3048 książek, z działu treści przyrodniczej 563 książek, razem 7621 książek.

Starsze osoby, zwłaszcza kobiety, czytają najchętniej książki z działu pierwszego i drugiego; osoby średniego wieku i młodzież z działu drugiego i trzeciego; z działu czwartego korzysta również wiele osób. Z każdym rokiem książki tego działu bywają czytane coraz chętniej, a obecnie jest już wielu młodszych gospodarzy, których tylko książki działu czwartego najwięcej zajmują, a szczególnie książki traktujące o gospodarstwie, jak n. p. „Uprawa roślin pastewnych“, „Wzorowy rolnik“, „Sad przy chacie“, „O chowie inwentarza“ i t. p. i z nich ważniejsze rady sobie notują. Korzyść z czytania książek jest wielka. Po weselach i zabawach słychać śpiew: „Patrz Kościuszek na nas z nieba“, „Bartoszu“ lub „Jeszcze Polska nie zginęła“. Wieczorami, zamiast włóczyć się po wsi lub wysiadywać po karczmach, schodzą się do czytelni lub gromadzą po domach i czytają głośno. Staranniejsza uprawa roli, sianie konieczyń w połączeniu z różnymi trawami, wapnowanie gruntu, używanie sztucznych nawozów, umiejętne obchodzenie się z obornikiem, przysypywanie go ziemią, nabywanie doborowych nasion, początki osuszania mokrych pól i łąk, początki drenowania, staranniejsze żywienie i właściwe leczenie bydła. Dziś w Radziszowie nikt nie będzie żryzał bydłeciu paskudnika, gdy je zedmie, ani też mu soli lub pieprzu do oczu sypał, lecz leczył je będzie według wskazówek książek z działu czwartego. Sadownictwo również postąpiło naprzód.

Na każdym polu jest postęp. W jednym kierunku większy, w innym mniejszy, ale jest, a przyczyniły się i przyczyniają do tego bezwątpienia książki i wykłady w czytelni, prowadzone według przepisów Tow. Oświaty Ludowej w Krakowie.

Radziszów, w styczniu 1902.

J. Depowski

kierownik szkoły i czytelni ludowej.

Czytelnia w Swoszowicach, założona przez krak. Towarzystwo Oświaty Ludowej w roku 1891, rozciąga swój zakres działania na ludność czterech gmin pod samym Podgórzem-Krakowem położonych: Swoszowie, Wróblowie, Kurdwanowa i Siarczanej Góry. Książki z czytelni bierze do czytania starsza młodzież z nauki codziennej, z nauki dopełniającej i młodzież, która już wszelką naukę w szkole ludowej ukończyła, gdyż ta zdobyła sobie klucz do oświaty, t. j. sztukę rozumnego czytania. Starsi nie mieli sposobności nauczyć się czytać, gdyż przed dwudziestu jeszcze laty w całej tutejszej okolicy na kilkanaście kilometrów wokoło szkoły nie było; rzadko więc można znaleźć człowieka starszego, któryby się w niedzielę „z książki modlił“. Choć młodzież książki z czytelni pożycza, nie można twierdzić, że czytelnia tutejsza nie wywiera zbawiennego wpływu i na starszych. Chłopiec lub dziewczyna przyniosłszy książkę do domu, czyta ją głośno a domownicy słuchają, a wiem, że czyta ją dobrze i słu-

chający treść należyście rozumieją. Nieraz się już zdarzyło, że ojciec takiego dziecka, choć czytać nie umie, pamięta doskonale, co słyszał, bo przyszedłszy na zebranie Kółka rolniczego powtarza obecnym treść słyszana. Ale przedewszystkiem działa czytelnia na młode umysły i serca i ja, jako kierownik czytelnicy, staram się, by tak było i na to największy nacisk kładę.

Biorących książki z czytelnicy jest 100 tak, że cała „ksiązka wypożyczających“, przysłana przez Szanowny Zarząd Towarzystwa, jest zajęta, lecz przypuścić można stanowczo, że 400 osób co najmniej korzysta z wypożyczonych książek czy to przez słuchanie, czy też przez powtórne czytanie u sąsiadów. Między starszą młodzieżą są tacy, którzy przeczytali wszystkie książki w czytelnicy, jakie im stosownie do wieku i potrzeby dać mogłem. Przy udzielaniu przerwam kilkadziesiąt książek i zawsze słyszę: „Ja znam tę książkę“, „Ja tę książkę już czytałem“. Że i starsi, umiejący jako tako czytać, chętnie i pilnie czytają, niech posłuży jedno tylko następujące zdarzenie. W rozmowie chwalił się przedemną tutejszy kowal, że dostał bardzo ciekawą książkę do czytania od swego sąsiada. Byłem bardzo ciekawy, co to za książka i prosiłem go, by mi ją pokazał. Kowal pobiegł z kuźni do domu i przyniósł ją. Była to „Prawdziwa historia o pijaku Urbanie“, którą przed paru dniami pożyczyłem dziecku szkolnemu, a kowal ją wziął od niego do przeczytania. Rozumie się, że objaśniłem, iż ta książka pochodzi z czytelnicy, i że podobnych książek jest wiele do wypożyczenia każdej chwili i bezpłatnie. Pomimo, że instrukcja zakazuje, aby raz pożyczona książka nie wędrowała z rąk do rąk, ale na to rady niema, a gniewać się o to niema powodu, bo w swoim czasie oddaje ją ten, kto pożyczył.

Książki wypożyczam dwa razy tygodniowo: starszym we środę, młodszym w sobotę, a ilość wypożyczonych tygodniowo książek wynosi od 40 do 60 i więcej egzemplarzy. W porze zimowej jest daleko większy popyt o książki. Czytelnię ogłaszam za otwartą w całej pełni, gdy rozpoczynam naukę dopełniającą, 15 października, a zamykam, choć niezupełnie, gdy naukę dopełniającą kończę, t. j. 15 kwietnia, każdemu jednak służę książkami, gdy się po nie tylko zgłosi, o ile mam czas wolny od nauki w szkole.

Najchętniej czytane są książki, zawierające powiastki i opowiadania na tle historycznym, żywoty świętych, książki treści religijnej, opowiadania z dziejów ojczystych i te bywają w ciągłym obrocie. Książki, traktujące o nawozach, o chowie zwierząt domowych i t. p. rzadziej bywają wypożyczane i to przez starszych. Później przyjdzie i na te kolej.

Dziesięć lat w pochodzie oświaty ludu na znaczniejsze rozmiary, a więc i pod względem uświadczenia narodowego szerszych mas przez czytelnice, to początek, wielki wprawdzie, ale tylko początek, to nie cała droga, to jej część znaczna.

Tak czytelnice czynić winny, by na polskich książkach wykształcona młodzież stała się taką, jak ci mali bohaterowie w Poznańskim. Czytelnia tutejsza spełnia to zadanie powoli, ale statecznie.

Do podniesienia moralności u ludu w pierwszym rządzie są powołani duszpasterze, a dzielnym pomocniczym środkiem w ich działaniu jest czytanie dobrych książek; człowiek bowiem uczy się nie tylko żywem słowem, ale i słowem zaklętym na kartach papieru. Te przyczyny, umoralniające lud nasz, działały i działają jeszcze, a skutek ich jest widoczny na każdym kroku. Praca zacnych kapłanów tutejszej parafii Wróblowickiej i częste czytanie pożytecznych książek sprawiły, że dzisiaj nie tak tłumno i gwarno w karczmach, których tu więcej niż gdzieindziej, nie słychać śpiewów pijaków po drogach, jak to było przed kilku laty. Wielu ze starszych zamiast do karczmy przychodzi do czytelnicy, aby się uczyć kościelnego śpiewu. Dotychczas nauczyłem ich kilka mszy, pieśni adwentowych, kilkadziesiąt kołęd, pieśni postnych, wielkanocnych i wiele różnych innych podług śpiewnika ks. Mioduszewskiego i te podczas sumy w niedziele i święta poprawnie śpiewają. Młodzież uczona w szkole, w kościele, napominana przez rodziców, czytająca budujące książki, staje się moralniejszą, wyzybywa się dzikich a przyjmuje łagodniejsze obyczaje czy to w obchodzeniu się ze zwierzętami, czy też z ludźmi, szanuje cudzą własność.

Moralność ma to do siebie, że stwarza dobrobyt. Moralnego, poczeiwego człowieka, chętniej do roboty przyjmują i grosz ciężko zapracowany zostaje w kieszeni człowieka moralnie się prowadzącego. Pograżeni w pijaństwie i długach tutejsi gospodarze i zarobnicy zrozumieli dziś, że tak dalej być nie może i dźwigają się z upadku. Niejeden widział w „Pijaku Urbanie“ wierny własny obraz, niejeden słuchał „Nawoływań do wstrzemięźliwości“ ks. Jackowskiego i zaczął nowe życie, a to przyniosło mu i jego dzieciom kawałek chleba i odzież na grzbiet. Wielu szukało pomocy i porady w „Podręczniku weterynaryi popularnej“ dla chorego bydłęcia, wielu pouczyło się, jak chodować króliki, kury, żeby dużo jaj niosły, wielu, jak obchodzić się z nawozem w oborze i w polu. Wogóle pod względem ekonomicznym także jest postęp widoczny przez czytanie książek z tutejszej czytelnicy.

Swoszowice, w grudniu 1901.

Floryan Kotowski

kierownik szkoły i czytelnicy.

Powiat Ropczyce.

W czytelnicy w Brzezinach było w r. 1901 czytelników 65. Ci wypożyczyli książek 425. Młodzież czyta przeważnie książki treści moralnej i powieściowej, zaś dojrzałsi i starsi pożyczają książki treści historyczno-powieściowej i gospodarskiej. Wpływ, jaki czytelnia wywarła na ludność, jest widoczny. Patryotyzm przebija się w rozmowie, w piosenkach przy pracy i zabawach, jako też w chęci czytania książek historyczno-powieściowych. Młodzież i dojrzałsi nie marnują czasu w karczmach, lecz zabawiają się pod okiem rodziców pogawędką lub czytaniem książek i gazet. Gospodarze starają się wycią-

gnać z gospodarstwa jak największy zysk przez należyta uprawę roli, używanie do siewu celnego zboża i chów ulepszonej rasy koni, bydła i trzody.

Wobec takiego stanu zajęcie się czytelnią sprawia mi przyjemność i tę błogą nadzieję, że czytelnia posłuży ludności do poznania Stwórcy, rozbudzi w niej zamięłowanie do pracy i przywiązanie do ziemi ojczystej.

Brzeziny, w grudniu 1901.

T. Śliwa

kierownik czytelnii.

Powiat Rzeszów.

Gdy czytelnię w Łące założono w r. 1893, rzuciła się ludność miejscowa a nawet sąsiednich wiosek do wypożyczania książek, ale niestety nie wszyscy umieli je szanować, więc ograniczono wypożyczanie na samą gminę Łakę. Ponieważ w gminie tutejszej szkoła dopiero od lat 20 istnieje, dlatego dotąd przeważnie tylko młodszy z czytelników korzysta; lecz i kilku starszych gospodarzy, chociaż nie znają sztuki czytania, wypożyczają książki, aby słuchać czytania bądź dzieci swoich, bądź pastuchów. Między czytelnikami są i tacy, co rocznie po 30 książek oprócz czasopism czytają, a inni znów korzystają z czytelnii w porach wolnych od zajęć rolniczych. Wszyscy zachwalają powieści historyczne, powiastki, starszym podobają się żywoty świętych, a obecnie już i dzieła naukowe są poszukiwane. Czytelnia została uzupełniona i obecnie liczy 180 książek, obudziła chęć do czytania, do oświaty, czego dowodem prenumerata pism ludowych przez członków czytelnii, większe i rozumne zajęcie się sprawami publicznymi, czytelnicy czują się Polakami, obywatelami, a podczas świąt szukają rozrywki i nauki w książce, i dlatego czytelnia wspiera dzielnie tutejsze Koło rolnicze, a i kasa Raiffeisena, która od roku tutaj powstała, także jej coś zawdzięcza, zaś szkoła cieszy się nią, bo wie, że czytelnia jej pracę wspiera, utrwała, rozszerza i pracuje dalej nad podniesieniem moralności, oświaty i dobrobytu na pożytek ojczyzny.

Łaka, w styczniu 1902.

J. Tatkowski

kierownik czytelnii.

Powiat Tarnobrzeg.

Ruch w czytelni w Zaleszanach trwa od listopada do kwietnia. Liczba zgłaszających się po książki w powyżej oznaczonym okresie czasu r. 1900/01 wynosiła 49. Czytelnikami byli przeważnie uczniowie i uczennice szkoły tutejszej, uczęszczający na naukę dopełniającą, w wieku od 13 do 16 lat. Książki wypożyczone czytali wypożyczający w domu głośno wobec rodziców i starszego rodzeństwa. Liczba wypożyczonych i przeczytanych książek wynosiła 554, prócz książek

wypożyczonych z biblioteki szkolnej. Najliczniej i najchętniej były czytane książki działu II. historyczne 170, i książki działu III. powieściowe 250. Przyczyną tego obok większego zainteresowania się treścią tych książek była i ta, że tych książek było najwięcej w czytelni. Pożytek z czytania książek, wypożyczonych z czytelni, ujawnia się tu coraz widoczniej, a to pod względem patriotycznym; tutejszy wieśniak nabiera świadomości, że jest Polakiem, o czym niezbyt dawno nie zupełnie nie wiedział, a nawet wypierał się tego; pod względem ekonomicznym o tyle stosunki się polepszyły, że uprawa roli i chów bydła racjonalniej są prowadzone, niż dawniej. Na osiągnięcie powyżej oznaczonych dodatnich rezultatów wpływa tutejsza czytelnia pośrednio wobec wpływu kościoła, szkoły. Bezpośrednia korzyść z czytelni jest ta: młodzież ćwiczy się w czytaniu po opuszczeniu ław szkolnych i nabiera coraz większego zamiłowania w czytaniu, czego dowodem jest to, że liczba zgłaszających się obecnie po książki jest znaczna; starsza młodzież i inne osoby z domowników przysłuchując się z zajęciem czytaniu książek, chętnie przepędzają długie wieczory zimowe w domu, zamiast uczęszczania — jak dawniej bywało — do miejsc mniej odpowiednich lub wprost gorszących.

Zaleszany, w listopadzie 1901.

J. Choroszy

kierownik szkoły i czytelnia.

Powiat Tarnów.

W czytelni w Rzuchowej było w r. 1900/1 wypożyczających książki do 50 osób, z tych najwięcej młodzieży obojga płci od lat 15 do 25.

Przeczytano książek 662, jednak gdy zważymy, że nieraz ta sama książka w domu przechodziła przez ręce 3 do 4 osób, to wypadnie o wiele większa liczba. Najwięcej wypożyczano książek z działu III-go, bo 410, najmniej zaś z działu IV-go, bo zaledwie 50, lecz i tu zaczyna wzrastać pożytność. Młodzież czyta chętniej książki treści historycznej lub powieści moralne, starsi zaś religijne lub gospodarcze.

Ruch czytelni rozwija się coraz więcej i ochota do czytania bardziej wzrasta i nikt nie zaprzeczy, że wpływ czytelni przyczynia się dużo do podniesienia oświaty ludu. Czytający nabierają większej biegłości w czytaniu i rozumieniu czytanych dziełek, mogą dość dokładnie zdać sprawę o treści i celu przeczytanej książki. W obejściu między sobą staje się lud mniej szorstki, w wyrażeniach delikatniejszy, dba więcej o czystość koło siebie, o ochędństwo w domu, o ład i porządek koło zabudowań.

Pijaństwo prawie znika, nie słychać teraz po wieczorach krzyków i wrzasków pijackich, lud stał się pracowitszym, oszczędniejszym i moralniejszym; dzieci posyła chętniej i regularnie do szkoły umyte, uczesane i schludnie ubrane. Także uprawa roli jest teraz staranniej-

sza, niejedną wskazówkę, wyczytaną z książki, starają się w praktyce zastosować, kupują przeto sztuczne nawozy, sieczkarnie i młocarnie ręczne, sprowadzają nasiona i t. d. Bydełko swoje hodują staranniej, sadzą buraki pastewne i sieją miészanki, a około domów zakładają ogrody, nawet domy budują obszerniejsze z oknami większemi i pokrywają dachówką.

Także pod względem narodowym staje się lud więcej świadomy, że jest Polakiem, jest więcej przywiązany do swej ziemi ojczystej i zaprzestaje myśleć o Ameryce.

Rzuchowa, w listopadzie 1901.

Jan Frączkiewicz

kierownik czyteln.

Czytelnia w Siedliskach ma 201 książek. W r. 1900/1 korzystało z niej około 100 osób, zarówno mężczyzn, jak i kobiet od 12 do 50 lat życia. Przeczytano ogółem około 500 książek, najwięcej treści powieściowej i religijnej. Książki treści historycznej i gospodarskiej także licznie były pożyczane. Najwięcej czytelników było w wieku od 15 do 30 lat. Korzyści z czytania są widoczne. Przez czytanie książek treści historycznej i poznanie dziejów swego narodu, lud czuje się być Polakiem, z dumą wspomina o czynach bohater-skich swych przodków, a na zabawach coraz częściej słyszeć się daje śpiew o Bartoszu, Kościuszcze i t. p. Książki treści historycznej i gospodarskiej są czytane z wielkim pożytkiem przez młodzież, która ukończyła szkołę ludową. Pod względem moralnym niesie czytelnia znaczne korzyści. Pouczające przykłady wpływają dodatnio na zgodę w rodzinach, czytanie ciekawych książek, szczególnie w długie zimowe wieczory i święta, zatrzymuje gospodarza i służbę w domu i ci coraz więcej stronią od karczmy. Rodzice o wiele chętniej teraz młodzież do szkoły posyłają, bo przekonali się, ile to dobrych i pożytecznych rzeczy nabywają ci, którzy czytać umieją. Pod względem ekonomicznym także znać postęp, bo młodsza generacya czytając książki treści gospodarskiej, tu i owdzie zaczyna coś nowego zaprowadzać i ulepszać swe gospodarstwo, a pomyślne próby zachęcają innych.

Byłoby bardzo pożądaną rzeczą, aby co roku, bodaj kilkoma nowemi książkami można zasilić czytelnię, bo nowość bardzo pobudzająco działa.

Siedliska, w listopadzie 1901.

Władysław Gawroński

kierownik czyteln.

Powiat Żywiec.

W ubiegłym 1900/1 roku było w czytelnii ludowej w Suchej 107 czytelników, którzy przeczytali 2.238 książek, czyli przeciętnie przypada na jednego czytelnika blisko 20 książek. Z 107 czytelników było 53 mężczyzn i 54 kobiet; z nich w wieku do 15 lat 35 osób,

od 16 do 24 lat 32 osób, od 25 do 40 lat 22 osób i wyżej 40 lat 18 osób. Co do zajęcia było: 15 zajmujących się gospodarstwem, 10 wyrobników, 31 rękodzielników, 15 utrzymujących się z handlu i 36 pensyonistów, zatrudnionych przy kolei. Z działu książek treści religijnej przeczytano 400 dzieł, z działu historycznego 322, z działu powieściowego 1336, a z działu gospodarczego 180 dzieł.

Skutki czytelnicy są widoczne. Książka gromadzi w zimowe wieczory całą rodzinę przy domowym ognisku, chroni od włóczenia się po szynkach, gry w karty, od prowadzenia gorszących rozmów itd. Książka wskazuje promienną przeszłość naszych czasów, uczy kochać Boga i ojczyznę, rodzi w duszy patriotyczne uczucia, a te wielkie w dziejach naszych sprawy, komuż w sercu nie obudza tych iskier brylantowych, których ani ogień nie spali, ani woda nie zabierze? Książka jest tu dobrym i życzliwym przyjacielem, który nie zawstydzia nieumiejętnego, ale go poucza; nie hańbi, nie zbeszczeszcza niemoralnego, ale go podnosi i uzacnia, obudza w nim dobre chęci, uczy jak je w czyn wprowadzić, a czyni to cicho, spokojnie, nawet bez pretensyi do jakiejś wdzięczności. Czytelnicy tutejsi oceniają wartość książki i proszą o nie tak młodzi, jak i starzy, — a jeżeli nasz wieszcz nie tylko swe dzieła miał na myśli, gdy mówił, by one weszły pod strzechę i tam swój kącik znalazły, to dzisiaj przez Krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej życzenie wieszczą naszego narodu spełnia się i daj Boże, aby ani jednej miejscowości nie było, gdzieby to Towarzystwo nie rozwinęło swej błogiej, w skutki pożytecznej, działalności.

To, co piszę, słyszę w prostszej formie od czytelników, a słyszę to i we wsi i w miasteczku, a wszędzie widzę z szlachetnego posiewu naszej czytelnicy złote plony, dla uzyskania których nie żał człowiekowi poświęcić pracy i trudu.

Sucha, w listopadzie 1901.

Szymon Gonet

kierownik 5 kl. szkoły i czytelnicy.

Wcale nie widzimy potrzeby tajenia, że nie wszystkie czytelnicy w ten sposób się rozwijają. Jest przedewszystkiem pewna ilość nieczynnych z powodu chwilowego braku kierowników. Są następnie i takie, o których nie można powiedzieć, by się pomyślnie rozwijały, a to z przyczyn najrozmaitszych. Nie dziwnego — wszak działalność czytelnicy zależy wyłącznie od ofiarnej pracy ludzi dobrej woli. Pamiętajmy zaś zawsze o tem, że ogromna większość tych ludzi dobrej woli, to nauczyciele szkół ludowych, nieraz nad siły obarczeni pracą zawodową i nieraz nad miarę stroskani o materialny byt swej rodziny, często, zwłaszcza młodzi, z miejsca na miejsce przenoszeni. W podobnych wypadkach nie można stawiać zbyt wygórowanych wymagań od kierownika czytelnicy, który i tak tylko z miłości dobra i pożytku ogólnego każdą tę godzinę pracy daje, jaką czytelnicy poświęca.

Aby dać wyobrażenie o stanie czytelnictwa ludowego dawniej, przytaczamy tu głos doświadczonego w tym kierunku inspektora szkolnego okręgowego p. Seweryna Udzieli.

Dawniej a dziś.

Przypatrując się rozwojowi wydawnictw i czytelni ludowych w dzisiejszej dobie, mimowolnie przypominamy sobie czasy z przed lat dwudziestu pięciu, kiedy to usiłowania szerzenia oświaty wśród najszerzych warstw ludności walczyły z wielkimi trudnościami i rozбивały się o niepokonane przeszkody.

Byłem wtedy nauczycielem przy szkole 4-klasowej w Ropczycach. Czytelnia ani dla młodzieży szkolnej, ani dla osób starszych nie było żadnej, nikt też w mieście nie czytywał czasopism, jakie wychodziły dla ludu, a znana była tylko literatura odpustowa, rozwłozona i rozszerzana przez kramarzy wędrownych, w której skład wchodziły takie dzieła: „Żyd wieczny tułacz“, „Proroctwa królowej Saby“, „Historia o pięknej Helenie, córce króla Antyochii“, „Deoklejan, czyli siedmiu mędrców ze Wschodu“, „Dyskurs dwunastu mężatek i jednej wdowy“, „O Kiwoniu, męczenniku żydowskim“, „Wojna żydowska“ i t. p.

Rozglądając się w tych stosunkach, powziąłem myśl założenia biblioteki dla młodzieży szkolnej i drugiej dla ludu. Ze swojej skromnej biblioteczki wyłączyłem to, co by się mogło przydać dla dzieci i ludu, potem rozpocząłem kwestę. Prosiłem nauczycieli, księży, urzędników, w mieście, w okolicy i gdzie tylko z nimi spotkałem się o książki. Rozpisałem kilkadziesiąt listów do redakcyj pism, pisarzy ludowych, wiejszych księgarń z prośbą o książki. Inteligencya miejscowa odwołała mnie od tego przedsięwzięcia. Wszędzie słyszałem zdania! „Dla kogo pan to robisz? Niewdzięcznością panu za to zapłać? Na co im się to zda? Nie odrywać ich od pracy na chleb, przecież tu nędza!“ Słyszałem i różne drwiny z mego przedsięwzięcia.

Nie zrażałem się tem, ale zbierałem książki i w kilku miesiącach miałem ich już przeszło sto. Równocześnie czytałem napływające dziełka, aby wiedzieć, dla jakiego wieku czytelników będą odpowiednie. Prawie trzecią część książek, pochodzącą z darów, trzeba było odrzucić, bo nie zdały się ani dla starszych ani dla młodzieży. Przekonałem się, że wiele osób, chcąc się mnie pozbyć, obdarzało mnie byle plewą, nawet broszurami rozrzuconymi przez zagranicznych spekulantów, zalecającymi pewne towary, nawet broszurą o skuteczności używania „pain expeller“. Ha, cóż było robić, trzeba było przyjać wszystko z wdzięcznem sercem! Każdy początek jest trudny.

Książki ponumerowałem, spisałem, odpowiednie dla dzieci szkolnych oddałem dyrektorowi szkoły, podejmując się bibliotekarstwa, a „bibliotekę dla ludu“ zatrzymałem u siebie, zapowiedziałem o jej istnieniu przez dzieci szkolne, wreszcie opowiadałem o niej każdemu obywatelowi miejscowemu, z którym się gdzie spotkałem.

Biblioteka dla młodzieży nie próżnowała. Dzieci z czwartej klasy i z nauki dopełniającej chętnie wypożyczaly książki i czytały. Ale ze starszych nikt nie zgłaszał się po książki. Biblioteka była, ale nie było czytelników! I tu napotkałem znowu na nieprzewidzianą trudność.

Gdym mieszczanom o założeniu biblioteki dla nich opowiadał i zachęcał ich do czytania, odpowiadali mi: „Panie, u nas niema czasu na czytanie. Człowiek napracuje się przez dzień cały, to rad wieczorem jak najprędzej spać się położyć“. — „A w niedzielę?“ — „W niedzielę idziemy do kościoła, a po niesporach w zimie już ciemno, a w lecie trzeba to wyjść za robotnikiem, to zobaczyć, jak tam w polu wszystko rośnie. Człowiek musi pilnować tego, z czego żyje“. Inni znowu mówili: „Mnie oczy boła, nic nie widzę na książce.“ „U nas nie świeci się wieczorami“. „U nas niema kto czytać“. — Wreszcie poważniejsi mieszczenie zaczęli mnie wygadywać: „A kto to panu kazał taką bibliotekę robić? Przecież to nie może być, aby pan sam zabrał się do tego, bo czemuż tego nie robi nikt inny, czemuż takiej biblioteki nie zakładają gdzie w okolicy? Co panu z tego przyjdzie? Co panu do tego, że ludzie nie czytają? Jeszcze nam każą za to płacić!“ — Moje tłumaczenia o potrzebie większej oświaty, o korzyściach z czytania nie trafiały do przekonania. Nie czytawali nigdy, nie czuli potrzeby czytania i nie mogli pojąć, że ktoś obcy im mógłby zrobić coś dla nich bezinteresownie, nie rozumieli pracy dla idei.

Cóż robić? Trzeba dopiero nauczyć ich czytać, trzeba dać im poznać, jak przyjemnej rozrywki dostarczyć może książka.

Wpadłem na pomysł.

Wziąłem książeczkę o zajmującej treści do kieszeni i wyszedłem z domu. W miasteczku znali mię wszyscy, więc w drodze tego i owego pozdrowiłem, z tym i owym przemówiłem słów kilka, wreszcie zatrzymałem się przed kołodziejem, który właśnie zajęty był jakąś robotą około domu. Zagadnałem go, zapytując, jak praca idzie; zaciękawiony wypytywałem o różne szczegóły, dotyczące kołodziejstwa. Rzemieślnik, młody człowiek, zaprosił mię do pracowni, aby mi wszystko dokładnie pokazać i objaśnić. Rozmawiając, we właściwej chwili zauważyłem, że mam książkę do czytania bardzo ładną, jeżeli by posłuchali obecni w pracowni, to im przeczytam. Zgodzili się. Więc czytałem. Książeczka była bardzo zajmująca i zastosowana do stopnia umysłowego rozwoju słuchaczy. W miarę rozwijania się opowiadania wzrastała ciekawość słuchających, a ja czytałem i czytałem, aż gdy doszedłem do miejsca, gdzie powieść była najbardziej zajmująca, spojrzałem na zegarek i oświadczyłem, składając książkę, że muszę iść, bo mam inne pilne zajęcia. Wszysey w prosby: „Zostań pan jeszcze chwilę! Przeczytaj pan jeszcze, co się dalej stało? To takie ładne, takie ciekawe!“ — Ale ja nie dałem się uprosić. Więc znowu: „To niech nam pan zostawi książeczkę, sami przeczytamy do końca“. — „Nie mogę, to nie moja, moglibyście powalać, a książka dużo kosztuje“. — „Nie powalamy, będziemy pilnować“. —

„Nie mogę, ja tu przyjdę znowu kiedy, to wam dokończę“. — „To takie ciekawe, nie wytrzymamy z ciekawości, niech nam pan pożycz“! — „No, kiedy już koniecznie chcecie, to wam pożyczę, ale żebyście książki nie poplamili lub nie podarli. Nikomu też nie pożyczajcie, boby mi książkę zniszczyli, ani nawet nie mówcie sąsiadom, żem wam zostawił taką ładną książkę, boby mi ludzie nie dali spokoju, prosząc też o nią“. — Zostawiłem książkę, obsypany podziękowaniami i zadowolony wyszedłem. Tak zrobiłem w kilku stronach miasta i skutek był cudowny. Zaczęli czytać książki i w tajemnicy przedemną pożyczali je dalej sąsiadom. Po roku miałem 36 czytelników, na drugi rok było ich sześćdziesięciu kilku, a trzeciego roku liczba ich wynosiła przeszło 150 osób.

Teraz pomyślałem o otwarciu czytelnicy. Nie obeszło się i tutaj bez trudności, ale nieporównanie poszła rzecz łatwiej. Czytelnia rozwijała się powoli, ale bezustannie, liczba słuchaczy wzrastała ciągle, wykłady odbywały się każdej niedzieli po południu po niesporach, sala szkolna bywała przepełniona.

Wreszcie zawiązało się w Krakowie Towarzystwo Oświaty Ludowej, które i moją czytelnię wzięło w opiekę i znakomicie zasililo książkami i czasopismami. Zaczęły powstawać coraz liczniejsze ogniska oświaty, coraz gęściejszą siecią obejmować kraj cały.

Teraz już ludzie sami proszą o książki, czytają chętnie i korzystają wiele. Teraz nie wystarczają już czytelnikom po wsiach i małych miasteczkach same drobne powiastki, pisane wyłącznie dla ludu, ale wyciągają oni chętnie rękę po dzieła Sienkiewicza, Kraszewskiego, Orzeszkowej, Prusa. Czasopisma bywają rozechwytywane i to nie tylko pisemka ludowe, ale nawet poważne dzienniki.

I kto to wszystko zrobił?

Ludzie gorącego ducha, ludzie pełni miłości Ojczyzny, którzy połączyli się w Towarzystwo Oświaty Ludowej, i ci, którzy po za niem stojąc, popierali jego pracę i dążenia. Wiele było trudów i zawodów, ale wytrwałość pokonała je, a idea, jaka przyświeca Towarzystwu, prowadzić będzie dalej dzieło rozpoczęte, wzbogacać wiedzę szerokich mas ludowych, kształcić uczucia szlachetne i rozwijać patryotyzm, miłość do wszystkiego, co nasze.

Pisałem w Podgórzu 14 stycznia 1902. *Seweryn Udziela*
inspektor szkolny.

Ruchome Biblioteki.

Według statutu zakres działania Towarzystwa nie ogranicza się wyłącznie tylko do zakładania czytelni ludowych. Z powodu atoli braku dostatecznych funduszków nie można było działania Towarzystwa rozszerzyć odrazu tak, jak na to statut pozwala. Według § 2 lit. d) statutu do zakresu działania Towarzystwa należy także popieranie kształcenia się nauczycieli szkół ludowych przez dostarczanie im książek i innych środków naukowych. Otóż w roku ubiegłym przy-

stapiliśmy do wykonania tego ustępu statutu i postanowiliśmy zakładać stopniowo, w miarę możności, ruchome biblioteki dla nauczycieli szkół ludowych i wydziałowych, złożone z doborowych dzieł treści powieściowej, historycznej i przyrodniczej. W każdym powiecie administracyjnym zachodniej części kraju oraz na Ślązku, starać się będziemy założyć taką ruchomą bibliotekę, t. j. co roku przysyłać będziemy do tego samego powiatu inną serję doborowych książek, zmieniając je co roku. Na początek założyliśmy cztery takie biblioteki w powiatach: chrzanowskim, krakowskim, podgórskim i wielickim. Każda obejmuje do stu sześćdziesięciu książek, z czego na powieść i historję literatury przypada 65%, na historję, pamiętniki, podróże, geografję 29%, a 9% na książki przyrodnicze i innej treści. Dla dania pojęcia o doborze książek przytaczamy nazwiska autorów: Bałucki, Bolesławita, Cervantes, Chmielowski, Chodźko, Czajkowski, Fredro, Hoffinanowa, Junosza, Kaczkowski, Korzeniowski, Krasński, Kraszewski, Krechowiecki, Łoziński, Mickiewicz, Orzeszkowa, Pol, Prus, Rawita, Radziejewiczówna, Rzewuski, Siemieński, Sienkiewicz, Słowacki, Szymański, Tretiak, Zych, Balcer, Jul. Bartoszewicz, Bełza, Falkowski, Jełowicki, Kalinka, Kołaczkowski, Morawski, Skarbek, Szajnocha, Szumski, Tarnowski, Wężyk, Wodzicki, Wybranowski, Wysocki i inni.

Delegatami Zarządu Towarzystwa, uproszonymi do zorganizowania i administrowania temi bibliotekami są inspektorowie szkolni: w powiecie chrzanowskim p. Jan Bieroński, w powiecie krakowskim p. Józef Spis, w powiecie podgórskim p. Seweryn Udziela, w powiecie wielickim p. Stanisław Pallan. Dalsza organizacya tego rodzaju bibliotek zależeć będzie od doświadczeń tegorocznych. W roku bieżącym mamy zamiar zorganizować takie biblioteki na Ślązku oraz w powiatach bialskim, żywieckim i wadowickim. Jak tego rodzaju biblioteki były potrzebne i jak przez nauczycieli zostały przyjęte, świadczy następujący list:

„Zdaje się, jakoby nie było odpowiedniejszej chwili do otwarcia w naszym (chrzanowskim) powiecie ruchomych bibliotek nauczycielskich, jak obecna. Powiat nasz liczy blisko 160 sił nauczycielskich; należałoby mniemać, że dla tak znacznej liczby pracowników na niwie ludowego szkolnictwa istnieje już od dłuższego czasu biblioteka, złożona nietylko z dzieł treści fachowej, więc pedagogicznej i dydaktycznej — ale i treści lżejszej, powieściowej. A tymczasem, takiej biblioteki w naszym powiecie niema i nie było. Nauczycielstwo tu i ówdzie radziło sobie jak mogło; gdzie można było wypożyczyć książkę do czytania — jeżeli to tylko było możliwe — tam nauczyciel przeczytał wszystko, co do czytania się nadawało; gdzie takiej szczęśliwej sposobności nie było, tam skołatany nauczyciel umysł zniewolony był pokrzepiać się lekturą, jakiej dostarczyły mu stare gazety lub nowe, ale przeznaczone dla ludu. Szczęśliwym mienił się wreszcie ten, kto pod ręką miał książki, przeznaczone dla czytelników ludowych. Wszystkie zresztą usiłowania nauczycieli w tym kierunku rozbiły się o przeszkody natury finansowej. Ruchome bi-

biblioteki nauczycielskie, założone przez Zarząd Krakowskiego Towarzystwa Oświaty Ludowej w trzech okręgach sądowych tego powiatu, za jednym zamachem zaspokoili te, tak dawno odczuwane potrzeby duchowe ludowych nauczycieli. Jak pomoc ta była potrzebna, dowodem puste szafy tych bibliotek, bo książki wszystkie są w rękach nauczycieli. Czas trwania tych bibliotek (od 1 listopada 1901 r.) jest zbyt krótki, abym na podstawie pewnych danych mógł szczegółowo zdać z nich sprawę. Ograniczam się więc tylko na tem ogólnikowem doniesieniu, że uradowane, obdarzone nauczycielstwo przy każdej sposobności wyraża za mojem pośrednictwem Zarządowi szczerą podziękę za to prawdziwe, wyświadczone im dobrodziejstwo. Obfity dobór dzieł najpierwszych naszych mistrzów posłużyć może nauczycielowi do pracy nad własnem kształceniem, do rozszerzenia i pogłębienia nabytych dawniej wiadomości, a częstokroć do uprzyjemnienia chwil samotności, na jaką nauczyciel tylekroć jest skazany.

Krzeszowice, w styczniu 1901.

Stanisław Polaczek.

Biblioteczki przy seminariach nauczycielskich.

Działalność kierownika czytelnicy wtedy dopiero można uważać za odpowiadającą zadaniu w zupełności, gdy, znając treść książek w biblioteczce, odpowiednio do tej treści dziecku da do czytania książkę, stosowną dla dziecka, wyrostkowi dla wyrostka, dorosłemu dla dorosłego, a przy każdym z nich znowu uwzględni stopień umysłowego rozwoju czytelnika i systematycznie dawać mu będzie pewien dobór książek, od przystępniejszych zaczynając. Pod tym względem zachodziła dotąd ta trudność, że, zwłaszcza przy założeniu nowej czytelnicy, było rzeczą prawie niepodobną, aby kierownik oddał się pierwiej studyowaniu treści książek, zanim do czytania dawać je zaczęnie. Potrzeba było na to pewnego czasu. Chcąc temu zapobiedz, zważywszy, że prawie 70% kierowników czytelnicy, to nauczyciele i nauczycielki, postanowiliśmy pozakładać przy seminariach nauczycielskich biblioteczki zaopatrzone we wszystkie książki, do czytelnicy ludowych przesyłane, aby w ten sposób dać możność kandydatom nauczycielskim stopniowego poznania treści tych książek. Na prośbę naszą c. k. Rada szkolna krajowa zezwoliła na założenie takich biblioteczek przy sześciu c. k. seminariach nauczycielskich: w Krakowie, Krośnie, Przemyślu, Rzeszowie i Tarnowie. Żywimy nadzieję, że w ten sposób damy nową podwalinę do prawidłowego rozwoju naszych czytelnicy ludowych.

Wydawnictwa.

W ubiegłym roku wydaliśmy słynną książkę p. t.: „*Życie i nader osobliwe a zadziwiające przygody Robinsona Kruzo*“, napisaną przez Daniela Defoe. Książka ta od lat 180 cieszy się w całym

świecie wielkiem powodzeniem, to też wydanie jej przyjęto powszechnie z wielkiem uznaniem.

„Wydawnictwo to wypełnia lukę w naszym piśmiennictwie. Książka wydrukowana prześlicznie, ozdobiona 120 artystycznymi obrazkami słynnego angielskiego rysownika W. Paget'a, może być śmiało zaliczoną do najpiękniejszych wydawnictw polskich... dorównywa wydaniom angielskim, francuskim i niemieckim“ — pisze *Czas* (Nr. 294 z 21 grudnia 1901).

„Wydając to dzieło, które niemal do genialnych zaliczyć można (pisze *Głos Narodu* w Nrze 286 z 1901 r.), wywiązało się Towarzystwo z zadania swego niezmiernie sumiennie. Książka wydana wytwornie. Wdzięczność należy się za wybór ilustracyj, który dowodzi, że chodziło o rozwinięcie w czytelnikach dobrego smaku przez postawienie im przed oczyma rysunków, posiadających rzeczywistą artystyczną wartość. Z dzieła tego wieje duch jasnej, niewykręconej etyki, który bez żadnego, zdaje się, z góry obmyślanego planu, bez chęci moralizowania, działa przecież dodatnio i umoralniająco. Dzięki tym zaletom książka ta cieszyć się będzie długie jeszcze lata uznaniem i trwałem powodzeniem, wobec czego wznowienie całkowitego wydania uważamy za pomysł bardzo szczęśliwy“.

Nowa Reforma (Nr. 295 z roku 1901) pisze: „Towarzystwo Oświaty Ludowej powzięło bardzo szczęśliwą myśl nowego zupełnego wydania tej starej a zawsze zajmującej powieści i ozdobiło ją rycinami, jakich dotąd żadne polskie wydanie nie miało“.

Pismo ludowe Prawda (Nr. 3 z r. 1902) pisze: „Pod względem religijnym i moralnym odznacza się ta książka zdrowymi chrześcijańskimi zasadami. Czytanie tej książki może wpływać korzystnie na czytelnika, a liczne bardzo piękne obrazki rozbudzą w niem poczucie i smak piękna; wyrażamy wdzięczność za dostarczenie książki zdolnej pouczyć i zabawić“.

Zapowiedzianej w przeszłorocznem sprawozdaniu książki, p. t.: „*Dzieje Polski*“, nie mogliśmy wydać z przyczyn od Zarządu Towarzystwa niezależnych. Obecnie atoli część jej: „*Dzieje Polski za Piastów*“ w objętości około 25 arkuszy jest już w druku i prawdopodobnie w czerwcu b. r. będzie wydana. Czy druga i trzecia część tej książki będzie mogła być w roku bieżącym wydana, to będzie zależało od jej autora p. Dra Feliksa Konecznego. Na podstawie zezwolenia, udzielonego nam łaskawie przez WP. Dra Zygmunta Celichowskiego, jako właściciela księgarni pod firmą: „J. K. Zupański“ (za które uprzejmie dziękujemy) przystępujemy do druku części słynnych „*Pamiętników Rufina Piotrowskiego*“, które pod tytułem „*Rufina Piotrowskiego ucieczka z Syberyi*, przez niego samego opowiedziana“, wkrótce wydamy z funduszu (2000 koron), dostarczonego nam na ten cel przez „Oddział Pań“ naszego Towarzystwa.

Wydawnictwo dzieł, odpowiadających celom Towarzystwa, to dalsza forma rozwoju naszej działalności. Znaczna już liczba czytelników powiększa z każdym rokiem już teraz bardzo poważne zastępy czytelników, z każdym przeto rokiem dotkliwiej będzie się dawał uczu-

wać brak książek, w sposób odpowiedni dla tych czytelników wydanych. Uczynić zadość tej potrzebie będzie wkrótce obowiązkiem bardzo nagłym. Będzie to możliwe tylko wtedy, gdy Towarzystwo rozporządzać będzie mogło dostatecznym, umyślnie na ten cel przeznaczonym funduszem; dlatego to ponownie zwracamy się do ludzi dobrej woli z prośbą o pieniężne poparcie tej właśnie działalności Towarzystwa.

Jednorazowymi darami do powiększenia funduszu wydawnictwa przyczynili się w roku ubiegłym pp.: Dadlezowie, Bol. Strusiewicz, Witold Kl. i inni.

Rachunek wydawnictwa przedstawiony jest na str. 44.

Wykłady popularne.

W sezonie zimowym 1901/2 urządziliśmy w Krakowie 6 wykładów popularnych. Wygłosili je: prof. Dr. Stanisław Kozłowski, p. t.: „O Stefanie Czarnieckim“ (2 wykłady), Prof. Dr. Kazimierz Nitsch, p. t.: „O Słowianach nadbałtyckich“, Prof. Roman Zawiliński, p. t.: „O Chorwatach“, „O Serbach“, „O Słowakach“ (3 wykłady).

Szkoła dla sług w Krakowie.

Wydatki na szkołę dla sług płci żeńskiej na Smoleńsku w Krakowie, szczegółowo wyliczone na str. 42, wyniosły ogółem 815 K. 69 h.

W jedenastym roku istnienia tej szkoły, zostającej pod dyrekcją właściwego jej twórey i kierownika pana dyrektora Juliana Maciołowskiego, udzielali nauk religii, języka polskiego, rachunków, gospodarstwa domowego i śpiewu pieśni kościelnych: katecheta ks. A. Leszczyński i nauczycielki panie: A. Kozubska, B. Kulówna, J. Misiągowa i J. Wandasiewiczówna. Zapisano się do szkoły uczniowie w wieku niżej 20 lat 70, wyżej 20 lat 151, razem 221. W ciągu roku przestało uczęszczać 102. Z pozostałych 119 uczyniło dobry postęp w naukach 99 (83%). Nauki udzielano w czasie od 30 września 1900 r. do 16 czerwca 1901 r. w niedzielę popołudniu od godziny 3 do 5 w czterech oddziałach. Na uroczystym zamknięciu roku szkolnego w dniu 16 czerwca 1901 r. rozdano uczniom 18 nagród pieniężnych w łącznej kwocie 100 kor. z funduszu dostarczonego przez Radę m. Krakowa, oraz 72 nagrody w książkach do nabożeństwa, oraz treści gospodarczej i moralnej, dostarczonych przez nasze Towarzystwo.

Fundusze.

Dochód z wkładek członków przyniósł ogółem 2633 kor. 60 hal. (mniej o 1651 kor., aniżeli w r. 1900). Z subwencji otrzymaliśmy

ogółem 4980 kor. (znowu mniej o 678 kor., aniżeli w r. 1900). Odsetki funduszu zapasowego przyniosły 568 kor. 08 hal. Ogółem dochody mniej więcej stałe przyniosły w roku ubiegłym tylko 8.181 kor. 68 hal., t. j. o 2457 kor. (z górą 23%) mniej, aniżeli w r. 1900. Doznaliśmy więc pod tym względem przykrego zawodu i trzebaby było albo działalność bardzo znacznie ograniczyć, albo też rok zamknąć bardzo znacznym deficytem, gdyby nie nadspodziewane wsparcie, jakiegośmy doznali ze strony obywatelskiej ofiarności WP.: Ks. Dra Chotkowskiego, Dra Konstantego Górskiego, Adama Krechowickiego, Dra Józefa Milewskiego, Dra Kazimierza Morawskiego, Sławomira Odrzywolskiego, Ks. Dra Pawlickiego, Eksc. hr. Stan. Tarnowskiego, Dra Maryana Zdziechowskiego. Dziewięć odczytów, wygłoszonych przez tych panów w Krakowie na dochód naszego Towarzystwa, przyniosło nam na czysto 3138 kor. 84 hal., co łącznie z darami: JW. Henryka hr. Tyszkiewicza (1000 kor.), prof. Dra Leona Mańkowskiego (200 kor.), WP. Franciszka Macharskiego, właściciela firmy „A. Hawełka“ z powodu jubileuszu tejże firmy (100 kor.) i innych osób w mniejszych kwotach (54 kor. 42 hal.) powiększyło nasze bardzo szczupłe dochody o 4493 kor. 26 hal.

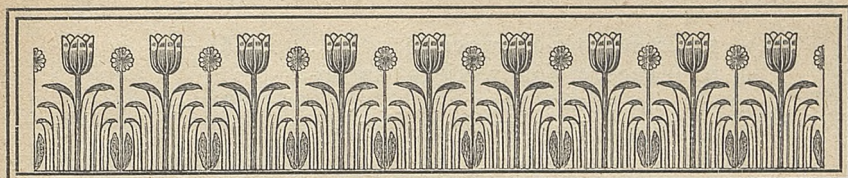
Znany filantrop, gorliwy krzewiciel oświaty ludowej, długoletni członek naszego Zarządu, ś. p. Ignacy Ogończyk Żółtowski, pozostawił na cele naszego Towarzystwa zapis 2000 koron, a na nagrody dla uczenie „Szkół dla sług“ 200 koron. Obydwa te zapisy wpłynęły w roku ubiegłym do kasy naszego Towarzystwa. Otrzymaliśmy też nareszcie zapis 4000 koron zmarłego przed kilku laty śp. Adama Prus Wiśniowskiego, niestety zredukowany do 2918 koron 84 hal. Ponieważ wolą było zmarłego, aby zapis ten stanowił fundusz żelazny, przeto utworzyliśmy z sumy 2918 koron 84 hal. nowy „fundusz żelazny“.

Wszystkie przychody i rozchody wyliczone są szczegółowo na str. 41, i wykazują, że rok ubiegły zamknęliśmy deficytem kasowym 1337 koron 4 hal., które pokryliśmy chwilowo pożyczką z funduszu żelaznego, ponieważ fundusz zapasowy składa się z akcyi Banku ziemskiego w Poznaniu, których nie można było bez znacznej straty zrealizować.

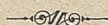
Na rok 1902 pozostaje do spłacenia należność za książki kupione 1901 r. 4326 koron 97 hal., za druki administracyjne 343 koron 66 hal., deficyt kasy podręcznej na wydatki kancelaryjne 62 koron 50 hal., i pożyczka z funduszu żelaznego 1337 koron 4 hal. Razem długi wynoszą 6071 koron 17 hal.

Kończąc zprawozdanie z działalności naszej w roku ubiegłym, składamy najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim, którzy bądź to osobistym trudem i pracą, bądź też pieniężną ofiarnością pomocną podali nam rękę i przyczynili się w jakibądź sposób do ogólnych usiłowań Towarzystwa.

Kraków, 18 kwietnia 1902.

Zestawienie rachunków za rok 1901.

I. Fundusz obrotowy.

Przychód:

I. Wkładki członków:	K	h	K	h
za rok 1901	2.496	60		
zaległe za lata poprzednie	137	—	2.633	60

II. Subwencye:

a) Sejmu krajowego	3.000	—		
b) miast: Krakowa	500	—		
Krakowa dla szkoły slug	600	—		
Oświęcimia, Starego Sącza, Wadowie po 10 K.	30	—		
Chrzanowa	5	—		
c) Wydziałów Rad powiatowych:				
w Wieliczce	200	—		
w Białej, Bochni po 100 K.	200	—		
w Krośnie	80	—		
w Przemyśle	50	—		
w Nowym Sączu	40	—		
w Brzesku	30	—		
w Bohorodczanach, Nowym Targu, Pilźnie, Sanoku po 20 K.	80	—		
w Łańcucie, Mielcu, Rohatynie, Rud- kach, Samborze po 10 K.	50	—		
w Trembowli	5	—		
d) Towarzystw Zaliczkowych:				
w Chrzanowie	50	—		
w Krzeszowicach	40	—		
w Tarnobrzegu	20	—		

4.980 —

III. Odsetki funduszu zapasowego

568 08

IV. Zapisy:	K	h	K	h
a) ś. p. Ignacego Żółtowskiego . . .	2.000	—		
ś. p. Ignacego Żółtowskiego na na- grody dla szkoły sług	200	—		
b) ś. p. Adama Prus Wiśniowskiego 4.000 K., zredukowany na . . .	2.918	84	5.118	84
V. Dary:				
JW. Henryka Hr. Tyszkiewicza . .	1.000	—		
Prof. Dra Leona Mańkowskiego . .	200	—		
WP. Franciszka Macharskiego . . .	100	—		
innych osób w mniejszych kwotach	54	42	1.354	42
VI. Zwroty za książki			153	96
VII. Z odczytów na dochód Towar- zystwa (brutto)			3.395	66
Przychód w r. 1901			18.204	56
Pozostałość kasowa z 1900 r. . .			43	17
Pożyczka z funduszu żelaznego na pokrycie niedoboru kasowego 1901			1.337	04
Razem			19.584	77

Rozchód.

I. Wydatki na czytelnie i biblioteki ru- chome:		
Dług z 1900 r. za książki	4.783	68
W 1901 r. kupiono książek za . .	7.894	—
Razem należność za książki . . .	12.677	68
1. W 1901 r. spłacono za książki . . .	8.350	71
Pozostaje dług na 1902 rok . . .	4.326	97
2. Oprawa książek		1.865 66
3. Koszt dostawy książek zakupionych .		136 53
4. Koszt przesyłki książek do czytelni .		337 06
Razem wydatek na czytelnie . . .		10.689 96
II. Wykłady popularne:		
Honorarium prelegentów	120	—
Służba	27	28
Druk i rozlepianie afiszów	103	08
Razem		250 36
III. Szkoła dla sług w Krakowie:		
Honorarium pp. nauczycielek . . .	500	—
Przybory naukowe	100	—
Nagrody pieniężne dla uczennic . .	100	—
Druk i rozlepianie afiszów	20	20
Razem	720	20
Dług z 1900 roku	95	49
Razem		815 69

	K	h	K	h
IV. Prenumerata czasopism dla Zarządu			60	40
V. Dyplomy dla kierowników czytelni			228	50
VI. Podatek ekwiwalentowy za 1901 rok			69	68
VII. Opłaty rządowe od zapisów i stemple			245	68
VIII. Koszt urządzenia 9 odczytów na dochód Towarzystwa (służba, druk i rozlepanie afiszów)			256	82
IX. Wydatki na administrację:				
1. Papier, pióra etc. potrzeby kancelaryjne, oraz druki kancelaryjne	299	95		
2. Opłaty pocztowe od listów i przesyłek pod opaską	467	83		
3. Czynsz najmu biura, opał, światło, usługa	569	35		
4. Pomoc kancelaryjna	548	—		
5. Koszt zbierania wkładek	63	99		
6. Druk XVI. Sprawozdania i kosztu Walnego Zgromadzenia	497	—		
7. Różne drobne wydatki	75	88		
Razem	2.522	—		
Dług z 1900 roku	862	14		
Razem	3.384	14		
Spłacono	2.976	98	2.976	98
Pozostaje na 1902 rok dług:				
Drukarni	344	66		
Do kasy podręczn.	62	50	407	16
X. a) część zapisu ś. p. Ignacego Żółtowskiego do funduszu wydawnictwa			892	50
b) zapis ś. p. A. Wiśniowskiego do funduszu żelaznego			2.918	84
c) zapis ś. p. J. Żółtowskiego dla szkoły dla sług (po potrąceniu należności prawnej)			179	36
Razem			19.584	77

II. Fundusz zapasowy.

Pozostałość z 1900 roku	17.000	—
Odsetki wydane do funduszu obrotowego	568	08

III. Fundusz żelazny.

Z zapisu ś. p. Adama Prus Wiśniow-	K	h	K	h
skiego utworzony	2.918	84		

IV. Fundusz wydawnictwa.

1. Ze sprzedaży książek . . .	2.130	20		
2. Dary	58	20		
3. Odsetki	1.028	36		
4. Zapis ś. p. Żółtowskiego				
892.50 Koron z odsetkami				
33.11 Koron =	925	61		
Razem przychód . . .	4.142	37		
5. Pozostałość z roku 1900:				
a) w papierach wartościow.	18.220	50		
b) w gotówce	8.388	01	26.608	51
Razem . . .			30.750	88
Wydano:				
1. Na wydawnictwa . . .	3.501	65		
2. Na administrację . . .	14	76		
Razem . . .			3.516	41
Pozostałość na rok 1902:				
a) w papierach wartościow.	18.220	50		
b) w gotówce	9.013	97		
Razem . . .			27.234	47

V. Długi.

Należytość za książki kupione w r. 1901	4.326	97
Za druki administracyjne	344	66
Do kasy podręcznej	62	50
Do funduszu żelaznego	1.337	04
Razem . . .	6.071	17

Komisya kontrolujaca przejrzała w dniu dzisiejszym pozycye dochodów i rozchodów w r. 1901 i znalazła je, jak niemniej wszystkie walory, w zupełnym porządku.

Kraków, 5 marca 1902.

Henryk Müldner
przewodniczący.

W. Aleksandrowicz.

W. Anczyc.

WYKAZ SZCZEGÓŁOWY = BEZPŁATNYCH CZYTELNI LUDOWYCH =

(ułożony alfabetycznie według powiatów).

- a) 30 w roku 1901 **nowo założonych**, następnie
b) 206 dawniej założonych, **których biblioteczki w roku 1901 uzupełniono** zapasem nowych książek,
c) oraz szczegółowy wykaz ilości i wartości **15.160 książek w roku 1901 do tych czytelní przesłanych.**

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

Powiat Bialski.

Uzupełniono 12 bibliotek w gminach:

45. Porąbka	70	52
48. Wilamowice	187	147
106. Jawiszowice	81	57
111. Biała	20	18
171. Kozy	30	21
227. Osiek	50	35
256. Janowice	45	37
258. Komorowice	26	18
278. Leszczyny	31	22
283. Włosienica	80	56
655. Polanka wielka	39	28
679. Czaniec	21	25
Razem	680	516

Powiat Bocheński.

Uzupełniono 11 bibliotek w gminach:

126. Okulice — Bratucice	71	50
136. Gierczyce	61	42
Do przeniesienia	132	92

Nr. czytelni		Ilość książek	Wartość koron
	Z przeniesienia	132	92
176.	Nowy Wiśnicz	89	68
428.	Siedlec	75	50
378.	Brzezcie	98	69
463.	Cikowice	100	80
464.	Pierzchów	15	10
497.	Buczaków	16	12
693.	Trzciana	67	53
698.	Żegocina	40	30
733.	Baczaków	23	23
	Razem	655	487

Powiat Brzeski.

Uzupełniono 16 bibliotek w gminach :

78.	Paleńnica	41	30
83.	Ruda kameralna	60	42
231.	Uszew	38	27
233.	Olszyny	100	70
267.	Sufczyn	11	10
297.	Domosławice	81	56
343.	Strzelce wielkie	101	70
455.	Czechów	110	77
505.	Szczepanów	72	50
507.	Wielka wieś	80	56
537.	Wojnicz	52	40
551.	Porąbka uszewska	39	28
598.	Bogumiłowice	18	15
632.	Łętowice	106	74
644.	Maszkienice	45	32
687.	Wola przemysłowska	57	40
	Razem	1011	717

Powiat Brzozowski.

Uzupełniono 5 bibliotek w gminach :

114.	Golecowa	110	88
336.	Wesoła	57	40
451.	Wydrna	16	18
452.	Dydnia	65	46
480.	Niebocko	12	9
	Razem	260	201

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

Powiat Chrzanowski.

Założono 2 nowe czytelnie w gminach :

763. Chełmek	126	88
767. Kościelec	40	28

Uzupełniono 10 bibliotek w gminach :

140. Rudawa	68	54
184. Jeleń	21	15
250. Nawojowa Góra	28	20
363. Krzeszowice	19	17
483. Płoki	87	61
553. Bobrek	76	54
685. Brodła	76	54
686. Poręba Żegoty	14	10
701. Balin	40	28
709. Zalas	54	40

Razem	649	469
-----------------	-----	-----

Powiat Dąbrowski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie :

666. Kupienin	125	90
-------------------------	-----	----

Uzupełniono 3 biblioteki w gminach :

50. Szczucin	26	25
123. Samocice	40	32
249. Siedliszowice	44	30

Razem	235	177
-----------------	-----	-----

Powiat Dobromilski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie :

251. Dobra szlachecka	19	14
---------------------------------	----	----

Powiat Gorlicki.

Założono 1 nową czytelnię w gminie :

766. Kryg	116	82
---------------------	-----	----

Uzupełniono 4 biblioteki w gminach :

244. Zagórzany	33	27
263. Ropa	68	50
272. Siary	20	14
347. Binarowa	38	29

Razem	275	202
-----------------	-----	-----

Nr.
czytelní

Ilość
książek

Wartość
kron

Powiat Grybowski.

Uzupełniono 2 biblioteki w gminach:

125. Jastrzębia	65	50
359. Korzenna	68	50
Razem	133	100

Powiat Jarosławski.

Uzupełniono 4 biblioteki w gminach:

214. Piskorowice	40	30
345. Próchnik	25	20
371. Rokietnica	56	40
747. Morawsko	45	32
Razem	166	122

Powiat Jasielski.

Założono 1 nową czytelní w gminie:

753. Zarzecze	106	84
-------------------------	-----	----

Uzupełniono 8 bibliotek w gminach:

322. Osiek	15	12
426. Trzcínica	60	42
540. Żmigród nowy	134	94
521. Święcany	117	80
610. Konty	12	9
670. Niegłowice	30	21
710. Kołaczyce	85	60
740. Żurów	19	14
Razem	578	416

Powiat Kałuski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

735. Tomaszowsze	36	26
----------------------------	----	----

Powiat Kolbuszowski.

Uzupełniono 4 biblioteki w gminach:

393. Ostrowy tuszowskie	96	68
441. Przylék	16	12
663. Krzątka	40	30
727. Trzęsówka	16	12
Razem	168	122

Nr.
czytelniIlość
książekWartość
kron**Kraków (miasto).***Założono 1 nową wypożyczalnię książek:*

34. Związek katol. Stowarzyszeń robotniczych .	676	970
--	-----	-----

Uzupełniono 1 bibliotekę:

197. Szkoła dla służb na Smoleńsku	127	100
Razem	803	1070

Powiat Krakowski.*Założono 1 nową czytelnię w gminie:*

42. Czarna wieś	205	162
---------------------------	-----	-----

Uzupełniono 13 bibliotek w gminach:

2. Bieńczyce	51	35
3. Wola Justowska	35	31
9. Rybna	106	75
41. Łobzów	37	26
145. Lubocza	34	36
391. Modlnica wielka	36	28
406. Kaszów	10	7
520. Bibice	33	24
582. Czulice	16	14
617. Balice	43	30
625. Czułów	23	16
652. Witkowice	26	18
736. Kamień	18	12
Razem	673	514

Powiat Krośnieński.*Założono 1 nową czytelnię w gminie:*

762. Cergowa	125	90
------------------------	-----	----

Uzupełniono 5 bibliotek w gminach:

217. Bóbrka	35	28
291. Równe	73	50
321. Wrocanka	49	35
576. Potok	58	48
643. Wietrzno	52	42
Razem	392	293

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

Powiat Łańcucki.

Uzupełniono 3 biblioteki w gminach:

185. Stare miasto	120	84
519. Wola bliższa	54	42
726. Brzoza stadnicka	46	36
Razem	220	162

Powiat Limanowski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

760. Tymbark	141	100
------------------------	-----	-----

Uzupełniono 7 bibliotek w gminach:

47. Słopnice królewskie	106	72
105. Swoliny	75	52
229. Zmiąca	46	35
287. Krasne Lasocice	79	56
334. Kasina wielka	78	64
570. Kamienica	34	24
717. Szczyrzyć	65	46
Razem	624	449

Powiat Liski.

Uzupełniono 1 czytelnię w gminie:

748. Baligród	30	34
-------------------------	----	----

Powiat Mielecki.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

164. Jaślany (ponownie)	71	50
-----------------------------------	----	----

Uzupełniono 7 bibliotek w gminach:

167. Złotniki	114	80
207. Przecław	42	30
332. Padew narodowa	70	56
417. Radomyśl	36	30
422. Wola mielecka	41	30
424. Borowa	40	28
484. Chrzastów	30	25
Razem	444	329

Powiat Mościski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

377. Pnikut	22	30
-----------------------	----	----

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

Powiat Myślenicki.

Założono 1 bibliotekę w gminie:

765. Krzyszkowice	100	70
-----------------------------	-----	----

Uzupełniono 13 bibliotek w gminach:

30. Górna wieś	67	48
56. Sidzina	55	39
103. Łętownia	67	49
107. Lubień	93	65
150. Trzemeśnia	48	35
183. Bieńkówka	110	80
265. Budzów	81	56
268. Droginia	78	56
275. Ślemień	26	18
404. Krzywaczka	20	14
528. Chełm	19	16
572. Dolna wieś	32	23
607. Jawornik	62	44
Razem	858	613

Powiat Niski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

752. Tarnogóra	128	104
--------------------------	-----	-----

Uzupełniono 1 czytelnię w gminie:

90. Kamień	25	18
Razem	153	122

Powiat Nowosądecki.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

758. Gostwica	125	88
-------------------------	-----	----

Uzupełniono 3 czytelnie w gminach:

245. Maszkowice	89	63
458. Zbyszyce	26	18
571. Podole	90	60
Razem	330	229

Powiat Nowotarski.

Uzupełniono 6 bibliotek w gminach:

221. Kościelisko	117	92
447. Chabówka	35	21
Do przeniesienia	152	113

Nr. czytelni		Ilość książek	Wartość koron
	Z przeniesienia . . .	152	113
493.	Ochotnica na Jamnem	36	26
599.	Ludźmierz	36	30
712.	Maniowy	67	48
746.	Odraważ	30	22
	Razem . . .	321	239

Powiat Pilzneński.

Założono 2 nowe czytelnie w gminach:

757.	Łęki górne	125	88
764.	Dembowa	96	70

Uzupełniono 2 czytelnie w gminach:

368.	Jodłowa	69	49
711.	Zwernik	20	14
	Razem . . .	310	221

Powiat Podgórski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

68.	Wrzasowice (ponownie)	130	104
-----	---------------------------------	-----	-----

Uzupełniono 6 bibliotek w gminach:

8.	Świątniki górne	29	26
17.	Skawina	36	30
141.	Radziszów	42	30
206.	Tyniec	27	22
307.	Szwosowice	39	28
543.	Rzozów	46	32
	Razem . . .	349	272

Powiat Przemyski.

Uzupełniono 2 biblioteki w gminach:

314.	Drohobyczka	12	10
467.	Krzywcza nad Sanem	50	35
	Razem . . .	62	45

Powiat Przemyślański.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

754.	Dunajów	119	84
------	-------------------	-----	----

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

Powiat Przeworski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

759. Ubieszyn	125	88
-------------------------	-----	----

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

201. Gniewczyzna	50	35
Razem	175	123

Powiat Ropczycki.

Założono 2 nowe czytelnie w gminach:

193. Nockowa (ponownie)	90	65
755. Kozodrza	125	88

Uzupełniono 7 bibliotek w gminach:

44. Czarna	32	22
79. Brzeziny	28	25
237. Mała	23	16
243. Skrzyszów	48	35
292. Sędziszów	44	30
409. Pasieczyna	30	22
442. Pustynia	100	70
Razem	520	373

Powiat Rzeszowski.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

756. Biała	121	84
----------------------	-----	----

Uzupełniono 6 bibliotek w gminach:

209. Przewrotne	84	67
449. Trzeciana	87	68
489. Futoma	59	42
542. Zabierzów	51	40
546. Mrowla	48	40
690. Głogów	45	35
Razem	495	376

Powiat Sanocki.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

761. Liszna	135	95
-----------------------	-----	----

Uzupełniono 3 biblioteki w gminach:

353. Mrzygłód	33	23
Do przeniesienia	168	118

Nr. czytelni		Ilość książek	Wartość koron
	Z przeniesienia	168	118
342.	Posada olchowska	26	22
388.	Pisarowce	115	92
	Razem	309	232

Powiat Strzyżowski.

Uzupełniono 2 biblioteki w gminach:

397.	Godowa	50	34
723.	Wojaszówka	46	33
	Razem	96	67

Powiat Tarnobrzelski.

Założono 2 nowe czytelnie w gminach:

113.	Tarnobrzeg (ponownie)	175	140
262.	Wola Gołego (ponownie)	117	94

Uzupełniono 5 bibliotek w gminach:

154.	Zaleszany	41	35
180.	Miechocin	60	42
240.	Dąbrowica	39	30
477.	Jastkowice	25	18
526.	Sobów	20	15
	Razem	477	374

Powiat Tarnowski.

Uzupełniono 5 bibliotek w gminach:

116.	Rzuchowa	31	26
147.	Janowice	50	35
156.	Gromnik	62	48
309.	Wróblowice	86	68
506.	Brzozowa	24	17
	Razem	253	194

Powiat Wadowicki.

Założono 1 nową czytelnię w gminie:

681.	Tarnawa	101	70
------	-------------------	-----	----

Uzupełniono 6 bibliotek w gminach:

58.	Zygodowice	43	30
127.	Zembrzyce	90	65
186.	Ryczów	24	17
	Do przeniesienia	158	182

Nr. czytelni		Ilość książek	Wartość koron
	Z przeniesienia . . .	158	182
232.	Trzebieńczyce-Laskowa . . .	73	58
369.	Woźniki . . .	31	22
635.	Zator . . .	50	35
	Razem . . .	412	297

Powiat Wielicki.

Uzupełniono 5 bibliotek w gminach:

51.	Biskupice . . .	120	85
52.	Bodzanów . . .	57	40
74.	Grabie . . .	21	15
143.	Raciechowice . . .	43	30
338.	Lipnik . . .	29	21
	Razem . . .	270	191

Powiat Zbaraski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

252.	Koszlaki . . .	41	32
------	----------------	----	----

Powiat Żłoczowski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

415.	Olesko . . .	24	21
------	--------------	----	----

Powiat Żółkiewski.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

749.	Winniki . . .	32	25
------	---------------	----	----

Powiat Żywiecki.

Uzupełniono 10 bibliotek w gminach:

38.	Rajeza . . .	111	80
57.	Lachowice . . .	108	80
163.	Przyborów . . .	37	28
213.	Krzeszów . . .	29	20
294.	Sucha . . .	16	14
299.	Cięcina . . .	101	80
605.	Cisiec . . .	40	28
636.	Rycerka górna . . .	63	45
653.	Sporysz . . .	31	22
684.	Sól . . .	37	25
	Razem . . .	573	422

Nr.
czytelni

Ilość
książek

Wartość
koron

ŚLĄSK.

Powiat Bielski.

Założono 3 nowe czytelnie w gminach:

66. Ligota	150	105
80. Czechowice	225	158
111. Iłownica	151	110
Razem	526	373

Powiat Cieszyński.

Założono 2 nowe czytelnie w gminach:

10. Zamarski	176	124
86. Puńców	154	108
Razem	330	232

Powiat Frysztański.

Uzupełniono 1 bibliotekę w gminie:

750. Karwina	52	40
Do 236 czytelnia rozesłano	15.160	11.732
Rozdano w darze	1005	689

Cztery biblioteki ruchome

	Dzieł		
Powiat Kraków	120	160	509
„ Chrzanów	121	160	510
„ Podgórze	100	152	453
„ Wieliczka	100	152	453
Razem		16.789	14.346

Wykaz szczegółowy bezpłatnych czytelni ludowych

założonych przez Krakowskie Towarzystwo Oświaty Ludowej, poczynwszy od r. 1882. ==

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelni według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelni według ogóln. spisu
	Powiat Bialski.		1896	Czaniec	679
	<i>Czytelni 31 (upadła 1.)</i>		1897	Witkowice	683
			1898	Dankowice	720
1883	Lęki	25			
1885	Porąbka	45		Powiat Bocheński.	
"	Wilamowice	48		<i>Czytelni 34 (upadła 1.)</i>	
1886	Wilkowice	67			
1887	Bystra	76	1882	Niepołomice	12
"	Mikuszwowice	77	1887	Grobla	87
1888	Jawiszowice	106	"	Ujście solne	89
"	Biała (stow. czeladników)	117	"	Kłaj	94
1889	Kozy	171	1888	Kolanów	102
"	Stara wieś	188	"	Bratucice — Okulice	126
1890	Lipnik	208	"	Gorzków	135
"	Międzybrodzie	210	"	Gierczyce	136
"	Osiek	227	"	Łapczyca	137
"	Poręba wielka	236	1889	Sobolów	173
"	Pisarzowice	239	"	Nowy Wiśnicz	176
"	Janowice	256	1890	Siedlec	228
"	Komorowice	258	"	Królówka	259
"	Dwory	277	"	Lipnica górna	261
"	Leszczyny	278	1891	Targowisko	320
"	Włosienica	283	"	Mikluszowice	366
1892	Kobiernice	465	"	Brzezie	378
"	Oświęcim	494	1892	Wola Batorska	432
"	Brzezinka	503	"	Cikowice	463
1894	Kęty	604	"	Pierzchów	464
1895	Szczyrk	639	"	Wiśnicz stary	496
"	Buczkowice	648	"	Buczków	497
"	Straconka	654	1893	Kobyłe	514
"	Polanka wielka	655	1896	Chrośc	669

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu
1896	Podłęże	674		Powiat Brzozowski.	
"	Niegowić	680		<i>Czytelnia 11 (upadło 2).</i>	
"	Trzciana	693			
"	Wola Zabierzowska	695	1888	Golcowa	114
"	Rzegocińska	698	1890	Nozdrzec	296
"	Tarnawa	699	1891	Wesola	336
1898	Kamionna	703	"	Dylagowa	356
"	Nieszkowice małe	708	1892	Wydrna	451
"	Zbydniów	719	"	Dydnia	452
1899	Baczków	733	"	Niebocko	480
			1893	Górki	531
			"	Zmiennica	532
			"	Barycz	533
			"	Krzywe	563
	Powiat Brzeski.				
	<i>Czytelnia 30 (upadło 2).</i>				
1886	Złota	63		Powiat Buczacki.	
1887	Zakliczyn	69		<i>Czytelnia 6.</i>	
"	Paleńnica	78			
1900	Ruda kameralna	83	1893	Słobódka górna	564
1889	Iwkowa	165	"	Dobropole	567
1900	Wojakowa	179	1894	Folwarki	600
1890	Uzew	231	"	Wierzbiatyn	612
"	Olszyny	233	"	Weleśniów	613
"	Sufeczyn	267	"	Zalesie	614
"	Domosławice	297			
1897	Strzelce wielkie	343		Powiat Chrzanowski.	
1891	Borzęcin	364		<i>Czytelnia 27 (upadło 3).</i>	
"	Bielcza	390			
1892	Czchów	455	1882	Szczakowa	6
"	Szczepanów	505	"	Ciężkowice	7
"	Wielka wieś	507	"	Regulice	18
1900	Przyborów	517	1885	Rudno	37
1893	Dembno	524	"	Byczyna	39
"	Wojnicz	537	1886	Grojec	62
"	Gnojnik	549	1889	Rudawa	140
"	Porąbka Uszewska	551	"	Myslachowice	169
"	Gosprzydowa	552	"	Trzebinia	174
1894	Bogumiłowice	598	"	Jeleń	184
1895	Łętowice	632	1890	Paczółtowice	230
"	Maszkienice	644	1900	Nawojowa Góra	250
1896	Jadowniki Podgórne	667	1891	Jaworzno	304
1897	Wola Przemykowska	687	"	Krzeszowice	363
"	Biadolinia Radłowskie	696	"	Chrzanów	368
"	Brzesko	697	1899	Zagórze	430
1898	Okocim	714	1893	Płoki	483
			"	Psary	508
			"	Bobrek	553
			"	Babice	554
			1894	Libiąż wielki	590
	Powiat Brzeżański.				
1892	Koniuchy	494			

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu
1897	Brodla	685	1890	Zagórzany	244
"	Poręba Żegoty	686	"	Ropa	263
1898	Balin	701	1897	Siary	272
"	Zalas	709	1890	Bystra	285
1901	Chelmek	763	1891	Binarowa	347
"	Kościelec	767	1896	Wojtowa	673
	Powiat Cieszanowski.		1899	Olszyny	722
	<i>Czytelnia 2.</i>		1900	Szalowa	751
1891	Lubaczów	346	1901	Kryg	766
1895	Niemstów	646		Powiat Gródecki.	
	Powiat Czortkowski.			<i>Czytelnia 2 (upadła 1).</i>	
1894	Chomiakówka	585	1893	Bar	525
	Powiat Dąbrowski.		1900	Rodatycze	745
	<i>Czytelnia 15 (upadła 1).</i>			Powiat Grybowski.	
1885	Szczucin	50		<i>Czytelnia 16.</i>	
1887	Nieciecza	82	1884	Ptaszkowa	31
1888	Samocice	123	1888	Jastrzębia	125
1889	Olesno	189	1890	Kamionka wielka	211
1890	Żabno	235	"	Ostrusza	246
"	Siedliszowice	249	"	Gródek	271
"	Mędrzechów	264	1891	Korzenna	359
1891	Bolesław	361	"	Lipnica wielka	367
"	Wietrzychowice	362	1892	Wojnarowa	443
1892	Podlipie	512	"	Zborowice	453
1893	Hubenice	530	"	Kąclowa	487
"	Gręboszów	569	1893	Krużłowa	538
1895	Pałuszycze	615	"	Cieniawia	539
"	Wola Żelechowska	627	"	Wilczyńska	555
1901	Kupienin	666	1894	Stróże wyżnie	575
	Powiat Dobromilski.		1895	Siolkowa	616
	<i>Czytelnia 4.</i>		1897	Bobowa	691
1890	Dobra szlachecka	257		Powiat Jarosławski.	
1891	Jawornik ruski	316		<i>Czytelnia 10 (upadło 2).</i>	
1893	Kalwarya Paclawska	534	1890	Piskorowice	214
"	Nowe miasto	535	1897	Rudołowice	220
	Powiat Gorlicki.		1891	Pruchnik	345
	<i>Czytelnia 12 (upadło 2).</i>		"	Rokietnica	371
1889	Rzepiennik strzyżewski	194	1899	Węgierka	379
"	Rzepiennik suchy	195	1891	Żurawiczki	410
"	Rzepiennik marciszewski	196	1894	Chorzów	583
			"	Majdan Sieniawski	584
			1896	Kisielów	659
			1900	Morawsko	747

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu
	Powiat Jasielski.		1896	Komorów	668
	<i>Czytelnia 19.</i>		"	Huta Komorowska . . .	678
1890	Glinik polski	269	1898	Niwiska	715
1891	Osiek	322	1899	Trzęsówka	727
"	Tarnowiec	330		Miasto Kraków.	
1900	Sieklówka	418		<i>Czytelnia 5 (upadło 5).</i>	
1892	Trzcina	426		Internat uczniów semina-	
"	Cieklin	427	1883	ryum nauczycielskiego	26
1893	Żmigród nowy	540	"	Dom karny	36
"	Świecany	541	1884	Klinika chorób wewnętrz.	178
"	Olpiń	562	1889	Szkoła dla służb na Smo-	
1894	Konty	610	1890	leńsku	197
1895	Czeluśnica	622	1901	Związek „Przyjaźni“ . .	34
"	Łubienko	623		Powiat Krakowski.	
"	Nienaszów	637		<i>Czytelnia 46 (upadło 9).</i>	
1900	Niegłowiec	670	1882	Bienięzyce	2
1898	Kolaczyce	710	"	Wola Justowska	3
1899	Lublica	728	"	Rybna	9
1900	Żurowa	740	"	Kobyłany	11
1901	Harkłowa	741	"	Liszki	19
	Zarzecze	753	1883	Rząska szlachecka . . .	22
	Powiat Kałuski.		"	Raciborowice	27
	<i>Czytelnia 3.</i>		"	Zabierzów	29
1893	Podmichale	565	1897	Olsza	32
1900	Wojniłów	734	"	Piekary	35
"	Tomaszowiec	735	1885	Łobzów	41
	Powiat Kamionka Strumiłowa		1901	Czarna wieś	42
1891	Stojanów	308	1885	Mogiła	43
	Powiat Kolbuszowski.		1886	Bronowice wielkie . . .	54
	<i>Czytelnia 17.</i>		1887	Czyżyny	96
1887	Nienadówka	93	"	Wyciąże	97
1890	Raniżów	218	1898	Wolica	98
1891	Kupno	386	1889	Olszanica	144
"	Dzikowiec	392	"	Lubocza	145
"	Ostrowy Tuszowskie . .	393	"	Branice	148
"	Przedbórz	394	1891	Pleszów	354
1892	Kolbuszowa dolna . . .	434	"	Jeziorany	375
"	Przylek	441	1896	Nowa wieś szlachecka .	383
"	Zielonka	457	"	Brzezie	384
"	Ostrowy Baranowskie . .	472	1891	Modlnica	391
1895	Majdan	641	"	Rączna	396
1896	Krzątka	663	1892	Kaszów	406
"	Siedlanka	664	"	Dojazdów	439
			"	Prądnik czerwony . . .	444
			"	Grzegórzki	445
			"	Zelków	446
			"	Mników	460

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu
1892	Tonie	461	1893	Wola Bliższa	519
1893	Bibice	520	"	Rakszawa	557
"	Bolechowice	521	1894	Podklasztorze	594
"	Modlniczka	544	"	Brzoza Królewska	595
"	Dąbie	550	1899	Brzoza Stadnicka	726
1894	Cholerzyn	579	"	Wola wielka	731
"	Morawica	580			
"	Giebułtów	581			
"	Czulice	582			
1895	Balice	617		Powiat Limanowski.	
"	Czulów	625		<i>Czytelnia 23 (upadło 5).</i>	
"	Kościełniki	649	1888	Sowliny	105
"	Witkowice	652	1889	Mszana dolna	182
1900	Kamień	736	1890	Olszówka	212
			"	Żmiąca	229
	Powiat Krośnieński.		"	Dobra	232
	<i>Czytelnia 19.</i>		1891	Stronie	312
1888	Krościenko	118	"	Kasina wielka	334
1889	Korezyna	190	"	Laskowa	341
1890	Żeglice	215	1892	Łukowica	401
"	Zręcin	216	1893	Roztoka	440
"	Bóbrka	217	"	Pisarzowa	556
"	Lubatówka	238	"	Męcina	566
"	Równe	291	"	Skrzydlna	568
1891	Wrocanka	321	1895	Kamienica	570
"	Turaszówka	360	1896	Jurków	645
1892	Iskrzynia	438	"	Ujanowice	303
"	Odrzykoń	459	"	Kasinka mała	335
"	Miejsce piastowe	470	1897	Słopnice królewskie	47
1894	Potok	576	1898	Krasne-Lasocice	287
"	Łeki	603	"	Niedźwiedz	705
1895	Wietrzno	643	"	Mszana górna	706
1899	Lubatowa	724	"	Szczyrzyc	717
"	Jasionka	725	1901	Tymbark	760
1900	Targowisko	738			
1901	Cergowa	762		Powiat Liski.	
				<i>Czytelnia 2.</i>	
	Powiat Łańcucki.		1896	Czaszyn	665
	<i>Czytelnia 16 (upadła 1).</i>		1900	Baligród	748
1889	Soniń	157			
"	Stare miasto	185		Powiat Mielecki.	
1890	Kuryłówka	200		<i>Czytelnia 26 (upadły 4).</i>	
"	Wysoka	222			
"	Brzyska Wola	255	1886	Wadowice górne	55
1891	Giedlarowa	313	1887	Wola wadowiska	91
"	Dębina	365	"	Wampierzów	92
"	Głuchów	403	1888	Tuszów narodowy	132
1892	Smolarzyny	433	1889	Józefów	146
"	Albigowa	468	"	Chorzeliów	155

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln wedł. ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln wedł. ogóln. spisu
1889	Jaślany	162	1891	Zawoja	306
"	Złotniki	167	"	Toporzysko	331
"	Rzochów	175	"	Krzywaczka	404
1890	Przeclaw	207	"	Maków	407
"	Grochowe	234	1892	Wola Radziszowska	456
1891	Padew narodowa	332	"	Juszczyn	475
"	Gawłuszowice	350	"	Osielec	485
1892	Radomyśl	417	"	Skawica	498
"	Wojśław	419	1893	Chełm	528
"	Trzciana	420	1894	Dolna wieś	572
"	Rzędzianowice	421	"	Pcim	589
"	Wola Mielecka	422	"	Jawornik	607
"	Książnice	423	1895	Rudnik	630
"	Borowa	424	1897	Raba wyżnia	682
"	Dulcza mała	425	1901	Krzyszkwice	765
"	Czermin	479			
"	Chrzastów	484			
"	Zarównie	510		Powiat Nadwórniański.	
1893	Dąbrowka wisłocka	516		<i>Czytelnia 3.</i>	
1897	Zdziarzec	692			
	Powiat Mościcki.		1894	Nadworna	577
	<i>Czytelnia 3 (upadła 1).</i>		1895	Pasieczna	633
			"	Majdan graniczny	658
1891	Pnikut	377		Powiat Niski.	
"	Trzcieniec	402		<i>Czytelnia 13.</i>	
1894	Husaków	587			
	Powiat Myślenicki.		1887	Kamień	90
	<i>Czytelnia 35 (upadły 3.)</i>		1889	Jerzowe	142
1884	Górna Wieś	30	"	Rudnik	149
1885	Polanka	46	"	Ulanów	166
1886	Sidzina	56	1890	Kopki	225
1887	Stroża	72	"	Pysznica	242
"	Skomielna biała	88	1891	Zarzecze	333
1888	Łętownia	103	1893	Nisko	513
"	Lubień	107	"	Kłyżów	545
"	Grzechynia	108	1894	Plawo	586
"	Jordanów	130	1896	Bojanów	662
"	Bystra	131	1898	Jarocin	716
1889	Trzemeśnia	150	1901	Tarnogóra	752
"	Bysina	151		Powiat Nowo-Sądecki.	
"	Jachówka	159		<i>Czytelnia 27 (upadło 3.)</i>	
"	Spytkowice	168	1889	Nowy Sącz (dom karny)	139
"	Bieńkówka	183	1890	Maszkowice	245
1890	Budzów	265	"	Rdzistów	247
"	Droginia	268	"	Falkowa	248
1900	Zarnówka	274	"	Wielogłowy	270
1890	Sulkowice	300	"	Jazowsko	281
"	Jasienica	301	"	Świniarsko	290

Rok założenia	Nazwa miejscowości	N. porz. czyteln. według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr porz. czyteln. według ogóln. spisu
1891	Paszyn	323	1899	Zakopane	601
"	Zawada	324	1900	Odrawąż	746
"	Dąbrówka Polska	325		Powiat Pilźnieński	
"	Zagórzyn	344		<i>Czytelnia 10 (upadła 1).</i>	
"	Żeleźnikowa	373			
"	Zbikowice	374	1890	Grudna dolna i górna	226
"	Jelna	376	1891	Jodłowa	358
"	Lyczana	408	1892	Głowaczowa	495
1892	Zbyszyc	458	1893	Wiewiórka	529
"	Siedlce	473	1894	Błaszczkowa	609
"	Chomranice	474	1896	Kamienica górna	676
1894	Podole	571	1898	Siedliska Bogusz	702
1895	Jasienna	640	"	Zwiernik	711
"	Czarny Potok	650	1901	Łęki górne	757
1896	Przysietnica	286	"	Dembowa	764
"	Olszana	547		Powiat Podgórski.	
"	Łącko	660		<i>Czytelnia 15 (upadła 6).</i>	
1897	Olszanka	70	1882	Świątniki górne	8
"	Moszczenica	518	"	Mogilany	14
1901	Gostwica	758	"	Skaw na	17
	Powiat Nowotarski.		1897	Kosocice	21
	<i>Czytelnia 29 (upadła 1).</i>		1883	Gaj	28
1885	Poronin	49	1897	Borek Fałęcki	33
1886	Szaflary	64	1886	Buków	61
1896	Witów	73	1901	Wrzasowice	68
1887	Chochółów	85	1889	Radziszów	141
1888	Biały Dunajec	128	1890	Tyniec	206
"	Nowe Bystre	129	1891	Swoszowice	307
1889	Krościenko	161	1892	Krzęcin	502
1890	Waksmund	198	1893	Rzozów	543
"	Szczawnica	205	1897	Proko im	694
"	Maruszyna	219	1900	Włosań	742
"	Kościelisko	221		Powiat Podhajecki.	
1891	Czarny Dunajec	335		<i>Czytelnia 5 (upadła 1).</i>	
"	Ochoćnica	385	1890	Zawałów	253
1900	Bukowina	431	"	Rosoc owacice	293
1892	Chabówka	447	1891	Toustobaby	380
"	Ochoćnica na Jamnem	493	"	Bekersdorf	381
"	Sromowce	509	"	Złotniki	382
1894	Ludźmierz	599		Powiat Przemyski	
"	Olcza	606		<i>Czytelnia 9 (upadła 1).</i>	
1895	Stare Bystre	628	1890	Nienadowa	224
"	Pieniążkowice	647	"	Dubiecko	288
1896	Dzianisz	677	1891	Drohobyczka	314
1897	Białka	688	1892	Wyszatyce	416
"	Ciche	689			
1898	Kluszkowce	707			
"	Maniowy	712			
1899	Grywałd	732			

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czytelnii według ogóln. spisu
1892	Krzywcza nad Sanem	467		Powiat Rzeszowski.	
1893	Kosienice	536		<i>Czytelnia 27.</i>	
1895	Grochowce	631			
1896	Gdeszyce	671	1888	Dylągówka	120
1900	Babice	742	1890	Budziwój	203
	Powiat Przemysłański.		"	Przewrotne	209
	<i>Czytelnia 2.</i>		1899	Błażowa	254
1900	Świrz	737	"	Stobierna	295
1901	Dunajów	754	1891	Rudna wielka	337
	Powiat Przeworski.		"	Krasne	398
	<i>Czytelnia 8 (upadła 1).</i>		"	Słocina	399
1888	Gać	104	"	Staromieście	400
1890	Gniewczyzna	201	1892	Trzciana	449
"	Siennów	202	"	Jawornik Polski	450
"	Nowosielce	223	"	Lutoryż	462
1894	Jagiela	593	"	Futoma	489
1898	Gorliczyzna	469	"	Wysoka	490
1900	Ostrów-Mikulice	743	"	Bratkowice	492
1901	Ubieszyn	759	"	Rzeszów (dom karny)	504
	Powiat Ropczycki.		1893	Zabierzów	542
	<i>(Czytelnia 23 upadła 3.)</i>		"	Mrowla	546
1882	Wielopole Skrzyńskie	4	"	Łąka	558
1883	Ropczyce	24	"	Kraczkowa	559
1885	Czarna	44	1894	Swilecza	602
1887	Brzeziny	79	1895	Hyżne	619
"	Bobrowa	95	1897	Głogów	690
1888	Chechły	112	"	Straszędzie	700
1889	Ostrów	177	1898	Borek stary	713
"	Nockowa	193	"	Tyczyn	721
1890	Mała	237	1901	Biała	756
"	Skrzyszków	243		Powiat Sanocki.	
"	Sędziszów	292		<i>Czytelnia 14 (upadła 5).</i>	
1891	Gumniska Foks	357	1887	Klimkówka	71
"	Glinik	370	1889	Posada Sanocka	191
"	Stobierna	395	1890	Bukowsko	260
"	Pasieczyna	409	1897	Hłomecza	315
1892	Brzeźnica	471	1891	Posada Olchowska	342
"	Niedźwiada	478	"	Mrzygłód	353
"	Zawada	481	"	Długie	387
1894	Wola Żyrakowska	611	"	Pisarowce	388
1895	Pustków	624	1892	Baźanówka	435
1899	Ocieka	729	"	Sanok	436
"	Gnojnica	730	"	Żarszyn	437
1901	Kozodrza	755	1893	Zagórz	560
			1898	Jaćmierz	718
			1901	Liszna	761
				Powiat Skałacki.	
			1893	Hałuszczyńce	548

Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu	Rok założenia	Nazwa miejscowości	Nr. porz. czyteln według ogóln. spisu
	Powiat Sokalski.		1895	Wielowieś	651
1898	Tartaków	704	"	Alfredówka	657
	Powiat Strzyżowski.			Powiat Tarnopolski.	
	<i>Czytelnia 18 (upadła 1).</i>			<i>Czytelnia 3.</i>	
1889	Pstrągowa	170	1888	Łozowa	101
1890	Gwoźnica górna	279	1899	Mikulince	251
"	Zawadka Wielopolska	298	1895	Baworów	629
1891	Czudec	349		Powiat Tarnowski.	
"	Baryczka	351		<i>Czytelnia 14 (upadła 2).</i>	
"	Godowa	397			
1892	Dobrzec	411	1886	Rudka	65
"	Grodzisko	412	1898	Kowalowa	115
"	Kozłówek	413	1888	Rzuchowa	116
"	Wysoka	414	1889	Janowice	147
"	Frysztak	476	"	Krzyż	152
"	Markuszowa	486	"	Gromnik	156
"	Połomyja	491	1890	Mikołajowice	276
"	Lubla	511	1891	Wróblowice	309
1895	Niewodna	620	"	Klikowa	310
"	Wiśniowa	621	"	Jodłówka	389
1896	Łączki	675	1892	Ilkowice	482
1899	Wojaszówka	723	"	Siedliska	501
	Powiat Tarnobrzelski.		"	Brzozowa	506
	<i>Czytelnia 23 (upadła 3).</i>		1900	Ryglice	744
1888	Tarnobrzeg	113		Powiat Wadowicki.	
"	Grębów	122		<i>Czytelnia 30 (upadła 4).</i>	
"	Mokrzyś	124	1882	Pobiedr	5
"	Wrzawy	134	1898	Stryś	23
1889	Zaleszany	154	1886	Zygodowice	58
"	Gorzyce	164	"	Łluczka górna	59
"	Miechocin	180	1898	Głębocice	60
"	Chmielów	181	1887	Łęczne górne	75
1890	Dąbrowica	240	"	Inwałd	81
"	Antoniów	241	1888	Frydrychowice	121
1901	Wola Gołogo	262	"	Zembrzyce	127
1898	Dęba	326	1889	Bachowice	138
1891	Sokolniki	327	"	Zagórniki	158
"	Turbia	328	"	Ryczów	186
"	Baranów	329	"	Choczni	192
"	Stale	352	1890	Trzebieńskie-Laskowa	232
1892	Jastkowice	477	1891	Andrychów	305
1893	Sobów	526	"	Jarosławice	317
1894	Machów	578	1897	Brzezinka	318
"	Kotowa Wola	591	1891	Zawadka	319
"	Wólka Turebska	592	"	Woźniki	369

Wykaz ogólny ilości polskich czytelni w Galicyi

założonych przez

L. p.	Powiat	Krakowskie Tow. Oświaty Ludowej	Tow. Oświaty Ludowej we Lwowie	Tow. Szkoły Ludowej
1	Biała	31	—	2
2	Bóbrka	—	14	—
3	Bochnia	34	—	1
4	Bohorodeczany	—	1	—
5	Borszczów	—	4	—
6	Brody	—	6	—
7	Brzesko	30	—	4
8	Brzeżany	1	5	3
9	Brzozów	11	13	2
10	Buczacz	6	4	3
11	Chrzanów	27	—	1
12	Cieszanów	2	6	1
13	Czortków	1	21	—
14	Dąbrowa	15	1	1
15	Dobromil	4	2	—
16	Dolina	—	3	—
17	Drohobycz	—	3	3
18	Gorlice	12	2	—
19	Gródek	2	8	—
20	Grybów	16	4	1
21	Horodenka	—	4	—
22	Husiatyn	—	12	—
23	Jarosław	10	20	3
24	Jaśło	19	11	5
25	Jaworów	—	3	—
26	Kałusz	3	3	1
	Do przeniesienia . .	224	150	31

L. p.	Powiat	Krakowskie Tow. Oświaty Ludowej	Tow. Oświaty Ludowej we Lwowie	Tow. Szkoły Ludowej
	Z przeniesienia	224	150	31
27	Kamionka Strumiłowa	1	14	—
28	Kolbuszowa	17	3	1
29	Kołomyja	—	2	3
30	Kosów	—	1	—
31	Miasto Kraków	5	—	3
32	Kraków (powiat)	46	—	2
33	Krosno	19	5	—
34	Łańcut	17	6	—
35	Limanowa	23	—	—
36	Lisko	2	—	1
37	Miasto Lwów	—	9	6
38	Lwów (powiat)	—	44	2
39	Mielec	26	—	—
40	Mościska	3	13	2
41	Myślenice	35	1	—
42	Nadwórna	3	5	—
43	Nisko	13	1	—
44	Nowy Sącz	27	2	—
45	Nowy Targ	29	1	3
46	Peczeniżyn	—	—	—
47	Pilzno	10	—	—
48	Podgórze	15	—	2
49	Podhajce	5	5	2
50	Przemyśl	9	6	1
51	Przemyślany	2	2	4
52	Przeworsk	8	—	—
53	Rawa	—	9	1
54	Rohatyn	—	6	2
55	Ropczyce	23	—	—
56	Rudki	—	15	1
57	Rzeszów	27	1	—
58	Sambor	—	12	1
59	Sanok	14	7	2
60	Skala	1	4	—
61	Śniatyn	—	1	1
62	Sokal	1	3	—
63	Stanisławów	—	4	—
64	Stary Sambor	—	3	—
65	Stryj	—	13	1
66	Strzyżów	18	1	—
	Do przeniesienia	623	349	72

L. p.	Powiat	Krakowskie Tow. Oświaty Ludowej	Tow. Oświaty Ludowej we Lwowie	Tow. Szkoły Ludowej
	Z przeniesienia . .	623	349	72
67	Tarnobrzeg	23	2	1
68	Tarnopol	3	—	15
69	Tarnów	14	—	—
70	Tłumacz	—	3	—
71	Trembowa	—	10	3
72	Turka	—	1	1
73	Wadowice	30	—	1
74	Wieliczka	23	1	—
75	Zaleszczyki	—	3	—
76	Zbaraż	1	—	1
77	Złoczów	1	2	3
78	Żółkiew	1	5	—
79	Żydaczów	—	4	—
80	Żywiec	22	—	1
	Razem . . .	741	380	98
	Śląsk	6	3	14
	Razem . . .	747	382	112
	t. j. stosunkowo . . .	60%	31%	9%

Uwaga: Liczby ilości czytelników Towarzystwa Oświaty Ludowej we Lwowie i Towarzystwa „Szkoły ludowej“ wzięte są ze sprawozdań za rok 1900.

SPIS CZŁONKÓW KRAKOWSKIEGO TOWARZYSTWA OŚWIATY LUDOWEJ.

Protektor.

Eminencya Kardynał Jan Książ z Kozielska Puzyna,
Książe-Biskup krakowski.

Członkowie Zarządu głównego.

Przewodniczący:

X. Dr. Stan. Spis, prof. Uniw. Jag., kan. katedr. krak.

Bryl Jan.

Dr. Dadlez Wilhelm.

X. Dr. Gołba Franciszek.

Dr. Komorowski Stanisław.

Dr. Krotoski Kazimierz.

Dr. Malkiewicz Antoni.

Mazanowski Antoni.

Mościcki Konrad.

Polaczek Stanisław.

Siedlecki Stanisław.

Dr. Stafiej Sebastian.

X. Dr. Świdorski Franciszek.

Dr. Tomkiewicz Stanisław.

Udziela Seweryn.

X. Dr. Wądołny Czesław.

Wojnarowicz Edward.

Zawiliński Roman.

Komisya kontrolująca.

Przewodniczący:

Henryk Müldner.

Aleksandrowicz Włodzimierz.

Anczyz Wacław.

Ehrenberg Zygmunt.

X. Łabaj Jan.

Członkowie honorowi.

Chociszewski Józef.

X. Dr. Pelczar Józef, Biskup przemyski.

Sienkiewicz Henryk.

Członkowie dożywotni.

Dr. Czerwiński Jan, lekarz, Kraków	(wkładka jednorazowa 200 kor.)
Jerzmanowski Erazm, wł. dóbr, Prokocim	" " 500 "
X. Dr. Jurgowski Ludwik, Wiedeń	" " 100 "
Powiatowa Kasa Oszczęd. w Wadowicach	" " 100 "
Towarz. Oszczęd. i pożycz. w Oświęcimiu	" " 50 "
Jawornicki Józef, kupiec, Kraków	" " 50 "
Małuja Adela	" " 50 "

Członkowie płacący roczne wkładki.

Adam Gustaw, Kraków. 2.—	Dr. Bogdanik Józef, Biała. 2.—*
X. Adamczyk Stanisław, Tłuste 4.—	Bohucki Jan. 2.—
X. Adamus, Stara Wieś. 2.—	Bojarska Ludwika, Kraków. 2.—
Aleksandrowicz Włodz., Kraków. 2.—	Bolimowa Mat. 2.—
X. Amelikowski, Jodłówka tuch. 3.—	Bondi Karol, Krzeczów. 2.—
Anczyc Wacław, Kraków. 10.—	Boratynski L. 2.—
Arlet Jan, Muszyna. 2.—*	Borgel J., Krościenko n. D. 2.—
Babijczuk J., Dziewin. 2.—	X. Borowiecki A., Bobrek. 2.—
X. Bach Jan, Ryglice. 5.—	Hr. Branicka, Sucha. 20.—
X. Dr. Bandurski Wład., Kraków. 4.—	X. Brańka A., Dobczyce. 2.—
Br. Banhidy Kazim., Grodzisko. 4.—	Braun Włodz., Tenczynek. 2.—*
X. Bar Wiktor, Olszyny. 4.—	X. Broda Jan, Przewrotne. 2.—
Baranowski J., Trzebinia. 4.—**	Brodowiczowa T. 2.—
Dr. Barański L., Kraków. 2.—	Brończyk. Krzeszowice. 2.—
Bartosiniński Jan. 2.—	X. Brosig L., Czarny Dunajec. 4.—
X. Bartoszewski A., Radomyśl. 2.—*	Bryl Jan. 2.—
Bartynowski Wład., Kraków. 3.—	X. Bryniarski Tom., Ponikiew. 4.—*
Bartynowski Stanisław, Rzeszów. 2.—	Brzezińska Ewel., Łazany. 6.—
Bartynowska Zofia, Rzeszów. 4.—	Dr. Brzeziński Józef. 2.—*
Baumanowa Paulina, Krzeszowice. 2.—	Brzeziński K., Kraków. 2.—
Hr. Baworowski Jerzy, Ostrów. 2.—	X. Bubula J. 2.—
Hr. Baworowski M., Germakówka. 2.—*	Buckiewiczowa Józefa. 4.—
Bejgert A., Skowielna. 2.—	X. Budny Jan, Międzyrzecze. 2.—*
Benoni Karol, Tarnów. 4.—	Bugiewicz Marta. 2.—
X. Biały Jakób, Binarowa. 4.—	Dr. Bujak Franc., Kraków. 3.—
X. Biedron W., Dziekanowice. 2.—	Dr. Bujak Franc., (młodszy) 2.—
X. Biega Jan, Stojanice. 6.—	Bujnowski Tytus, Pilzno. 2.—
X. Dr. Bielek, Cieszyn. 2.—*	X. Dr. Bukowski Julian, Kraków. 4.—*
X. Bielenin Józef, Kraków. 3.—	X. Bukowski Tomasz, Kraków. 2.—
X. Bielski Andrzej, Czulice. 2.—**	X. Burgilewicz J., Nienaszów. 2.—
X. Bienkiewicz Szymon. 4.—	Dr. Buś W. 2.—
Bieroński J., Chrzanów. 2.—	Dr. Buzdygan, Kraków. 4.—
Dr. Biesiadecki Stanisł., Kraków. 2.—	Buzdygan Marya, Krzeszowice. 2.—
X. Bigo Józef, Mrzygłód. 4.—	Bzowski K., Zerosławice. 2.—*
Birnbaum Juda, Kraków. 2.—	X. Caneau Wład., Mucharz. 4.—
Błociszewska Marya, Kraków. 2.—	X. Dr. Caputa Józef, Kraków. 4.—
X. Błonarowicz Józef, Kozy. 4.—	X. Caputa Józef, Poronin. 2.—
Błotnicki Marian, Głogów. 2.—*	Dr. Caro Leopold, Kraków. 4.—
X. Boba Bart., Piszczowice. 4.—	Cebula Jan, Łączki. 2.—
X. Bobczyński Jan, Dembno. 2.—*	Celewicz Michał. 2.—
Bobinska Zofia, 256.	X. Centt Wawrzyniec, Kraków. 4.—
Dr. Bochenek Witold, Kraków. 10.—	Dr. Chilewski Aleks., Stary Sącz. 2.—
Bochenek Leontyna, Kraków. 3.—	Chlebowski A. 2.—
Bocheński Antoni, Kraków. 3.—	Chłędowska Mich., Kraków. 2.—

Uwaga: Liczby obok nazwisk oznaczają wysokość rocznej wkładki w koron.
P. T. członków, oznaczonych gwiazdką obok nazwisk, uprasza się o nadeślanie wkładki zaległej za rok 1901, zaś oznaczonych 2 ma gwiazdkami o nadeślanie wkładki zaległej za lata 1900 i 1901.

Dr. Chmiel Adam, Kraków. 2—
X. Chmielowski L., Szaflary. 6—
X. Chmura M., Bełż. 2—*
Hr. Chomentowska M., Raba niżnia. 4—
X. Chorażak Antoni, Żabno. 2—
X. Choróbski Ludwik, Budzów. 4—
Chowaniec Fr. 2—
X. Christ, Ujanowice 4—
X. Christian Fr., Karwina. 7—*
Chrzanowska Helena, Bochnia. 2—*
X. Chudyba Stanisław, Koszecice. 2—
Chyliński M., Kraków. 2—
X. Ciasnocha Józef, Gniewczyzna. 4—
X. Ciechanowicz Wł., Wielowieś. 4—
Ciechanowska Wiktoria, Kraków. 2—
Dr. Ciechanowski Stan., Kraków. 2—
Ciechanowska Janina, Kraków. 2—
Ciechanowski Wacław, Kraków. 2—
Ciejka Jan, Gorlice. 2—
Cieński Tadeusz, Dobierówka. 10—
Cieńska Marya, Uwisła. 2—
Cieszkowicz Marya, Wadow. 2—*
X. Ciszek Tomasz, Miłówka. 5—
X. Ciszek Jan, Zassów. 2—*
X. Cież Ignacy, Siepraw. 4—
Dr. Cyfrowicz Gust., Kraków. 2—*
Dr. Cyfrowicz L., Kraków. 2—
Cynarski Antoni. 2—
Czaderski W., Krzeszowice. 2—
Czajka A. 2—
Czapik Jan, 2—
Ks. Czartoryski Jerzy, Wiązownica. 4—
Czech Paweł, Porąbka usz. 2—
Czechowicz M., Rajcza. 2—*
Czecz Herman, Kozy. 8—*
Czeluśniak Paweł, Wójtowa. 2—*
Czeromski Stanisław. 2—
Czubek Jan, Kraków. 2—
Czubek Fr., Baczków. 2—
Czytelnia lud., Alfredówka. 4—
Czytelnia lud., Baligród. 4—
Czytelnia lud., Baworów. 2—
Czytelnia lud., Frydrychowice. 8—
Czytelnia lud., Frysztak. 4—
Czytelnia lud., Kamiień. 8—
Czytelnia lud., Mikulińce. 5—
Czytelnia lud., Nawojowagóra. 2—
Czytelnia lud., Ryglice. 5—*
Czytelnia lud., Słopnice. 4—
Czytelnia lud., Szczyrzyc. 2—
Czytelnia lud., Trzęsówka. 4—
Czytelnia lud., Ubieszyn. 4—
Czytelnia lud., Wojniłów. 4—
Czytelnia lud., Żdzierzec. 2—*
X. Czyż Józef, Puńców. 2—*
Dąbrowski Bog. 2—
Daczyński Maryan. 2—
Dr. Dadlez, Kraków. 4—*
Dadlezowa Marya, Kraków. 4—*
X. Dagman Jan, Piwniczna. 4—

Dr. Dąbski S., Rudna 12—
X. Data Józef, Strachocina. 4—*
X. Dębowski Michał, Kraków. 4—*
Deisenberg, Jodłowa. 3—
Dr. Dembiński B., Lwów. 2—*
Derecki, Zator. 2—*
Dietrich Anna. 2—
X. Dobrowolski W., Nowe Rybie. 4—
X. Dobrzański W., Cięcina. 4—
X. Dobrzański A., Myślenice. 2—
Dolański H., Radłów. 10—
Dolańska, Baranów. 10—*
Dr. Domański Stanisław, Kraków. 4—
Domańska Antonina, Kraków. 4—
X. Dornwald Jan, Sambor. 10—
Drukarnia Związkowa, Kraków. 10—
X. Dudek Tomasz, Bogumin. 2—*
Dudek Marcin, Tenczynek. 2—*
X. Dulian Józef, Chełm. 2—*
Dr. Dunajewski Julian, Kraków. 2—
Dunin Stanisław, Głębowice. 2—
X. Dr. Dutkiewicz S., Tarnów. 4—
X. Dutkiewicz Kazim., Krośno. 4—
X. Dr. Dutkiewicz Stan., Rzęgocina. 4—
Dygulski Władysław. 2—
Dyakowska Lucyja. 250
X. Dylski Stan., Brzesko. 4—
X. Działo Antoni, Mikuszowice. 2—*
X. Dzierżyński M., Cieklin. 4—*
Dziobek Franc. 2—
Ehrenberg K., Kraków. 2—
Ehrenberg Paulina, Kraków. 2—
Ehrenberg Zygmunt, Kraków. 2—
X. Eisenberg Wiktor, Cieszyń. 2—*
Ekielski Józef, Lwów. 2—
Eljasz Walery, Kraków. 2—
Epsteinowa Marya, Kraków. 20—
Dr. Estreicher Stan., Kraków. 2—
Estreicher T., Kraków. 2—
Dr. Estreicher Karol, Kraków. 2—
Estreicher Marya, Kraków. 2—
Estreicher Stefania, Kraków. 2—
X. Faferko Karol, Pilzno. 2—*
Federowicz Jan K., Kraków. 4—
Dr. Fierich F., Kraków. 4—
X. Figiel, Tegoborze. 10—*
X. Figwer Jan, Gdów. 2—*
X. Fijałkowski J., Budyłów. 2—
Filasiewicz H., Cieszyń. 4—*
Filipeczak J., Liszna. 2—
Filichowski H., Kraków. 2—
Pinkowa Ad., Komorniki. 4—
Flscher Władysław, Kraków. 10—
Fischinger Marya, Okocim. 2—**
Fischinger Franciszek, Okocim. 2—**
X. Fitak. 2—
X. Fleischer L., Bestwina. 10—
Frodyn Stanisław. 2—
Frommer L., Kraków. 2—
Fryś Franciszek. 10—

X. Dr. Gac Wojciech, Kraków. 2.—
 X. Gackowiec, Józefów. 2.—
 Gadon Lubomir, Kraków. 10.—
 X. Gadowski Roman, Jurków. 2.—*
 Gajewski K. 2.—
 Ganczarczyk Józef, Kraków. 2.—*
 Garapichowa Karolina, Kraków. 2.—*
 Garnysz A. 2.50
 Garnysz M. 2.50
 Gąsiorowski A., Kraków. 2.—
 Gautier, Kraków. 2.—
 Dr. Gawalikiewicz L. 2.—
 Gawor Józef. 2.—
 X. A. Gawroński. 2.—
 X. Gawlicki J., Bobowa. 2.—*
 Gerhard Edward. 2.—
 Gettlich A., Kraków. 2.—
 Gізowski Władysław, Krynica. 2.—*
 X. Głabński Jan, Włosienica. 2.—
 X. Głębocki, Czerwonogród. 2.—*
 X. Głowacz Jan, Brzozowa. 4.—*
 Gmina Bieśnik. 4.—*
 Gmina Czarnawieś. 20.—
 Gmina Gliniany. 2.—*
 Gmina Jaworzno. 10.—*
 Gmina Kołaczycze. 5.—
 Gmina Kończyska. 4.—*
 Gmina Liszki. 5.—
 Gmina Lusławice. 4.—*
 Gmina Łęki. 4.—
 Gmina Płoki. 10.—
 Gmina Przyborów. 2.—*
 Gmina Słona. 4.—*
 Gmina Sokołów. 8.—
 Gmina Wesołów. 4.—*
 Gmina Wiśnicz. 4.—*
 Gmina Zygodowice. 4.—
 Gołaszewska M., Targowiska. 4.—
 X. Dr. Gołba Franc., Kraków. 4.—
 Gołębiowski Jan, Żółkiew. 2.—*
 X. Gólonka Stanisław, Brzeziny. 2.—
 X. Gonet A., Nowosielce. 4.—
 X. Góra M., Krystynów. 2.—
 Gorayski A., Moderówka. 20.—*
 X. Dr. Góralik, Nowy Sącz. 10.—
 X. Górnicki Michał, Dubiecko. 2.—*
 Dr. Górski A., Kraków. 2.—
 Górska Seweryna, Kraków. 2.—*
 X. Górski J., Kamienica. 2.—*
 Goetze August, Kraków. 2.—
 Götzowa Albina, Okocim. 10.—
 Götzowa Zofia, Okocim. 10.—
 Götz Jan, Okocim. 10.—
 Götz Elżbieta, Okocim. 2.—
 Götz Marya, Okocim. 2.—
 Götz Jan, jun. Okocim. 2.—
 Götz Antoni, Okocim. 2.—
 Götz Zofia, Okocim. 2.—
 Grabowski Jan, Krynica. 2.—
 Dr. Grabowski Rom., Miłówka. 2.—*

Grabowska Michalina, Miłówka. 2.—*
 Graczyńska Zofia, Grybów. 2.—
 Gralewski Eug., Kraków. 4.—
 X. Grodecki T., Pysznica. 4.—
 X. Grodecki, Ulanów. 2.—
 Gronek J., Dzikowiec. 2.—
 Gross Antoni. 2.—
 Grünspan J. 2.—
 X. Gruszczyński B., Jadowniki. 10.—
 Gruszczyńska Wanda, Rzeszów. 2.—*
 Gruszka Andrzej, Paleśnica. 2.—
 X. Gruszka A., Muszyna. 2.—*
 X. Gryglowski Karol, Jeleśnia. 2.—
 Dr. Grzybowski Stefan, Zator. 2.—*
 Gubarzewski W., Kraków. 2.—
 Günterowa M. 2.—
 Gustawicz Brón. 4.—
 Gutowska M., Liszki. 2.—
 Gutowski Wład. 2.—
 X. Hajduk Maks, Stobierna. 2.—
 X. Hajost Jan, Osiek. 3.—
 Halbanowa Leonowa, Kraków. 2.—
 X. Hałatek St., Lubień. 4.—
 Hallerowa L., Kraków. 4.—
 Haller Cezary, Kraków. 4.—
 X. Hamerlak J., Biała. 5.—
 X. Hański St., Harkłowa. 5.—*
 X. Harmata Wojciech, Bieliny. 4.—
 X. Harsche K., Maków. 4.—
 Hendel Zygm., Kraków. 2.—
 Heradin Ant. 2.—
 X. Heymann St., Zembrze. 4.—
 Heumann Stanisława, Kraków. 2.—*
 X. Heynar Józef, Rzeszów. 2.—
 Hibl Adam, Muszyna. 2.—*
 Dr. Hladisch H., Łańcut. 2.—
 X. Hochecker A., Brzeźany. 2.—
 Holcer Tadeusz, Czyżyny. 2.—
 Hołubowicz Kazimierz, Kraków. 2.—
 Hołubowiczowa Fl., Kraków. 2.—
 Hołubowicz Wenczysław, Kraków. 2.—
 Hołubowicz Konst., Kraków. 2.—
 Hołubowicz Karol, Kraków. 2.—
 Dr. Homme M. 2.—
 Horak Fr. 2.—
 Horodyński Z. 5.—
 Hruby Józef. 5.—
 Hopcas Józef, Kraków. 2.—**
 Hubert Stanisław, Cieszyn. 2.—*
 Hupkowa Marya, Kraków. 6.—
 Dr. Hupka Jan, Niwiska. 4.—
 Ippolt Jul. 2.—
 Israeli Jul. 2.—
 Iskryzcycki Tad., Kraków. 2.—
 X. Iwaneczszak Jędrzej, Magierów. 2.—*
 X. Jabłoński Aleksander, Czaniec. 2.—
 X. Jachimowski W., Koropiec. 2.—*
 X. Jakiel Józef, Klimkówka. 2.—
 Dr. Jakubowski M., Kraków. 4.—
 Dr. Jakubowski Karol, St. Sącz. 2.—

- Jałbrzykowski Z., Ujazd. 4—
 Janas Wojc., Tenczynek. 2—*
 Dr. Janczewski E., Kraków. 10—
 Janczewska Jadwiga, Kraków. 4—
 Janes Józef, Zwardoń. 2—
 Janik Michał, Cieszyń. 2—*
 Jankowski Józef, Kraków. 6.
 Januszowa Jan. 2—
 Jarosz Jan, Zator. 2—
 Dr. Jarosiewicz K., Muszyna. 2—
 X. Jarmulski A., Wilczyńska. 6—
 X. Jarynkiewicz Teofil, Kraków. 2—
 X. Jarzębiński J., Myszków. 2—
 Jarzyna M. 2—
 X. Jaworski Wład., Jaworzno. 2—
 Jaworski Nikodem, Głogów. 2—
 X. Jędrzej Józef, Jelesnia. 2—*
 X. Jędrzejowski Jan, Kosina. 2—
 X. Jelonek Wł., Czernichów. 4—
 Jelonek Euz., Czarny Dunajec. 2—*
 Jelska Helena, Kraków. 2—
 X. Jende P., Żeleznikowa. 2—*
 Jerschina Józef, Miłówka. 2—
 X. Jeż Mateusz, Kraków. 5—
 Dr. Jordan H., Kraków. 4—
 Jouna W., Trzcieniec. 2—
 Dr. Jugendfein, Krosno. 2—
 Jurjewicz Mieczysław, Kraków. 10—
 X. Jurkowski A., Mikuszowice. 2—
 Jürs Amanda, Okocim. 2—
 X. Dr. Kaczmarczyk J., Kraków. 2—
 X. Kaczmarski, Pogwizdów. 5—
 Kaczmarski Wł., Kraków. 4—
 Kaden Ludwik, Kraków. 2—*
 X. Kądział M., Kraków. 2—*
 X. Kahl Fr., Gręboszów. 6—
 X. Kapel Jan, Zawoja. 2—
 X. Dr. Karaś Z., Wadowice. 2—
 X. Karowski J., Goleśzów. 2—*
 Dr. Kasperek F., Kraków. 2—
 X. Kaszelewski K., Zakopane. 5—
 Kawecki A. M., Kraków. 4—
 Kempner M., Łętownia. 4—
 X. Kiełbiński, Świrz. 4—
 Dr. Kicki, Krościenko. 2—
 Kijas Bronisław, Głogów. 2—
 Kisiel Daniel Brzesko. 4—
 Kłaptacz Józef, Czechowice. 2—
 Kleczyńska Władysława, Kraków. 4—
 Dr. Klein A., Rajca. 2—*
 Klein Wiktor, junior, Kraków. 2—
 Klemensiewicz E., Kraków. 4—
 Klemensiewicz Amalia, Kraków. 2—
 X. Klimczak A., Frydrychowice. 2—
 Klimczak J., Kopciowa. 2—
 X. Klimkiewicz, Tarnawa. 4—*
 X. Klimkiewicz F., Męcina. 3—
 Klinger Witold 250
 Klisiewicz St., Kraków. 2—
 Kluczycki Jan, Kraków. 2—
 Kluczycki Ign., Krościenko. 2—*
 X. Kłuka Franc., Zwierzyniec. 6—*
 Knapik Fr., Poreba. 2—
 X. Dr. Knapowski W., Kraków. 4—
 Knotke Wacław. 250
 X. Knycz A., Oświęcim. 8—
 X. Kocańda Hilary, Dobra. 2—
 Kolb E., Niepołomice. 2—
 X. Kolbusz Józef, Radziechowy. 6—
 Kółko rolnicze, Bobrek. 8—*
 Kółko rolnicze, Cergowa. 2—
 Kółko rolnicze, Czaniec. 4—
 Kółko rolnicze, Kołaczycze. 5—
 Kółko rolnicze, Lubatowa. 2—
 Kółko rolnicze, Mrowla. 2—
 Kółko rolnicze, Porąbka. 4—
 Kółko rolnicze, Rudawa. 8—
 Kółko rolnicze, Rybna. 6—
 Kółko rolnicze, Sieklówka górna. 6—*
 Kółko rolnicze, Zarzecze. 3—
 Komędera A., Brzezinka. 2—*
 Komornicki Stan., Zawadka. 2—
 Dr. Komorowski Stan., Kraków. 2—*
 Komorowski W., Bojanów. 20—
 Hr. Konarska Cecylia, Dubiecko. 20—
 X. Kondolewicz A., Wilanów. 4—
 X. Kondolewicz J., Chełm. 2—*
 X. Konieczny A., Trzęsówka. 2—
 X. Konopiński A., Modlnica. 6—*
 Konopka Justyna, Modlnica. 2—
 Kopaczynski Franciszek, Olszana. 2—
 Kopecka Ida, Morawsko. 4—
 Kopernicki Stan., Kraków. 2—*
 Kopernicka Sabina, Kraków. 2—*
 Dr. Kopff Leon, Kraków. 4—
 X. Kopiński Jacek, Stryszów. 4—
 Dr. Korczyński E., Kraków. 8—
 Korczyńska Emilia, Kraków. 8—
 Kordecka Józefa, Grybów. 2—
 Korewicki Jan. 250
 Korewicki Stanisław. 250
 Korytkowa M., Kraków. 2—
 X. Kościółek A., Cz. Dunajec. 3—
 Kościński M., Przedboreze. 2—*
 Dr. Kosch Teodor, Kraków. 4—
 Dr. Kosinski W., Kraków. 4—
 X. Kosiecki Szcz., Szczepanów. 4—
 Kostanecka J., Kraków. 20—
 Kościwicka M., Andrychów. 2—
 Koszowa Aniela, Czarnawieś. 3—
 X. Kowalczyk W., Peim. 2—*
 Kownacki M., Brzegi. 2—
 Dr. Koy Michał, Kraków. 4—
 X. Kozak Józef, Lachowice. 4—
 X. Kozak Ludwik, Łososina. 2—
 Koziański Adam, Kraków. 2—
 Koziański Eug., Kraków. 2—
 Dr. Kozłowski St., Kraków. 4—
 Krańska Marya, Lwów. 4—
 X. Dr. Krajewski A., Zator. 2—

- Krasowska Helena, Kraków. 2.—
 Krasowska Katarzyna, Kraków. 4.—
 Krasowska Teresa, Kraków. 2.—
 X. Krogulski Jakób, Żdżarzec. 4.—
 X. Królikowski Ed., Czernichów. 4.—
 X. Królikowski M., Rychwałd. 4.—
 Kropińska M., Krosno. 2.—
 Dr. Krotowski K., Podgórze. 2.—
 X. Krupa Franc., Ślemień. 4.—
 X. Krupiński W., Futon. 2.—
 X. Krupiński Jan, Kraków. 4.—
 X. Krupnik Fr. Zabierzów. 4.—
 Kruszyńska Józ., Kraków. 2.—
 Krzemię Jerzy, Pisarzowice. 6.—
 X. Krzemięński J., Kraków. 4.—
 Dr. Krzymuski E., Kraków. 2.—
 X. Krzysica Marcin, Wieprz. 4.—
 Krzystek Józef, Krzeszowice. 2.—*
 Krzyżanowska Helena, Kraków. 2.—
 Krzyżanowski Stan., Kraków. 2.—
 Dr. Krzyżanowski Adam, Kraków. 5.—
 Dr. Krzyżanowski Stan., Kraków. 2.—
 X. Krzyżanowski J., Tarnawiec. 2.—
 Krzyżanowski L., Nowy Sącz. 2.—
 X. Krygowski Julian, Żrećin. 2.—
 Krynicka Karolina, Kraków. 4.—
 Kubisz Jan, Żółkiew. 2.—
 Kuczapski Szezep., Tenczynek. 2.—*
 X. Kudrna Jan, Kasina Wielka. 2.—
 X. Kufta Andrzej, Szczyrk. 2.—
 Dr. Kulczyński L., Kraków. 2.—
 X. Kulig Zygmunt, Kraków. 3.—
 X. Dr. Kuliniowski J., Kraków. 2.—
 Dr. Kuliniowski Maryan, Zator. 2.—
 Kunce W., Głogów. 2.—
 Kunicka. 10.—
 X. Kurek A., Wójtowa. 2.—
 Dr. Kurpiel A., Kraków. 2.—
 Kuźniarowicz S., Miłówka. 2.—*
 Kwaśnicki Adam, Kraków. 2.—
 Dr. Kwaśnicki Aug., Kraków. 3.—
 Kwaśnicki Józef, Kraków. 2.—
 Kwaśnicka Jadwiga, Kraków. 2.—
 Kwaśnicka Marya, Kraków. 2.—
 X. Kwiatkowski J., Witkowice. 2.—
 X. Kwieciński Zygmunt, Załęże. 2.—
 Kwieciński M., Niepołomice. 2.—
 Dr. Landau S., Andrychów. 2.—
 Laskowski K., Lwów. 5.—
 Laskowska Anna, Lwów. 5.—
 X. Lenartowicz Józ., Lubcza. 5.—
 X. Dr. Lenkiewicz Z., Lwów. 4.—
 Dr. Leo Juliusz, Kraków. 8.—
 X. Linzer Edward, Puńców. 2.—
 X. Lipiński Franciszek, Bochnia. 4.—*
 Lipowska Wanda, Kraków. 4.—
 Lipski Jan, Świrz. 2.—*
 X. Liptak Fr., Stryżawa. 4.—*
 Dr. Lisowski Wład., Kraków. 10.—
 X. Londzin J., Cieszyn. 2.—
 Lubaczewski Jan., Cieszyn. 2.—*
 Lubański Franciszek, Kraków. 2.—
 Hr. Lubieniecka Jadwiga, Kraków. 2.—
 Ks. Lubomirska Marya, Miżynec. 10.—
 Lutostańska Paulina, Kraków. 2.—
 X. Łabaj Jan, Kraków. 8.—
 Łabędź Józef, Mucharz. 2.—
 X. Łabuda Ludwik, Równa. 2.—
 X. Łachecki L., Sieklówka. 2.—
 X. Łapiński W., Bolechowice. 4.—
 X. Łazowski A., Trzemesznica. 2.—
 X. Łekawa Leon, Łukowica. 2.—*
 X. Łętkowski Antoni, Krościenko. 4.—
 X. Łobczowski Józef, Rudawa. 4.—
 Łopatyński J., Tarnobrzeg. 4.—
 Dr. Łukasiewicz W., Piwniczna. 2.—*
 X. Łukasik Czesław, Tyniec. 2.—
 X. Macak Józef, Krzeszkowice. 2.—
 Machwiz Rafał. 2.—
 Macieliński K., Stary Sącz. 2.—
 X. Mach Wojciech, Chyrow. 2.—
 X. Macheta Władystaw, Kraków. 4.—
 X. Mączka Franc., Poręba spyt. 2.—
 X. Mączka W., Wesoła. 4.—
 Dr. Mączka Tomasz, Kraków. 2.—
 Madeyski A., Niepołomice. 4.—
 Magistrat miasta Krosna. 10.—*
 Dr. Majewicz Edmund, Zakopane. 2.—*
 Dr. Majewski T., Niepołomice. 4.—
 Majka Stan., Zator. 2.—*
 Makowiecka Ludwika. 250
 Makuch M., Chrzanów. 2.—
 Dr. Malec Jan, Andrychów. 2.—
 X. Małek Fr., Kołaczyce. 2.—
 Dr. Malkiewicz Antoni, Kraków. 2.—
 Malkiewiczowa Wanda, Kraków. 2.—
 Małski Ignacy, Świrz. 2.—*
 Małuja Adela. 50.—
 X. Mamak Józef., Izdebnik. 2.—*
 X. Maniecki M., Żywiec. 4.—
 Marciak K., Muszyna. 2.—*
 Mareczek Emma, Okocim. 2.—
 X. Marek Tadeusz, Kościelec. 2.—*
 X. Markiewicz Bron., Miejsce piast. 4.—
 X. Markiewicz J., Kolbuszowa. 4.—
 Markl Józef, Tenczynek. 2.—*
 X. Markuzel Jan, Lipnik. 6.—
 Dr. Mars Antoni, Lwów. 2.—
 Martynowski, Krzeszowice. 2.—
 Maryewski Franc., Podgórze. 6.—
 X. Maryniarczyk M., Jazowsko. 8.—
 X. Masny Jan, Kraków. 2.—
 Dr. Massatsch M., Czarny Dunajec. 2.—*
 X. Matoga Jan, Oświęcim. 4.—
 Matula Maryan, Kraków. 4.—
 Matusiak Sz., Krosno. 2.—
 Matusiński H., Kraków. 2.—
 Mazanowski A., Podgórze. 2.—*
 Mendelsburgowa Leonowa, Kraków. 3.—
 X. Mendyk Władysław, Miłówka. 2.—*

- Merkl Kazim., Muszyna 2—
 Merunowicz, Okocim. 2—*
 X. Mermon Tytus, Hyżne 2—
 Hr. Miączynski Józ., Jaśniszcze. 10—
 X. Michalik Jan, Zielonki. 2—
 Michalska Julia, Muszyna. 2—
 Michałowska Marya, Kraków. 2—
 Miedzianowski Elig. 12 50
 Miętka W., Prądnik. 2—
 X. Miętus Zygm., Czarny Potok. 2—*
 X. Migdałek Julian, Rabka. 2—
 X. Mika Józef, Nidek. 2—
 X. Miklański Franc., Mielec. 4—
 Miklaszewski Julian, Kraków. 3—*
 Miklaszewska Aniela, Kraków. 3—*
 X. Mikuszewski F., Wiśniowa. 2—
 Dr. Milewski Józef, Kraków. 10—
 X. Minkowski Jan, Kraków. 3—
 X. Miodoński J., Łodygowice. 4—
 Miodoński Michał, Bobrek. 2—
 Mirska Antonina, Lwów. 2—
 X. Moczarski L., Chomiakówka. 2—
 X. Mokrzycki Wacław, Tadań. 2—*
 Mokrzycki M., Niepołomice. 4—
 Morawiecki Michał, Kraków. 2—*
 Dr. Morawski K., Kraków. 2—
 Morawska Konstancja, Kraków. 2—
 Morawska Julia, Kraków. 2—
 Dr. Morelowski Jul., Kraków. 2—
 Morełowska Marya, Kraków. 2—
 X. Moron Piotr, Rychwałd. 2—*
 Mościcki Konrad, Kraków. 10—
 Mroczkowski Stanisław, Bieżdźiatka. 2—
 X. Mucha Jędrzej, Okulice. 8—
 Dr. Muczkowski Józef, Kraków. 2—
 Mudziecki W., Dębica. 2—
 Müldner H., Kraków. 2—
 Mussil Leopold, Kraków. 3—
 Mussilowa Leopoldowa, Kraków. 3—
 Muszyńska Amalia, Grybów. 2—
 Hr. Mycielski Jerzy, Kraków. 4—
 X. Mytkowicz A., Jaworzno. 2—
 Nagel Jan, Kraków. 4—
 Narzymska Janina, Okocim. 2—
 Narzymska Sewera, Okocim. 2—
 Narzyski Jan, Okocim. 2—
 Narzyski Tadeusz, Okocim. 4—
 X. Nieć Jan, Głębowice. 2—
 Dr. Niedzielski Lar., Śledziejowice. 5—
 Niedzielska Larysz., Śledziejowice. 5—
 Niemcewicz Nep., Rząska szlach. 10—
 Niewiadomska L., Kraków. 6—
 Niewiarowska Wanda, Kraków. 4—
 X. Niklewicz Br., Zawoja. 2—
 Nitribitt H., Krynica. 2—
 Niwicki Zygmunt, Kraków. 2—*
 Nowak Józef, Kraków. 2—
 Dr. Nowak Wład., Weg. Górka. 2—
 Nowak Józef, Zator. 2—
 Nowakowski Józef, Bochnia. 2—
 Noworyta Wincenty, Zagórze. 2—
 Nowotny Edward, Nowy Targ. 4—
 Obmiński Floryan, Stary Sącz. 2—
 Oborska Teresa, Kraków. 2—
 X. Ochmański Antoni, Zakliczyn. 4—
 Odrzywolski Sławomir, Kraków. 4—
 Odrzywolska Aniela, Kraków. 4—
 X. Oleksy J., Stary Sącz. 2—
 Dr. Olszewski K., Kraków. 4—
 Olszewski Z., Chrzanów. 2—
 Onderek J., Ligota. 2—
 Dr. Opuszyński K., Kraków. 2—
 Drowa Opydowa, Wadowice. 3—
 Orlicz Franciszek, Okocim. 3—
 Orlicz Marya, Okocim. 3—
 X. Orzechowski B., Szczawnica. 2—
 Orzechowski Stanisł., Wzrąsowice. 2—
 X. Orzeł J., Zakopane. 4—
 Osika W., Kraków. 2—*
 X. Oświecimski J., Borzęcin. 4—
 Owczarkiewicz Leontyna, Kraków. 2—
 Dr. Ożóg Kazim., Kraków. 2—
 Pachonński Aleksander, Miłówka. 2—*
 X. Pagacz Józef., Poręba Wielka. 4—
 Pakies Józef, Kraków. 2—
 X. Paleczny Michał., Rajcza. 4—
 X. Palica Jan, Zator. 3—*
 X. Paluch Karol, Odrowąż. 6—
 Panek A., Cieszyń. 2—
 X. Panek A., Hałuszczynie. 2—
 Dr. Pareński Stan., Kraków. 6—
 Pareńska Eliza, Kraków. 10—
 Parylak Piotr, Cieszyń. 2—
 Pasiud W., Maszkowice. 2—
 Dr. Paszkowski Franc., Kraków. 5—
 X. Paszyński Stanisław, Przeciszów. 2—
 Pawlica Jan, Kraków. 2—
 Pawlikowski A., Stary Sącz. 2—
 Pawlikowski J., Kraków. 2—
 X. Pawlikowski, Królówka. 5—*
 Pawlikowski Mieczysław, Kraków. 10—
 X. Pawłowski Michał, Żytniatyn. 2—
 X. Pawłowski F., Gniewczyna. 2—
 Pądzowski Antoni, Kraków. 2—
 X. Dr. Pechnik Aleks., Lwów. 4—
 X. Pelz Józef, Peczeniżyn. 4—
 X. Dr. Pelczar Biskup, Przemyśl. 40—
 Pelczarski Tadeusz, Cieszyń. 2—
 Petelenz Marya, Kraków. 2—
 X. Piaskowy J., Łącko. 8—
 X. Piątkowski Marć., Olesko. 4—
 Piekarczyk W., Zwardoń. 2—
 X. Piłchowski Stan., Niegowić. 4—
 Pilny Jan, Świrz. 2—*
 Piórowski Ginwiłł, Kraków. 6—
 X. Pixa Wincenty, Kraków. 2—
 Platerowa Zofia, Kraków. 2—
 Platerowa Anna, Kraków. 2—
 X. Płonka L., Łodygowiec. 3—
 Pniok P., Zamarski. 2—

- Podlewska Józefa, Kraków. 2.—
X. Podolski P., Ostrowy. 4.—
Pogonowska J., Kraków. 5.—
Pogorzelski Wiktor, Kraków. 2.—
Polańska F., Liszna. 2.—
Pollerowa Wanda, Kraków. 4.—
Polok, Ligota. 2.—
Popielówna Zofia, Ruszcza. 10.—
Popiołek Franciszek, Cieszyń. 2.—
Popławska Stanisława. 2.—
Hr. Potocka Andrzej, Krzeszowice. 20.—
Hr. Potocki Antoni, Olsza. 20.—
Potocki Stanisław, Słopnice. 2.—
X. Potoczek, Bolesław. 4.—
Preisendanz Fr., Kraków. 2.—
X. Prezentkiewicz, Kraków. 2.—
X. Prorok W., Jeleśnia. 2.—
Prysak Piotr, Kraków. 2.—
Przybylski Józef. 2.—*
X. Puzon Jan, Tarnowiec. 2.—
X. Puzyna Jan, Kardynał. 100.—
X. Pyzik Ign., Przeworsk. 2.—
X. Rączka Józef, Hańców. 4.—
Rada pow., w Krakowie. 20.—
X. Rampelt H., Mikuszowice. 4.—*
Rauch A., Rajcza. 2.—*
X. Dr. Rawski Paweł, Łańcut. 2.—
X. Rażny J., Gdów. 2.—
Reichenberg M., Niepołomice. 6.—
Reinfluss Fr., Głogów. 2.—*
Remin Stan., Kopce. 2.—*
Hr. Résseguier-Kinsky, Nisko. 5.—
Rodakowska C., Kraków. 6.—
X. Rogoziewicz W., Uszew. 2.—
Romer Gust., Kraków. 10.—
X. Rosebeyger W., Nadwórna. 2.—
Rosenkranz Marya, Kraków. 2.—
X. Rosicki Mich., Rokietnica. 4.—
X. Rosner Józef, Wojnicz. 4.—
Dr. Rosner Ign., Wiedeń. 2.—*
Dr. Rosner F., Andrychów. 2.—
Rosner Zofia, Wiedeń. 3.—*
Dr. Rostafiński J., Kraków. 10.—
Rostworowska Jadwiga, Ruszcza. 4.—
Dr. Rostworowski Michał, Kraków. 2.—
Rossknecht Michał, Okocim. 2.—
Rossknecht Paulina, Okocim. 2.—
Rossknecht Teresa, Okocim. 2.—
Rossknecht Tesia, Okocim. 2.—
X. Rozwadowski J., Stary Sącz. 4.—
Rożański, Niepołomice. 2.—
X. Rożen A., Bóbrka. 20.—*
Różycki Wł., Mikuszowice. 2.—*
Różyńska Melania, Kraków. 2.—
Rübenbauer A., Bochnia. 2.—
Dr. Ruczka Julian, Kraków. 2.—
X. Rudnicki Szczepny, Golcowa. 4.—
X. Rudnik Bern., Szczyrzyc. 2.—*
Rudy Edw., Muszyna. 2.—
X. Ruszel Józef, Kobylany. 2.—
Dr. Rutowski Kl., Łąka. 4.—*
Rybacki Edw., Krzeszowice. 2.—
X. Rychel Antoni, Miechocin. 4.—
X. Dr. Rychlak Józef, Pleszów. 2.—
X. Rychlik Wł., Kozy. 2.—
X. Dr. Rytko Paweł, Kraków. 4.—
X. Rymar A., Majdan Sieniawski. 4.—
X. Rzepecki Stan., Trzciana. 4.—
Rzewuska Augusta, Kraków. 2.—
Rzewuski Stanisław, Kraków. 2.—
Rzewuski Lesław, Kraków. 2.—
Samocki A., Targowiska. 2.—
X. Sarna Wł., Szébnie. 4.—
Sawiński W., Kraków. 2.—
X. Schenker St., Nozdrzec. 2.—
Scherbaum W., Niepołomice. 2.—
Schmidt W., Krzywaczka. 2.—
Schmidt W., Kraków. 4.—
Schmidt Zdzisł., Miłówka. 2.—
Sędzimir Zdzisł., Kraków. 2.—
Dr. Serafiński L., Bochnia. 4.—
Serafińska Helena, Wisnicz. 2.—
Serafińska Kamila. 2.—
Serafiński Sew., Rajcza. 2.—*
X. Siarkowski Henryk, Mrowla. 2.—
X. Siedlecki Wojc., Mogiła. 4.—
Siedlecki Stan., Kraków. 2.—
Siemińska hr. Zofia, Pawłosiów. 10.—
X. Siemieński A., Szywna. 4.—
X. Sigmund Adolf, Barysz. 2.—*
X. Sikora Jan, Cieszyń. 2.—*
X. Siuda A., Kraków. 3.—
Skalski Jan, Kraków. 2.—
Skarszewski Żuk T., Kraków. 4.—
Składzień Jan, Zawada. 8.—
X. Skorny Tad., Żubrza. 2.—
X. Skowron J., Lubatowa. 2.—
X. Skurzak Jan, Łozowa. 3.—
X. Skwarczyński, Gaj. 2.—**
Ślebodziński J., Cieżkowice. 3.—*
X. Ślepicki Marceł, Kraków. 4.—
X. Ślisz Andrzej, Jaćmierz. 2.—
X. Słosarczyk J., Krzeszowice. 2.—
X. Dr. Smoczyński W., Kraków. 2.—*
Smidowicz A., Leszczyny. 2.—
Smolarska M., Kraków. 6.—
X. Smółka W., Stryszów. 4.—
Sobolewska M., Dolna wieś. 4.—
X. Sobota Tomasz, Jeżowe. 4.—
Sokalska Józefa, Trzcieniec. 2.—
Sokołowska Marya, Kraków. 6.—
X. Solak Wawrz., Andrychów. 4.—
X. Solecki And., Krzywca. 2.—
X. Sos Mat., Targowiska. 4.—
Sośniński A., Niepołomice. 2.—
X. Sowiński Jan, Bolesław. 2.—
X. Spaczil Ligota. 2.—
X. Dr. Spis St., Kraków. 20.—
Spis Józef, Kraków. 2.—*
Stachowski S., Czarnawieś. 2.—

- Stachoń Roch, Czarny potok. 2.—
 Stach Jan, Kraków. 2.—
 Stankiewiczowa Janina, Kraków. 2.—
 X. Stasiński J., Wielogłony. 2.—
 Hr. Stadnicki Wł., Kraków. 2.—*
 Dr. Stafiej S., Kraków. 2.—
 X. Stankiewicz, Sokołów. 2.—
 X. Stasi-ki Bronisław, Sanok 4.—*
 X. Steczko Iz., Polanka wielka. 2.—
 X. Stelcel Fel., Rudołowice. 6.—
 X. Stępień Jan, Wrzawy. 2.—
 X. Stoch Jan, Bukowsko. 2.—
 Stocki Sosnowski, Czarnawieś. 3.—
 Stokłosiniński W., Andrychów. 2.—
 X. Stolarczyk Tomasz, Kamionka. 2.—
 Straszewska Emilia, Kraków. 2.—
 Strażyńska H., Kraków. 3.—
 Stremer Aniela. 2:50
 X. Strzelbicki Józef, Drohobycz. 2.—
 Strzyżowski J., Kraków. 2.—
 Styło Zygm., Kraków. 2.—
 Stypkowska Aug., Kraków. 2.—
 Dr. Surowiecki A., Tarnobrzeg. 4.—**
 Dr. Surzycki Józef, Kraków. 2.—
 Surzycka Marya, Kraków. 2.—
 Suszykiewicz, Chrzanów. 2.—
 X. Dr. Świderski Fr., Kraków. 2.—
 Swaryczewski Rafał. 2:50
 Świderska Alina, Kraków. 2.—
 X. Świerzy Ign., Cieszyn. 2.—*
 X. Sylwester, Rodatyce. 2.—
 Sypowski Fr., Andrychów. 2.—
 Sypowska Sewer., Andrychów. 2.—
 Szafran Józef, Lwów. 2.—
 Dr. Szajnocha W., Kraków. 2.—
 X. Szałaśny, Marcyporeba. 4.—
 Dr. Szarski Henr., Kraków. 4.—
 Szarska Helena, Kraków. 4.—
 Dr. Szayer Edw., Stary Sącz. 2.—
 X. Szczurkowski W., Bodzanów. 4.—
 X. Szczyrek J. Krakowiec. 6.—
 X. Szewczyk Jan, Tłuczań. 4.—
 X. Szewczyk Fr., Płaza. 2.—*
 X. Sztafa Ign., Komorowice. 2.—
 Sztandyger Izidor, Kraków. 2.—
 X. Szuber Jan, Baworów. 2.—
 X. Szura Jan, Łubienko. 4.—
 X. Szurek J., Jodłowa. 2.—
 Szurek Karol, Wiedeń. 6.—
 X. Szuścik Jan, Cieszyn. 2.—
 X. Szwarz Roman., Zwierzyniec. 4.—
 Szybalski Mieczysław, Kraków. 10.—
 Szybalska Leokadya, Kraków. 2.—
 Szybalska Marya, Kraków. 2.—
 Szybalski Michał, Kraków. 2.—
 Szyjewski Andr., Kraków. 5.—
 Szypuła Fr., Czechowice. 2.—
 Dr. Szyszyłowicz Ign., Lwów. 2.—
 X. Tabaczkowski E., Skafat. 2.—
 X. Talaga Paweł, Kraków. 2.—
 Dr. Tarchalski, Zator. 2.—
 X. Tarczyński Mik., Zagórzany. 3.—
 Zdzisław hr. Tarnowski, Dzików. 24.—
 St. hr. Tarnowski, Kraków. 100.—
 Jan Al. hr. Tarnowski, Kraków. 24.—
 Jan hr. Tarnowski, Chorzeliów. 10.—*
 Tatarczuch T., Niepołomice. 6.—
 Tobieczyk K., Kraków. 2.—
 X. Tokorzec, Ulanów. 2.—
 Dr. Tołłoczko S., Kraków. 2.—
 X. Tomasik, Podgórze. 2.—
 Dr. Tomaszewski J., Krościenko. 2.—*
 Dr. Tomkowicz Stanisław, Kraków. 2.—
 Treter Piotr, Niwki. 4.—
 Dr. Tretiak Józef, Kraków. 3.—
 X. Trybalski Ambr., Kalwarya. pacł. 6.—*
 Trzaskowski Br., Kraków. 4.—
 X. Trzebicki Gabryel, Świrz. 2.—*
 Trzeciecki Jan, Miejsce. 4.—
 Turnau Jerzy, Mikulice. 4.—
 Turnau Helena, Mikulice. 2.—
 Turyczyn A., Stary Sącz. 2.—*
 X. Tyburski Z., Jasionka. 2.—
 Tyczka Fr. Bochnia. 2.—*
 Udziela Sew., Podgórze. 2.—
 Ullman Marya, Rozwadów. 2.—
 X. Urban Dominik, Polna. 2.—
 Urban Jakób, Mucharz. 4.—
 Urban J., Bratkowce. 2.—
 Urbańczyk Franciszek, Chrzanów. 2.—
 Vimpeller Roman, Kraków. 4.—
 X. Dr. Wądołny Czesław, Kraków. 4.—
 X. Walczyński Stan., Tarnów. 10.—
 Walentowiczowa Andrzej, Kraków. 2.—
 X. Waligóra Józef, Jeleśnia. 2.—
 Dr. Walkowski Jan, Krzeszowice. 2.—*
 Walkowska Stanisł., Krzeszowice. 2.—*
 Wańkowicz Stanisława, Kraków. 2.—
 X. Wańkowicz W., Podmichale. 2.—
 Warchałowska Helena. 7:50
 Warchałowska Marya. 2:56
 Warchałowski Jerzy. 7:50
 X. Warmuz Maciej, Kęty. 4.—
 X. Wasowicz Fr., Gromnik. 4.—
 X. Wędzicha Henryk, Gruszów. 6.—*
 X. Węgrzynek Stanisław, Staniątki. 2.—*
 Weigel Hermina, Kraków. 2.—
 X. Weiss Józef, Dublany. 4.—
 X. Weiss Ludwik, Złotniki. 2.—
 X. Wesoliński Adam, Żołynia. 2.—
 Wężykowa Michałina, Kraków. 2.—
 Dr. Wicherkiewicz B., Kraków. 5.—
 X. Widlarz F., Rybna. 5.—
 X. Wileczkiewicz, Olesno. 2.—
 Wimmer Marya, Kraków. 2.—
 Winkowski J., Kraków. 2.—
 X. Wirmański Józef, Barcice. 2.—
 Dr. Wiślocki S., Głogów. 4.—
 Wiszniewski Konstanty, Kraków. 2.—
 Wiszniewski R. W., Wrząsowice. 4.—

Witaszewska Emilia, Kraków. 2.—	Zabłotny W. Liszna. 2.—
X. Władysław Stan., Żurawa. 2.—	Zajączkowski Kazim., Kraków. 2.—
Włodkowska Zdzisławowa, Kraków. 10.—	Dr. Zakrzewski W., Kraków. 2.—
Włodyka Sz., Rożanka. 2.—	Zakrzewska Anna, Kraków. 6.—
Wnękowska J., Boguchwała. 2.—	Dr. Zaleski Karol. Sanok. 2.—
Hr. Wodzicki Jerzy, Kraków. 2.—*	Dr. Zanietowski J. (sen.), Kraków. 2.—
X. Wojcieszek Andrzej, Łęki. 4.—*	Dr. Zanietowski J. (jun.), Kraków. 2.—
Wojnar Kasper, Kraków. 2.—	Zarembina Jadw., Kraków. 2.—
Wojnarowicz Edward, Kraków. 4.—	Zarembski Teofil, Kraków. 2.—
Wojnarowski, Liszna. 2.—	Zassowski A., Kraków. 2.—*
X. Wolny J., Niepołomice. 4.—	Zawiliński Roman, Kraków. 2.—
Wojsiatkówna Karolina, Kraków. 2.—	Zawilowski Ludwik, Kraków. 2.—
Woźniak Jan, Krzeszowice. 2.—	Zborowska Wiktoria, Kraków. 2.—
Wranka J., Zamarski. 2.—	Zbyszewski Kazim., Gumniska. 2.—
X. Wróbel Ant., Kraków. 4.—	X. Żeliński Józef, Trzebinia. 4.—*
Dr. Wróblewski. Andrychów. 2.—	X. Zieliński Józef, Rajcza. 2.—
Wrześniewska Fr., Grzegórzki. 2.—	X. Ziemba, Jodłowa. 4.—
Wyrwiński M., Cieszyn. 2.—*	Zitelle R., Dukla. 2.—
Wysocki Teofil, Polanka wielka. 3.—	Dr. Zoll Fryd. sen., Kraków. 2.—
Dr. Wyrzys Jan, Cieszyn. 2.—	X. Żarek Karol, Cieszyn. 2.—*

Z końcem roku 1900 było członków płacących wkładki 967. W ciągu roku 1901 ubyło z nich 177, a natomiast przybyło 185. Obecnie wynosi liczba członków płacących wkładki 975, uwolnionych od wkładek około 700 — razem należy do Towarzystwa 1.675 członków.

Biuro Zarządu Towarzystwa Oświaty Ludowej:
ulica św. Marka Nr. 8, II. p.

XXIII. WALNE ZGROMADZENIE

CZŁONKÓW

KRAKOWSKIEGO TOWARZYSTWA OŚWIATY LUDOWEJ

odbędzie się

w niedzielę dnia 11 maja 1902 r.

o godz. 3 popołudniu

w sali obrad Rady miejskiej w Krakowie

PORZĄDEK DZIENNY:

1. Odczytanie protokołu z ostatniego Walnego Zgromadzenia.
 2. Sprawozdanie i wnioski Komisji kontrolującej.
 3. Rozprawa nad sprawozdaniem Zarządu głównego za r. 1901.
 4. Wybór prezesa i 7 członków Zarządu główn., oraz 5 członków Komisji kontrolującej.
 5. Rozprawa nad wnioskami członków Towarzystwa.
-

Uwaga. 1. Członkowie Towarzystwa, którzy mają zamiar przedstawić Walnemu Zgromadzeniu wnioski, zechcą udzielić je na piśmie Zarządowi głównemu do dnia 7 maja b. r. włącznie.

2. Prawo głosowania nad przedmiotami obrad Walnego Zgromadzenia wykonywać mogą tylko ci członkowie, którzy uiszcili wkładkę za rok 1901.

3. W r. 1902 występują następujący członkowie Zarządu głów. z kadencji z r. 1899: Dr. K. Krotoski, Ant. Mazanowski, St. Polaczek, Dr. S. Stafiej, Dr. St. Tomkowicz, Ks. Dr. Czesław Wądołny.

Dokonany przeto będzie wybór: prezesa na lat 3, 6 członków Zarządu głównego na lat 3, oraz wybór uzupełniający 1 członka Zarządu na lat 2 w miejsce p. radcy Mieczysława Szybalskiego, który z Zarządu ustąpił.

W Krakowie, dnia 18 kwietnia 1902 r.

Zarząd główny Towarzystwa:

Dr. W. Dadlez
sekretarz.

Ks. Dr. Stanisław Spis
przewodniczący.

Członków Towarzystwa najuprzejmiej prosimy o spieszne nadesłanie wkładek za rok 1902 pod adresem:

Zarząd główny Towarzystwa Oświaty Ludowej w Krakowie.

Biuro Zarządu Towarzystwa przeniesione jest od dnia 2 stycznia b. r. do domu pod L. or. 8 przy ul. św. Marka.

